

TARDOR 2008

SUMARI

2

«El sentido común, a veces lo menos
común. (Recordando a Pilar Faus)»

Rafael Coloma

10

Infantil i Juvenil

44

Narrativa

72

Poesia

90

Assaig

112

Altres Novetats

122

Libros para toda la vida

Rafa Martínez

128

Editorials valencianes

El sentido común, a veces lo menos común

(Recordando a Pilar Faus)

Pilar Faus Sevilla estuvo al frente de la Biblioteca Pública de Valencia desde su inauguración, en 1979, hasta 1991. A lo largo de todo este tiempo se convirtió en un referente para toda una generación de bibliotecarios valencianos.

El pasado mes de julio falleció Pilar Faus. Quiénes, hace más de veinticinco años, nos iniciamos en la profesión de bibliotecarios –y más concretamente en la gestión de bibliotecas públicas– hemos perdido un incuestionable referente profesional y humano, tanto por el apoyo que nos dispensó como por el magisterio que nos procuró a todos los que acudimos a la Biblioteca Pública de Valencia para iniciarnos en el oficio de bibliotecarios. Era un tiempo en el que prepararse –en definitiva, sacar unas oposiciones– para trabajar en una biblioteca se hacía a base de «ir preguntado». Me explico: la enseñanza institucionalizada en materia de bibliotecas prácticamente no existía en nuestro entorno y, por tanto, el aprendizaje se realizaba yendo a hacer prácticas (que a veces acababan en pequeños contratos) a las bibliotecas. En mi caso, y en el de algunos compañeros, me presenté en la Biblioteca Pública con ciertos conocimientos de catalogación y clasificación, con cierta práctica en utilizar e interpretar las *Instrucciones* de catalogación, que se hicieron más accesibles gracias a las clases de bibliotecarias de la universidad como María Cruz Cabeza o Amparo Bou y a un manual –muy importante para la pequeña historia de nuestra educación bibliotecaria–, *El Catálogo Diccionario* (más conocido en el negocio bibliotecario como *el manual de la señorita Pepis*) de María Luisa Poves, que ponía orden, claridad y rigor en los aspectos más enrevesados de las *Instrucciones*. El resto de cuestiones –no todo residía en redactar fichas catalográficas– las fuimos conociendo en la Biblioteca Pública. Supimos que existían materias tales como biblioteconomía, documentación, bibliografía, historia del libro, materiales no librarios, materiales especia-

les, manuscritos, incunables, extensión bibliotecaria, animación a la lectura, etc. (Y barruntamos lo que estaba al caer con el desembarco de la informática). Poco a poco perdimos el miedo a todas estas cuestiones, gracias a las sugerencias y enseñanzas de Pilar Faus y de las bibliotecarias que, en aquel momento, trabajaban allí: tal es el caso de Carolina Sevilla o Paquita Aleixandre.

Pilar Faus supo transmitirnos una especial empatía ante cualquier actividad de la biblioteca, consiguiendo que el trabajo de aprendizaje fuese más rápido e ilusionante, máxime si se tiene en cuenta que, por lo general, éramos gente que veníamos de otras profesiones no siempre relacionadas con la cuestión. En mi caso, que procedía del mundo editorial, mi relación con bibliotecas se circunscribía a una visita semanal durante varios años a la Biblioteca de Cataluña (en aquella época creo que se la conocía como Biblioteca Central) a donde iba a buscar material para elaborar bibliografías para una enciclopedia en la cual trabajaba.

Pilar Faus estuvo al frente de la Biblioteca Pública de Valencia entre 1979 y 1991, año en que se jubiló. Además de cuestiones puramente técnicas, nos enseñó con palabras y hechos a revisar los perfiles de la lectura pública: abogó por suprimir cualquier barrera que entorpeciera la relación entre el libro y el lector; insistió en la importancia de una política que potenciara la lectura infantil y juvenil con el fin de crear lectores, de hacer personas con criterio y amplitud de miras; marcó el acento en hacer más próxima la relación entre la biblioteca y los lectores; procuró potenciar la biblioteca escolar, cuyos objetivos son otros que los de la biblioteca pública, pero ineludi-

Pilar Faus era una regeneracionista para quien la cultura, el acceso del hombre al conocimiento y a la información comporta una dimensión social, rayana en los derechos básicos.

blemente complementarios de la misma (de hecho, fue la gran impulsora de una *Comisión de Bibliotecas Escolares* que elaboró un reglamento de bibliotecas escolares que, en su momento, presentaron a la Generalitat)

Hizo causa propia del *Manifiesto de la UNESCO para Bibliotecas* en todo aquello que se refiere a las bibliotecas públicas como las instituciones abiertas a todos los ciudadanos, sea cual fuere su condición o necesidades de saber y conocer. En este sentido, Pilar Faus insistió ante los gestores políticos de la importancia de invertir en la creación de bibliotecas públicas, de crear planes de lectura que, a la larga, condicionarían positivamente las dinámicas de desarrollo cultural y de convivencia social. Pilar Faus era una regeneracionista para quien la cultura, el acceso del hombre al conocimiento y a la información comporta una dimensión social, rayana en los derechos básicos. Con las herramientas que estaban a su alcance –su doble condición de bibliotecaria y de estudiosa e investigadora– trabajó por aproximarnos a estos objetivos en unos años en que las instituciones de este país comenzaban un ambicioso plan de bibliotecas públicas, el cual –con todas sus luces y sombras, avances y retrocesos– constituyó una fecunda oportunidad para nuestra sociedad.

De la formación de Pilar Faus me gustaría mencionar –por la influencia que ejerció este centro en su primera formación– sus estudios elementales en la Escuela Cossio de Valencia; esta escuela seguía los postulados de la Institución Libre de Enseñanza. Aunque también se dedicó a la enseñanza en la Universidad de Valencia, quiero señalar dos fechas importantes de su actividad profesional: año 1955, que ingresó por opo-

sición en el Cuerpo Auxiliar de Archivos, Bibliotecas y Museos (fue destinada a la Biblioteca de la Facultad de Medicina de Valencia, donde organizó una gran departamento de revistas) y año 1965, que ingresó, también por oposición, en el Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos.

Comenzó su labor investigadora al doctorarse en Historia Contemporánea con la tesis doctoral titulada *La sociedad española del siglo XIX en la obra de Benito Pérez Galdós*, que obtuvo el premio Antonio de Nebrija del CSIC. También señalaremos, entre otros, sus estudios relacionados con las bibliotecas y la lectura: *La lectura pública en España y el plan de bibliotecas de María Moliner*, *Historia de la Biblioteca de la Facultad de Medicina de Valencia (1891-1978)*, *Legislación sobre bibliotecas universitarias en Francia*. Cuando se jubiló volvió a su vocación investigadora: durante cinco años trabajó sobre Pardo Bazán (*Emilia Pardo de Bazán: su época, su vida y su obra*).

Pilar Faus era una buena conversadora, cercana y amable, que, independientemente de su profesión, tenía interés por muchísimas cosas. A veces, en su despacho se hablaba de todo: de libros, de conciertos, del periódico, de religión, del último bosque que se había quemado o de lo que sucedía en este país con una democracia rampante. Tenía curiosidad por cualquier asunto, independientemente de cual fuera su conocimiento del mismo (no tenía ningún problema en reconocer lo que desconocía y pedir información). Tanto en estas conversaciones, como en cuestiones profesionales, lo que más me llamaba la atención era su buen sentido, la relatividad de su discurso que posibilitaba una visión de las cosas fecunda y razonable.

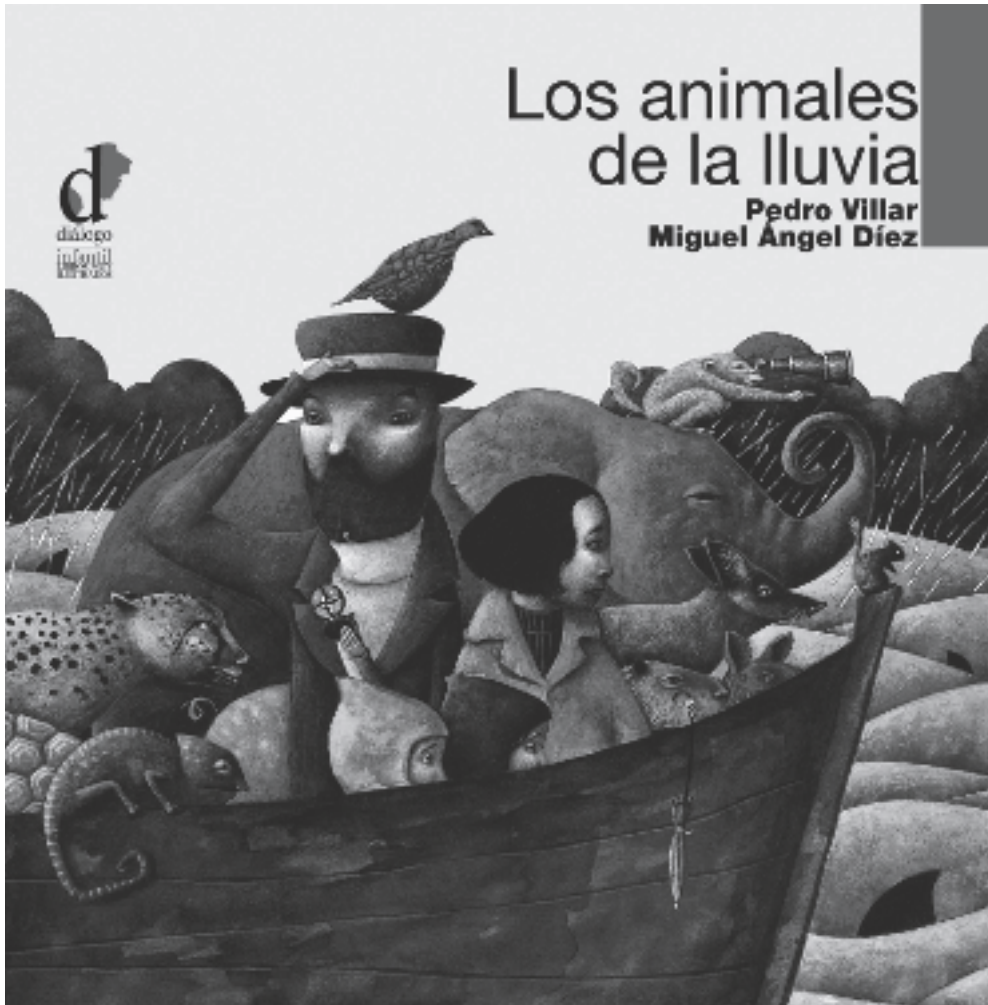
Pilar Faus era una buena conversadora, cercana y amable, que, independientemente de su profesión, tenía interés por muchísimas cosas.

El sentido común es, en parte, producto de una mente organizada, educada en la disciplina del estudio y del pensar; también es, en parte, una cualidad autónoma y ajena a la formación, al conocimiento adquirido que, como el ser guapo o feo, se tiene o no se tiene. En cualquier caso, esta cualidad mejora cualquier andadura intelectual, profesional o cotidiana y hace más llevadera la existencia. En mi opinión, el sentido común —no sé si Pilar tenía consciencia de ello— era una de sus grandes plusvalías. Contar con esa cualidad es para celebrarlo, ya que como ella misma afirmaba: «el sentido común es lo menos común que existe».

□ *Rafael Coloma*

El diluvio que viene

«Y sucederá que cuando haga venir nubes sobre la tierra, se dejará ver entonces mi arco en las nubes. Y me acordaré del pacto mío que hay entre mí y vosotros y todo ser viviente de toda carne; y no habrá más diluvio de aguas para destruir toda carne» [Génesis, 9]

LOS ANIMALES DE LA LLUVIA

PEDRO VILLAR

IL·LUSTRACIONS DE MIGUEL ÀNGEL DíEZ

COL·LECCIÓ «LIBROS MUY ILUSTRADOS»

32 PÀGINES / 978-84-96976-00-9 / 13 EUROS

EDITORIAL DIÀLOGO, VALÈNCIA, 2008

La historia bíblica del diluvio universal, interpretada por algunos de manera literal y por otros como una alegoría, tiene paralelos más

o menos exactos en otras culturas del mundo. En la hindú, un rey llamado Svayambhuva Manu fue avisado del diluvio por una encarnación de Visnú. En la mitología griega se relata la historia de un gran diluvio producido por Poseidón por orden de Zeus, quien había decidido castigar a la humanidad por haber aceptado el fuego que Prometeo había robado del monte Olimpo. Sólo sobrevivieron Deucalión y su esposa Pirra gracias a la construcción de un arca en la que introdujeron una pareja de cada animal, por indicación de Prometeo. En el manuscrito azteca denominado Códice Borgia (Códice Vaticano) se recoge la historia del mundo dividido en edades, de las cuáles la última terminó con un gran diluvio a manos de la diosa Chalchitlicue.

Villar y Díez nos ofrecen una nueva versión de este relato bíblico fascinante que ha atrapado permanentemente a los lectores de todos los tiempos, especialmente el infantil, en *Los animales de la lluvia*. Y lo hacen a través de una coordinada narración verbal y visual.

En versos octosílabos rimados (en la mejor tradición literaria) y con la presencia constante del humor, Villar juega con el absurdo y el «nonsense» a la manera del maestro anglosajón Edward Lear para contarnos la historia del encargo que recibió Noé. Versificaciones que recuerdan viejas composiciones que los niños de hoy

apenas si conocen por las antologías de sus libros de lectura escolares o por las maravillosas recopilaciones de Carmen Bravo Villasante.

Los animales que acompañan a Noé son de todo tipo y pelaje: mamíferos, reptiles, aves, peces tanto del mundo real como (y éste es quizá el guiño más genial del libro) del ficticio. Se presenta un problema: no caben todos. Y hay que echar a suertes quiénes se van fuera: «Los que nadan, los que vuelan, los que van sobre la tierra. En el arca de Noé todos caben sin usted, te ha tocado ‘bacalado’ que estás comiendo pescado».

Los del mar y, sin género de dudas, los que viven en los cuentos, los mitológicos, los imaginarios son expulsados sin contemplación.

Por su parte, el relato visual de Miguel Ángel Díez atrapa desde la primera ilustración: aquélla que nos anuncia que esta historia de Noé es especial. Su anacronía es inquietante: fábricas que elevan sus humos hacia un cielo amenazador y desafiante en forma de lluvia (¿ácida?). En *Los animales de la lluvia* el castigo divino lo ejecuta la propia naturaleza, harta de tanta agresión. Fiel a esta opción, Díez ofrece una narración con ilustraciones de colores fríos, con claro predominio de azules y verdes, que configuran una atmósfera de una tristeza amplia, y en la que destaca la escena de expulsión de los animales imaginarios. ¿Quiénes pueden echarles de menos? Los amantes de los libros que los contienen, seguro.

□ Ana Isabel Caro

Metàfores per a grans i menuts

Al llarg de la vida ens trobem en situacions on correm el risc d'oblidar qui som realment. Darrere de cadascú, darrere de cada feina, de cada acció, s'hi amaga el veritable jo. Què passaria si un dia oblidàrem aquest jo? Què passaria si fins i tot oblidàrem el nostre propi nom? L'il·lustrador d'origen rus Nicolai Troshinski expressa aquesta inquietud a través de dos gèneres adients per a la metàfora i la reflexió: la poesia i la il·lustració.

EL CAPITÀ NO RECORDA EL SEU NOM

NICOLAI TROSHINSKY

COL·LECCIÓ «ÀLBUMS IL·LUSTRATS»

32 PÀGINES / 978-84-8131-767-1 / 13 EUROS

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

El capità no recorda el seu nom. Ha estat tan capficat en la seua feina en els últims anys que no recorda qui és en realitat, qui s'amaga darrere de l'uniforme de mariner. Ho pregunta a tothom al seu voltant, fins i tot als narvals o a les gavines. Però ningú recorda qui és en realitat. Només saben que li diuen «capità». Serà capaç de recordar algun dia la personalitat que s'amaga darrere del seu uniforme?

Amb aquest senzill fil conductor, Nicolau Troshinsky ens presenta tot un món de suggeriments i de plantejaments vitals. L'autor i il·lustrador de l'àlbum traça amb guix el viatge continu d'aquest personatge dibuixat amb totes les característiques marineres: el vestit, l'ambient, la barba i, fins i tot, la pipa, que no deixa de fumejar. I ho fa a través de la poesia –una poesia originàriament escrita en castellà, però amb una traducció molt ben aconseguida, que acaba deliciosament redona. A cada vers, una pàgina; i a cada pàgina, un dibuix. La clau de la bellesa d'aquesta obra, com passa sovint en l'art, consisteix en la seua aparent senzillesa, tant en el plantejament inicial com en els dibuixos. Però el lector atent –i adult– no sols quedarà encantat per l'harmonia, sinó també per tot allò que la història suggereix, i per les picades d'ull intertextuals. La

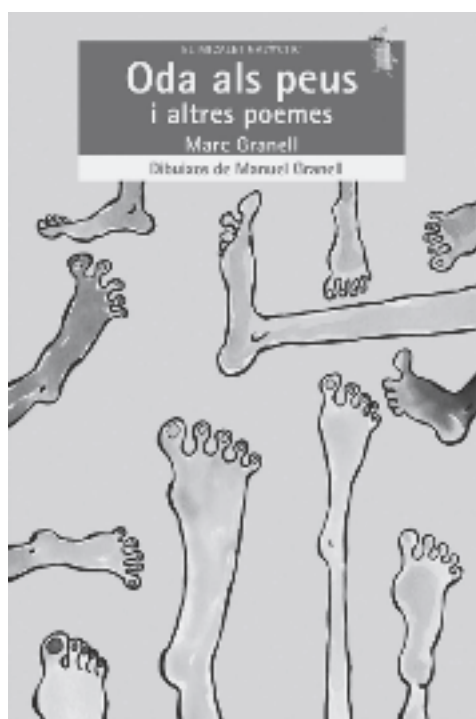
intenció de l'autor és reflexionar sobre la nostra identitat més enllà de la nostra feina; però la història està oberta a moltes més interpretacions, car està ubicada en un marc, el mariner, que des de l'antiguitat ha donat molts fruits en el camp de la poesia.

L'àlbum il·lustrat és un gènere que sol enamorar a primera vista; les editorials que s'encarreguen de publicar aquestes obres solen esmerçar-hi temps, diners i atenció. Tàndem demostra en aquests darrers anys molta insistència per fer la feina ben feta, i es preocupa per donar vida a propostes d'artistes de la il·lustració que arriben amb propostes delicioses. És la primera incursió de Troshinski en la col·lecció «Àlbums Il·lustrats», de Tàndem. Però, pels resultats, es pot intuir que segurament no serà l'última. Es tracta d'un bon llibre per a llegir amb els menuts. Però millor encara per a gaudir sol, com a adult. Recomanat a partir de 5 anys, i fins als 555.

□ *Marta Insa*

La poesia als teus peus!

Els xiquets coneixen bé la poesia des de les primeres hores d'existència. Les cançons de bressol i totes aquelles cantarelles que escolten ja des del ventre matern formen el medi de cultiu perfecte perquè es puguen convertir, més endavant, en lectors experts en l'art poètica. Els poetes, per la seua banda, tenen un compromís molt seriós amb aquest públic exigent.

ODA ALS PEUS I ALTRES POEMES

MARC GRANELL

IL·LUSTRACIONS DE MANUEL GRANELL

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 137

64 PÀGINES / 978-84-9824-329-1 / 7,50 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Ben sovint trobem un buit important entre el món literari que envolta l'educació primera del nadó, fet a base de cançons i jocs de paraules provinents de la tradició oral, i les lectures que els mestres recomanen a les escoles i instituts. Que entre *La lluna, la pruna vestida de dol...* i *No hi havia a València dos amants com nosaltres* hi ha un forat enorme, ho sap tothom.

La relació amb la cançó, els embarbussaments, la paraula rimada i la musicalitat dels versos es perd pràcticament en abandonar la guarderia. Fa temps que els ensenyants de Primària i Secundària intenten omplir aquest buit, però és feina de poetes lliurar als més xicotets aquest testimoni en la cursa de l'educació i el creixement. Josep Carner, Josep M. de Sagarra, Martí i Pol i Miquel Desclot són alguns autors a tenir en compte, a primer colp d'ull,

en el llegat literari català del segle xx, per posar algun exemple.

L'oferta editorial dels últims anys a casa nostra proposa un gran nombre de llibres de poemes per a xiquets que, en la majoria, no han reeixit en el seu objectiu perquè sovint s'hi confon el món dels primers lectors –6, 7, 8 anys– amb una manca d'exigència qualitativa que no és certa, ni de bon tros.

Marc Granell, poeta prolífic i ben conegut també pel públic estudiant, si no ens movem de l'àmbit educatiu, aporta ara el seu granet de sorra. Ha decidit que la poesia també pot ser un joc. Que els més menuts tinguen tot el dret de gaudir, de riure, de jugar també amb els versos, és un repte atractiu. Perquè potser el món, de la mà del poeta, és més senzill d'entendre, més divertit i més bell.

Tenim a les mans un llibre de poemes valent, esbojarrat, rondinaire. Tot de peus ens reben a la portada: peus llargs i curts, amples i estrets, bonics i lletjos. Un autèntic mapa de peus! És aquesta part del cos la que dona nom al recull i és, alhora, la protagonista d'un llarg poema que ocupa les planes centrals de llibre, *Oda als peus*, una tirallonga de versos tetrasíl·labs per on desfila la divertida galeria de peus que hi ha al món i on, tanmateix, el poeta rondina perquè els seus en concret l'emprenyen bona cosa. Si coneixeu Marc Granell, de

seguida entendreu aquest poema, pel to d'etern infant que no deixa de descobrir i d'emmirallar-se amb les coses més insignificants i, d'altra banda, perquè ell sap la importància que les extremitats inferiors adquireixen en l'anar de cada dia, de cada any, de tota una vida fent camí cap endavant.

D'altres textos diversos acompanyen els peus en aquesta passejada: l'estiu, les vocals, els virus, la pluja, la lluna, les vocals... Fins totes les vides del gat s'enorgulleixen, de la teulada estant, de protagonitzar un univers de mots per als menuts.

Que calen llibres de poemes d'aquesta mena és una realitat que fa temps que escoltem, sobretot entre els qui ens dediquem a ensenyar. Sigui doncs, ben vinguda aquesta novetat que podrà contribuir a l'educació poètica dels qui amb els anys poden esdevenir bons lectors de poesia.

Per acabar, cal fer especial esment de les il·lustracions que ha fet Manuel Granell. El retrat de Marc Granell, fet personatge de ficció, guaita intermitentment al llarg de la cinquantena de pàgines, entre vocals amb cara i ulls, canaris, foques i flamencs. Són dibuixos en blanc i negre, de traç rotund i decidit. Vénen ganes d'acolorir-los, de tan clars!

□ Begonya Mezquita

Una crida al compromís i al respecte al medi natural

En una excursió de l'escola, Carmeta té l'oportunitat d'adonar-se de les agressions que pateix el medi natural del seu entorn. L'acció de l'home és la pitjor amenaça per a la flora i la fauna que ella està començant a conèixer. Amb el seu caràcter atrevit, però responsable, la xiqueta inicia una acció en defensa de la natura i fa una crida al compromís i al respecte de la naturalesa.

CARMETA, L'ENRABOSADA

ROGER PONS

IL·LUSTRACIONS DE PACO GIMÉNEZ

COL·LECCIÓ «CONTES DE TOTS», 22

40 PÀGINES / 978-84-96545-51-9 / 6 EUROS

DENES EDITORIAL, PAIPORTA, 2007

Carmeta, l'ennrabosada és un conte sobre la necessitat de respectar la naturalesa però també una crida a prendre-hi part i a responsabilitzar-se de la nostra relació amb el medi natural. Carmeta és a la vegada la narradora i la protagonista d'este conte escrit per Roger Pons, mestre i membre del col·lectiu Xúquer Viu, i il·lustrat pel llargament premiat Paco Giménez. La narradora fa ús d'un ric vocabulari sobre el medi natural autòcton; utilitza també, en ocasions, un argot infantil per connectar amb el lector i intercala diàlegs en la narració de la història mateix, i dóna així, a través d'esta combinació, un ritme àgil i atractiu a la lectura.

El relat és viu, té tot un seguit d'acció i sorpreses, és una aventura que comença a l'escola i continua a la muntanya. Però més que l'acció, que és original i interessant, sobretot cal destacar l'actitud positiva, activa, solidaria i resolta de la protagonista, Carmeta. Ella és una xiqueta intel·ligent, sensible amb el patiment dels animals, entusiasta de l'aprenentatge a l'escola, que se sent impulsada a fer alguna cosa per canviar les actituds que fan malbé l'entorn natural més pròxim. Sense saber com de sobte es vorà convertida en una rabosa que patirà en primera persona les conseqüències de l'acció irresponsable dels éssers humans.

En la narració es parla de diferents tipus d'agressions, des de la contaminació, fins a la caça descontrolada, les urbanitzacions, i les accions en general de les persones que intervenen en els cicles naturals i els alteren provocant tot un seguit de despropòsits de conseqüències de vegades cruels i irreparables.

Es tracta d'un relat en el qual, sense eixir-se d'una narració per a xiquets, s'introdueix la reflexió sobre les conseqüències negatives de l'acció de l'home sobre la natura i la denúncia explícita a les agressions al medi. També s'aborda la necessitat d'una acció conjunta, la utilitat de la sensibilització i de posar-se en el llocs dels altres, especialment dels animals que són víctimes.

La història mateix involucra el lector en un treball d'equip on es mencionen jocs populars tradicionals i referències a paisatges locals com el barranc del Llop o el barranc dels Frares. El llibre incorpora, com fa la col·lecció, una unitat didàctica per a treballar amb els xiquets el contingut del conte, tant en allò referent al vocabulari com al missatge.

□ Anna Gimeno

Cançons a la pluja i al sol

Dani Miquel presenta un treball adreçat al públic infantil més jove basat en cançons que tenen com a referent l'oratge. La pluja i el sol han donat origen a moltes dites i cançons populars en la nostra cultura tradicional, i en esta publicació se'n presenten algunes amb un ampli desplegament de dibuixos de Pau Valls.

CANÇONS DE L'ORATGE

DANI MIQUEL

IL·LUSTRACIONS DE PAU VALLS

COL·LECCIÓ «CONTEM I CANTEM», 5

24 PÀGINES / 978-84-96187-89-4 / 5,50 EUROS

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2008

¿A quin valencià o valenciana no li sona una cançó que tinga com a referent l'oratge? La pluja i el sol, o més bé l'escassetesa o l'excés de pluja; i el sol o la seua inesperada absència, són dos elements que en la nostra cultura popular han donat peu a moltes dites i cançons. Dani Miquel Antich presenta ací algunes d'estes peces, replegades tant a Castelló com Alacant i València. La cançó de pluja de Castelló i les varietats de València i Alacant, «Plou i fa sol, Plou i neva, Sol solet, Sol sol sol» o El caragol en són alguns dels exemples. «Ja plou, ja plou, coquetes en ou; ja neva, ja neva, coquetes en ceba» és una peça que, si no hem mamat directament de la nostra tradició familiar, de segur que hem escoltat a escola.

En l'obra *Cançons de l'oratge* les peces estan transcrits amb la seua corresponent partitura, una ferramenta que es

pot aprofitar com a eina pedagògica per ensenyar música els primers anys de vida dels xiquets i les xiquetes, ja que les partitures són ben senzilles, amb negres i corxeres i ritmes elementals.

En este sentit, Dani Miquel aprofita els seus coneixements com a músic (<www.danimiquel.es>), ja que és professor de dolçaina pel conservatori José Iturbi, de València, i a més ha col·laborat en grups de dansa, o forma part d'alguns grups musicals com ara Sonadors de la Guaita i Aljub, a més de fer teatre de carrer amb Rodamons Teatre i col·laborar en nombrosos projectes d'investigació musical.

D'altra banda, un aspecte molt important en la publicació *Cançons de l'oratge*, editada per Edicions del Bullent, són les il·lustracions de Pau Valls. Com que es tracta d'un llibre adreçat a xiquets i xiquetes, el dibuix és un complement fonamental de la lletra o de la partitura musical, en situacions que expressen emocions, sentiments o comportaments.

Es tracta d'una de les primeres obres que el xiquet o xiqueta llegirà en la seua vida, amb l'ajut del seu mestre, i per això s'ha cuidat el format del llibre, que és quadrat i on l'element més important és la il·lustració, per damunt del text.

I els protagonistes són persones com aquelles a les que s'adreça el treball; hi trobem xiquets i xiquetes i tot allò que forma l'imaginari col·lectiu del menut: animals (caragol, vaques), bruixes i elements meteorològics com el sol o els núvols, els quals s'humanitzen. El predomini dels colors vius, com l'ocre, el taronja, el verd o la representació de situacions quotidianes en la vida del xiquet o xiqueta completen el treball.

A més, en la publicació s'anuncia que hi ha unes propostes didàctiques referides a *Cançons de l'oratge*, i que es distribueixen gratuïtament als ensenyants que les sol·liciten i que han estat elaborades per Núria Ferrer i Sendra. *Cançons de l'oratge* és, al capdavant, un pas més per a conèixer una part de la nostra cultura tradicional.

□ Agustí Hernández Dolz

Canviem de ciutat, fem nous amics

El protagonista de la nostra història, el ratolí Valentí, ajudarà els més menuts a entendre que un canvi de casa, de col·legi o de ciutat, sempre té una part positiva, malgrat tot el que es deixa enrere. L'autora, Eva Alepuz, és mestra d'educació infantil i ha fet servir la seua experiència docent per a explicar el conte del petit ratolí que s'ha d'adaptar a un nou entorn, un nou ambient i uns nous amics. Recomanat per als xiquets i xiquetes que comencen a llegir:

EL CONTE DEL RATOLÍ VALENTÍ

EVA ALEPUZ

IL·LUSTRACIONS DE TONI SEGARRA

COL·LECCIÓ «BRESSOL DE LLETRES»

32 PÀGINES / 978-84-955510-39-6 / 5 EUROS

EDICIONS 96, CARCAIXENT, 2008

Vivim en un món ple de canvis: canviem de treball, canviem de lloc per viure, canviem d'amics, d'escola, de poble, de país... En definitiva, l'estabilitat a què abans estàvem acostumats ha canviat per una mobilitat que és difícil per a tots, però potser una mica més per als petits. *El conte del ratolí Valentí* és una faula dirigida al públic infantil que vol fer-los entendre la capacitat i la necessitat d'adaptació a nous entorns, tant familiars com geogràfics i emocionals. Així, el llibre està dedicat a tots aquells xiquets i xiquetes que han de canviar d'escola, de ciutat o, fins i tot, de país, tot desitjant-los una bona acollida, si ga quin siga el lloc on arriben. Les il·lustracions que ens acompanyen al llarg de la història ajudaran els petits (que tot just comencen a llegir i a escriure) a en-

tendre millor el conte i que el fan especialment divertit.

Valentí és un ratolí que viu feliç a la seua ciutat, la ciutat del formatge. Menja allò que pot furtar per les nits –especialment formatge, pel qual, com a bon ratolí, sent autèntica devoció–, quan ningú no el pot agafar i la ciutat dorm. Però un dia la sort canvia: mentre Valentí gaudia d'un trosset del seu àpat favorit, una dona, sense adonar-se'n, s'emporta el nostre ratolí a sa casa, dins d'una bossa de plàstic del supermercat. Allí, el gat amb què aquesta dona viu se l'empassa i, des d'aleshores, el ratolí va haver d'aprendre a viure dins de la panxa d'un gat vell, on va trobar molts amics i amigues, tots ratolins com ell i disposats a jugar sense parar. Resignat, Valentí es proposa divertir-se i jugar amb les seues noves amistats, i es declara preparat per a qualsevol altre canvi de ciutat. L'optimisme amb què el protagonista afronta la seua nova situació és una bona eina per a fer entendre els xiquets que cap canvi ha de ser negatiu i que les noves situacions amb les quals la vida ens pot sorprendre sempre s'han de viure d'una manera positiva.

Les noves realitats amb les quals ens trobem al nostre sistema educatiu –gran quantitat de població immigrant– fan aquesta història especial-

ment interessant per treballar-la amb els xiquets nouvinguts a les nostres escoles, en concret amb l'etapa de l'educació infantil. L'adaptació a una nova escola, a una nova ciutat, fins i tot a un nou país, és una tasca difícil, i tant els mestres com els pares han d'ajudar els petits per tal d'afrontar-la d'una manera enriquidora.

El conte presenta una proposta didàctica que pretén, de forma lúdica, proporcionar diversió i entreteniment als xiquets i xiquetes que comencen a llegir i a escriure en la nostra llengua, al mateix temps que reflexionen sobre totes aquelles idees que ens transmet la història del ratolí Valentí. Les activitats que s'inclouen en aquest annex (anomenades «Jocs de llengua») serviran per a aprofundir en aquestes qüestions d'una manera divertida: els xiquets han de dibuixar, trobar les diferències entre distints objectes dibuixats, jugar a cuinetes amb les receptes del ratolí Valentí, encertar endevinalles, descriure i identificar diferents animals, etc.

Un llibre molt complet; una faula divertida i enriquidora, per a petits i per a grans.

□ *Sònia Martínez Icardo*

Els fets dels valencians del segle XIII

Víctor Labrado ens presenta un llibre adreçat al públic a partir de 12 anys en què recrea una part del Llibre dels Fets del rei Jaume I, el creador del Regne cristià de València. Els fets són una llegenda, però ben bé podien haver sigut molt semblants a com es conten aquí.

CRÒNIQUES D'UN REI

VÍCTOR LABRADO

IL·LUSTRACIONS DE FRANCESC SANTANA

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 136

192 PÀGINES / 978-84-9824-333-8 / 7,80 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Són molts els actes organitzats al voltant del huit-cents aniversari del naixement del rei Jaume I durant l'any 2008: exposicions com la del *Llibre del Repartiment* a la Biblioteca Valenciana o, per exemple, la publicació de nombrosos llibres al voltant de la seua figura. En esta mateixa editorial, Bromera, es publicava a principis d'any *El rei conqueridor. Jaume I entre la història i la llegenda*, d'Antoni Furió.

Doncs, bé, una proposta per a acostar la figura d'este personatge a les persones del segle XXI és fer-ho recreant l'ambient de la seua època, els seus fets i les seues paraules, o almenys recreant una part de les paraules que ell va citar en el *Llibre dels Fets*, on narra la seua experiència militar per conquerir Mallorca i València.

Tot i que falta la referència a nombrosos capítols d'este llibre, es pot observar com Jaume I estigué a punt de ser assassinat diverses vegades, i com la traïció,

la desesperació i la por s'ajunten amb sentiments o situacions més pròpies d'una llegenda en la seua vida. Al capdavall, sentiments del nostre temps.

Fets militars com la batalla de Mallorca i la massacre perpetrada per aquells que lluitaven en nom de Déu i de la creu; els enfrontaments amb els musulmans valencians al Puig o l'entrada a València en la segona part de l'any 1238, són alguns dels capítols que Víctor Gómez Labrado ha reescrit. *Cròniques d'un rei* aposta per un llenguatge clar i senzill, fórmula clàssica per a acostar-se a un públic majoritari i no necessàriament docte en llegir en la nostra llengua.

A més, l'autor aprofita per a recordar una llegenda al voltant de la catedral de València, i és l'existència de catorze caps esculpits en pedra a la porta del Palau o de Llevant: que són els set primers matrimonis cristians que va haver-hi a València. No podem dir que van ser els primers valencians, perquè aquí ja vivia gent quan va arribar el rei Jaume, i estes persones van ser desposseïdes de les seues terres i cases.

En general, el llibre recrea la història del rei Jaume I, nascut a Montpeller (França) i rei d'Aragó durant un grapat d'anys, al segle XIII. La seua figura, mítica i alhora humana, s'ha constituït posteriorment

en una icona per als valencians, no tant per als aragonesos o catalans.

El llibre *Cròniques d'un rei* ha estat il·lustrat amb dibuixos de Francesc Santana. Uns pocs dibuixos, 13 en total, que posen cara o imatge a ciutats com València o a alguns dels protagonistes del llibre, com el comte del Rosselló, el clergat català de l'època, Jaume I mateix o el rei moro Zayyan.

En definitiva, estem davant d'un llibre que reinventa els fets de la vida de Jaume I, amb l'objectiu d'acostar la seua figura a un poble, el valencià, que tal volta hauria d'imitar els seus avantpassats en algunes coses, i en altres no, però que en qualsevol cas té en la figura de Jaume I un personatge del qual caldria saber algunes coses.

□ Agustí Hernández Dolz

Els secrets d'una maleta

Els pares de Rishi van a Xina per seguir la seua investigació sobre l'escriptura *nushu*. La seua tia, Úrsula, un personatge un tant peculiar que passa el dia asseguda enfront de l'ordinador i s'ha quedat a cura de Rishi, té una maleta tatuada que descobrirà al xiquet secrets que no imaginava.

EL BROC MÀGIC

ANNA GENOVER I MAS

IL·LUSTRACIONS D' EVA GARCÉS

IV PREMI DE NARRATIVA INFANTIL VICENTA FERRER ESCRIVÀ
VILA DE PATERNA, 2007

COL·LECCIÓ «LA BICICLETA NEGRA», 24

136 PÀGINES | 978-84-8131-769-5 | 11 EUROS

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

El broc màgic ens introdueix en una novel·la d'aventures d'estructura clàssica. De la mà del seu protagonista, Rishi, un xiquet preadolescent que es queda a càrrec de la seua tia, Úrsula, perquè els seus pares estan en un viatge d'investigació a Xina, el lector es veurà immers en una successió de fets a través dels quals descobrirà la complexitat del món.

Una incursió en el viatge com a font de coneixement i de reflexió sobre la diversitat cultural és la proposta més contundent que trobem davall la trama d'esta entretinguda història dirigida a xiquets a partir dels dotze anys. Neta-ment didàctica pel seu contingut i per la forma d'exposició, utilitzant el conte i l'aventura com a recursos per a transmetre valors de creixement sostenible, coneixement i respecte d'altres identitats culturals i aposta pels valors cívics i humans, *El broc màgic* és, a més, un relat amb tots els ingredients necessa-

ris per a captivar els lectors més jòvens. Un altre dels atractius del llibre són els escenaris per què transcorre la història, que comença a Espanya i continua a Nairobi, Mombassa i Zanzíbar, amb la qual cosa s'hi afigen nombrosos elements que serveixen per a il·lustrar la història que pretén mostrar-nos amb amplitud la riquesa de la multiculturalitat i els avantatges de ser coneixedors d'unes altres realitats socials. Els llocs són precisament molt recurrents per sensibilitzar els lectors sobre les marcades diferències culturals: la geografia, el clima, tot en l'entorn fa que els habitants d'un lloc adaptin la seua forma de vida i els seus costums a l'espai que habiten. En eixe sentit, *El broc màgic* transmet amb detall totes eixes circumstàncies, alhora que insta els lectors a contemplar la diversitat com a motiu d'enriquiment i no com a raresa. Estimula la curiositat en sentit positiu i el viatge com a forma de coneixement i intercanvi. No és estrany que amb tots estos components obtinguera el IV Premi de Narrativa Infantil Vicenta Ferrer Escrivà Vila de Paterna 2007. Decididament cal elogiar el bon ull crític del jurat en esta edició –Alfons Cervera, Rafael Esteve i Rosa Serrano, per concedir el premi a este interessant relat.

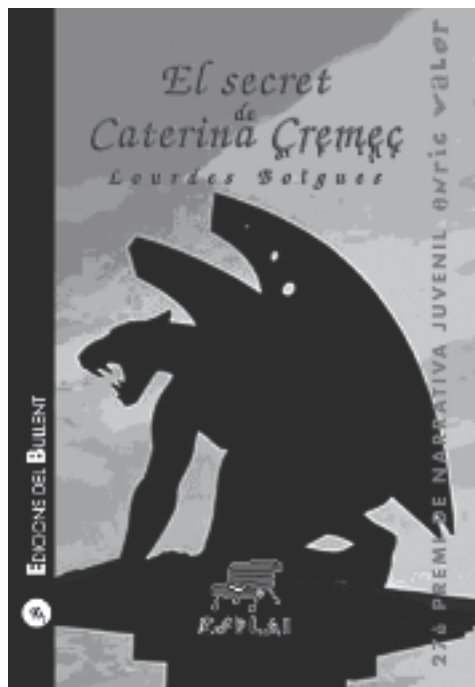
El broc màgic inclou, a més, una sèrie de materials molt útils per a desenvolupar els aspectes més pedagògics de la història, una sèrie de treballs manuals vinculats a les aventures que ocorren al protagonista, un manual ecològic, una sèrie de consells per a exploradors i diversos mapes en què es descriu el recorregut dels personatges de la història. Sens dubte, *El broc màgic* és una història que resulta d'interès tant per als lectors als quals va dirigit, com a professors i pedagogs que volen estimular els seus alumnes a la lectura, o com a complement d'unes altres assignatures: geografia, naturalesa... És també molt útil també per a pares que volen treballar conjuntament amb els seus fills aspectes educatius i de suport a la formació escolar que reben.

□ Lourdes Rubio

En busca d'una vida millor

Canviar de vida. Amb eixe propòsit, Caterina Cremec abandona la seua Romania natural per traslladar-se a València. Una història inusual i sorprenent amb què Lourdes Boígues ha aconseguit el 27è Premi de Narrativa Juvenil Enric Valor. I és que *El secret de Caterina Cremec* no deixarà descontent a ningú.

EL SECRET DE CATERINA CREMEC

LOURDES BOÍGUES

27è PREMI DE NARRATIVA JUVENIL ENRIC VALOR

COL·LECCIÓ «ESPLAI», 40

176 PÀGINES / 978-84-96187-90-0 / 8 EUROS

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2008

El comte Ivan Cremec von Holtzseinn està molt preocupat. La seua néta, Caterina, vol iniciar una nova vida, una vida millor lluny del que ha sigut fins ara. L'avi Ivan n'ha tingut cura des que, des de ben menuda, es va quedar òrfena. A Caterina mai li ha faltat de res, ha tingut sempre allò que ha volgut, a excepció del més important per a ella, una vida normal, humana. I es que Caterina és vampira. És per això, que decideix abandonar sa casa a Romania per traslladar-se a la ciutat de València. Però no estarà a soles. Dukhan, el seu fidel servent l'acompanyarà per tal de protegir-la de tots els perills que amaga la capital del Túria. Allà, intentarà ser una més. Treball, amics... i moltes sorpreses li esperen. Però amb tot, Caterina ho té clar, vol fer realitat el seu somni. I per ell farà tot allò que estiga al seu abast. Vol ser lliure, feliç, valdre's per si ma-

teixa, ser autosuficient. Per això, lluitarà amb totes les seues forces. La persistència i la tossuda seran els seus màxims aliats. Una història de autosuperació, que ens ensenya com es pot arribar a tindre la vida que vols per damunt de tots els obstacles.

Una història de vampirs del segle XXI, diferent, insòlita i inusual, que situa *El secret de Caterina Cremec* com una lectura més que recomanable. I és que, a més de les peculiaritats que amaga el relat, cal destacar les formidables descripcions que Boïgues fa de la ciutat de València. L'autora ens situa en temps real pels carrerons del barri del Carme més nocturn i misteriós. Descripcions que tenen en compte el més mínim detall i ens permeten sentir les sensacions en primera persona de la protagonista, de Caterina. Un punt de vista diferent del que fins ara coneixíem del barri vell de València.

Però, si és atípic el barri que Boïgues ens presenta, no ho són menys els personatges que hi viuen. Encadenats, *frikis...*, les més curioses tribus urbanes. Personatges molt pintorescos i diferents que, a pesar de la seua raresa externa, no deixen de ser persones normals i corrents amb les seues pors i les seues inquietuds. I amb tanta descripció al detall es podria pensar que el ritme de lectura es fa

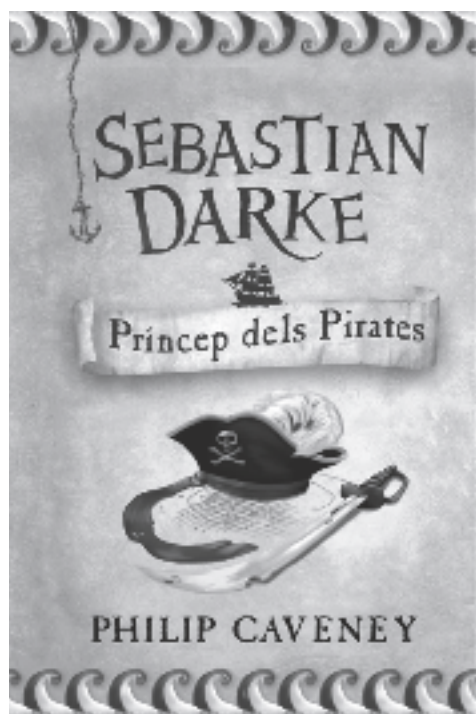
espès i pesat. Però tot el contrari. Les descripcions permeten a l'autora situar-te molt bé dins la història i despertar la curiositat pel que vindrà després. D'esta manera aconsegueix que el relat tinga un ritme fresc i àgil. Açò també és possible gràcies al llenguatge emprat, ja que es tracta d'un llenguatge de carrer, proper i juvenil. D'esta manera, és com si la història te la contarà un amic i és fa més amena i divertida.

Fins el moment coneixíem Lourdes Boïgues (Simat de la Valldigna, 1968) en la seua faceta d'escriptora de llibres infantils. Així, *Viatgers* (2004), *Estel estel·lar* (2005) o *La taverna del bandoler* (2006) són algunes de les seues obres més conegudes. I és ara, amb *El secret de Caterina Cremec*, quan s'inicia en la narrativa juvenil. Una estrena que no li ha anat gens malament a la vista dels resultats. I es que, este nou llibre d'Edicions del Bullent narra una història fascinant i ambiciosa. Ja que tot i tractar-se d'una història de vampirs, va molt més enllà.

□ Andrea R. Lluch

El retorn del bufó Darke

La peculiar colla formada per Sebastian, Max i Cornèlius, viu una nova aventura, tan divertida com la primera de la nissaga, la titulada Sebastian Darke, Príncep dels Bufons. Aquesta segona entrega manté al nostre protagonista, el bufó Sebastian Darke, el seu bufalop xerraire i el nan Cornèlius que, aquesta vegada, posen rumb cap a una nova aventura, un viatge perillós a la recerca del fabulós tresor perdut del rei dels pirates.

SEBASTIAN DARKE, PRÍNCIP DELS PIRATES

PHILIP CAENEY

COL·LECCIÓ «ESFERA», 14

344 PÀGINES / 978-84-9824-331-4 / 16,95 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Philip Caveney ens va presentar el seu bufó al número onze de la col·lecció «Esfera» de l'editorial Bromera. Va ser en *Sebastian Darke, príncep dels bufons*, on vam conèixer aquest mestís (fill de pare humà i mare elfa), que va heretar l'ofici de bufó del seu pare sense massa interès. Tot i que ningú no riu mai dels seus acudits, el nostre protagonista decideix seguir les passes de son pare i empren un llarg viatge per tal d'oferir els seus serveis al rei. Ara, Sebastian Darke torna a protagonitzar un nou llibre de Caveney i ho fa per trobar la seua vocació vertadera i veure què li tindrà preparat el futur. Acompanyat pels seus amics Max, el bufalop, i Cornèlius Drummel, el petit guerrer golmirià, tots tres s'endinsen dins en una nova aventura que els portarà a la recerca del fabulós tresor perdut del rei dels pirates i que els permetrà conèixer tot tipus de

personatges i viure milers d'aventures. El nostre heroi –tot i que podríem dir-ne «antiheroi»– i els seus fidels amics hauran d'arribar al port de Ramalat per salpar en un vaixell que els porte a la recerca del seu tresor, a l'illa de Lemora. De la mà de la capitana Jenna Swift i la seua tripulació de *La bruixa del mar*, comencen un viatge que els enfrontarà amb pirates, bruixes que fan encanteris, i tota mena de personatges estraforaris i curiosos, fins a arribar a un desenllaç sorprenent i emocionant.

La col·lecció «Esfera» agrupa una sèrie de títols (d'èxit internacionalment reconegut) especialment adreçats a un públic adolescent, absolutament entregat a la temàtica que presenten la gran majoria d'ells: aventures, misteri, i una atmosfera similar a la començada a la mítica *El senyor dels anells*. Elfs, emperadors i emperadrius de regnes decadents, plens de fantasia i personatges misteriosos, com nans o unicorns, són elements imprescindibles a aquestes novel·les de fantasia. *Sebastian Darke, príncep dels pirates*, però, tot i compartir alguns aspectes amb el gènere mencionat (com, per exemple el tipus de personatges –elfs, bruixes...– així com els paisatges i les ubicacions geogràfiques), manté particularitats que l'allunyen en certa manera de les seues companyes de col·lecció. Dosis elevades d'humor

–molt present també en la primera novel·la d'en Drake–, així com una barreja de fantasia amb realitat, fan que el nostre llibre obtinga un caràcter individual que l'inclouria més bé dins del gènere de novel·la d'aventura, amb algunes pinzellades pròpies de la novel·la fantàstica i, això sí, molt d'humor.

Tot i que és recomanable la lectura de la primera de les aventures de Sebastian Darke, no és necessari, ja que la novel·la que ens ocupa es pot seguir i entendre perfectament sense haver llegit aquella. Al llarg del llibre, l'autor ens dóna indicacions suficients per a entendre quins són els orígens del nostre protagonista i també ens suggereix algunes de les claus necessàries per a conèixer com es va desenvolupar la primera de les històries d'aquesta nissaga, on Drake és el protagonista absolut. D'aquesta manera, seran molts els lectors que coneguen ara Drake i queden captivats per les seues aventures i desventures, i, així, es decidisquen a llegir la seua primera història com a bufó de la cort del rei. Les històries de Sebastian Drake entusiasmaran tots aquells que estimen el bon humor i les novel·les d'aventures.

□ Sònia Martínez Icardo

Leyendas fronterizas

Los relatos de tradición oral, cuentos, mitos y leyendas, atraviesan los siglos porque existe una necesidad de conocer historias y de transmitirlos, porque todas ellas poseen unos «universales» con los que nos identificamos. Su reelaboración, su transformación no es, necesariamente, una degradación de lo que se toma como modelo o referente. Todo lo contrario: significa que aquellas inquietudes, preocupaciones, anhelos, esperanzas, miedos, pasiones que cada generación siente son las mismas, pero manifiestas de diferente forma.

GACELA DE AMOR Y NIEVE. LEYENDA ALICANTINA

JOSÉ LUIS FERRIS

IL-LUSTRACIONES DE RUTH BAÑÓN (SARABÁ)

60 PÁGINES / 978-84-8454-712-9 / 6 EUROS

ECU, ALICANTE, 2008

Las leyendas suelen ser relatos maravillosos que originalmente se fundamentan en algún acontecimiento histórico, lo que aparentemente les hace pasar por verdaderas, pero que, con el paso del tiempo y las distintas transmisiones, se enriquece de numerosos elementos fantásticos. Es una producción literaria de autoría colectiva sobre la que existen diferentes versiones. En ocasiones, un autor determinado fija su propia versión por escrito, convirtiendo la leyenda en una pieza literaria. Los románticos destacaron en esto.

En este marco se inscribe la publicación de *Gacela de amor y nieve. Leyenda alicantina* de José Luis Ferris (Alicante, 1960), premio Azorín de novela, biógrafo de Miguel Hernández, Maruja Mallo y Carmen Conde, cuyo ensayo fue uno de los finalistas de la última

edición de los premios de la crítica literaria valenciana.

Nadira, joven árabe de excepcional belleza, hija del walí Ben Abed el Hacid, que domina Laqant desde su alcazaba en el monte Benacantil, frente al Mediterráneo, se enamora de quien no debe: el cristiano Gonzalo, hijo del Conde Sancho Bermúdez, gobernador de Valencia, que llevaba años combatiendo contra los moros taifas y almorávides, entre quienes era muy temido. Un conflicto irresoluble que se agrava con la intención de Ben Abed el Hacid de casar a su hija con el sultán de Damasco y así ver aumentado su poder y riqueza. Descubierta su amor prohibido, Nadira enferma al ver a su amado prisionero y apunto de ser ejecutado. El walí, para resolver el conflicto, propone un trato que no cumple: la tragedia está servida. Nadira y Gonzalo se precipitan por el acantilado y Ben Abed el Hacid, desesperado imita el gesto. Pero él sufrirá eterno castigo pues su rostro permanecerá eternamente azotado por los vientos y el paso del tiempo y dará origen a uno de los símbolos de Alicante: la cara del moro del monte Benacantil. Una leyenda trágica que Ferris suaviza en su final.

En una ocasión Ferris escribió, a propósito de la concesión de un polémico premio literario: «Puede desarrollar una trama interesante para el lector. Puede ser un ejemplo de pericia técnica

(...) y (tener) el ritmo que exige el género y sin embargo no convencer». Y esto es lo que nos ha sucedido al leer *Gacela de amor y nieve*. No nos convence ese lenguaje hiperbólico y tan sobrecargado de adjetivos que llevan al lector a un cierto agotamiento mental, un lenguaje que le resta atractivo a una historia tan bella, a un «universal» (el amor imposible o prohibido) que se ha materializado en diversas ocasiones, quizá la más sublime en *Romeo y Julieta* de William Shakespeare.

Para compensar, *Gacela de amor y nieve* ha sido ilustrada por Ruth Bañón (Sarabá). Nacida también en Alicante, de ahí seguramente su pasión por el agua y el azul, antropóloga de formación es, a la vista de su estupendo blog (una miscelánea de poesía en textos y fotografías, fundamentalmente en blanco y negro, que recomiendo visitar) una artista de gran sensibilidad, claramente manifiesta en las deliciosas imágenes que ilustran la leyenda: la de los amantes (el cristiano y la musulmana) sobre el árbol de la vida, de la ciudad de Alicante bañada por el Mediterráneo, del monte Benacantil, junto con los variados motivos florales y animales que transitan sus páginas son ilustraciones en las que destaca su colorido, frescura e ingenuidad. Transmiten una especie de chispa vital difícilmente definible.

□ Ana Isabel Caro

La mar d'imaginació

Qui no ha somiat alguna vegada de fugir de la població on viu per poder traslladar-se a un món imaginari? Perquè res no és impossible, almenys en la literatura, *Las tormentas del Mar Embotellado* ens porta a la mar que més d'un haurà somiat. Colze a colze amb el capità Añil, ens enfrontarem a les aventures més sorprenents acompanyats d'Enriquillo i la seua colla d'amics.

LAS TORMENTAS DEL MAR EMBOTELLADO

IGNACIO PADILLA

IL·LUSTRACIONS D'ANA OCHOA

COL·LECCIÓ «CALCETÍN», 37

112 PÀGINES | 978-84-98450-97-2 | 7,80 EUROS

ALGAR EDITORIAL, ALZIRA, 2008

Algar Editorial publica el trenta-seté llibre de la seua col·lecció «Calcetín». Parlem del llibre que porta per títol *Las tormentas del Mar Embotellado*, d'Ignacio Padilla. En esta ocasió, i com ells diuen, seran els xiquets a partir de deu anys els qui amb esta lectura hauran trobat el calcetí a la seua mesura, el «calcetín rojo». De pares a fills, d'avis a néts, entre amics o entre veïns, així és com les millors històries passen de generació en generació perdurant al pas dels anys. Històries del passat que la tradició oral aconsegueix fer-les actuals, eternes. I sinó que ho diguen a l'avi Enriquillo, un gran narrador d'històries de dracs, de princeses, però també de bruixes. Els xiquets, en eixir de l'escola s'afanyaven per arribar a sa casa a vore quina nova aventura els esperava. I allí, assenguts a terra, al voltant de l'avi Enriquillo, començaven les més fantàstiques històries

mai contades, on res era impossible. Enriquillo va nàixer en un poble molt, molt llunyà, enmig del desert, a San Juan de los Azulejos, més conegut com Lejos. Allí, els seus habitants havien perdut el somriure, ja que ningú anava mai a visitar-los. Enriquillo i els seus amics somiaven que algun dia eixirien del poble per poder conèixer la mar. I un bon dia, com per art de màgia, va sortir del no res el capità Añil, amb el seu vaixell amb què navegava pel desert. I amb ell el tresor més somiat pels xiquets de Lejos: la mar. Però no es tractava d'una mar qualsevol, sinó d'una mar dins d'una botella, el mar Embotellado. Tempestes, pirates... Molts eren els obstacles que haurien de passar Enriquillo i els seus amics per a poder arribar a l'illa de Cerca i recuperar el somriure que feia temps havia perdut el poble de Lejos.

Esta és la història que Ignacio Padilla, a través del personatge de l'avi Enriquillo, ens conta. De mars, de capitans, de pirates, però sobretot de molta, molta imaginació, que donen lloc a sorpreses del món de la fantasia, dels somnis, dels llibres. Cal destacar la fluïdesa que Padilla aconsegueix entre la narració de la història i la interlocució d'En-

riquillo amb els xiquets que l'escolten, la qual cosa dóna com a resultat que el ritme de lectura siga àgil i fluït.

Ignacio Padilla (Mèxic D.F., 1968), llicenciat en Comunicació per la Universitat Iberoamericana, mestre de Literatura anglesa en la Universitat d'Edimburg i de Literatura Espanyola i Hispanoamericana a Salamanca. Escriptor de la Generació del Crack, ha publicat en diferents gèneres literaris. Narrativa adulta, assaig, narrativa infantil... li han valgut diversos premis, entre els quals destaca el Primavera de Novel·la de l'any 2000. Amb esta obra, *Las tormentas del Mar Embotellado*, Padilla ha aconseguit el Premi de Literatura Belles Arts, Conte Infantil Juan de la Cabada.

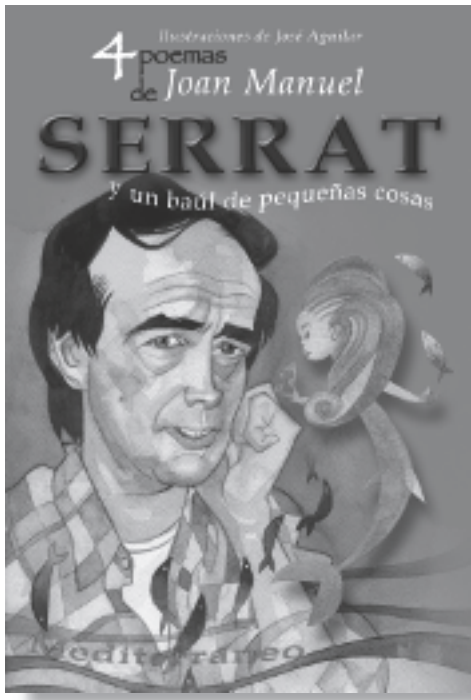
Junt a l'excel·lent narració de Padilla, hi trobem els dibuixos divertits i desenfadats d'Ana Ochoa. Mexicana experimentada en el món de les il·lustracions, destaca per la senzillesa dels seus traços i com amb eixa mateixa senzillesa aconsegueix evadir-nos de la realitat i traslladar-nos a este nou món de somnis i aventures.

□ Andrea R. Lluch

Tenía 10 años y un gato

Quienes hemos sido durante años admiradores de la obra de Joan Manuel Serrat, debemos agradecer, tanto al escritor e ilustrador José Aguilar como a la editorial Versos y Trazos, el esfuerzo realizado a la hora de acercar la figura del cantautor a los lectores más jóvenes.

**4 POEMAS DE JOAN MANUEL SERRAT
Y UN BAÚL DE PEQUEÑAS COSAS**

JOAN MANUEL SERRAT

IL·LUSTRACIONS DE JOSÉ AGUILAR

COL·LECCIÓ «POETAS PARA TODOS»

36 PÀGINAS / 978-84-935727-2 / 15 EUROS

VERSOS Y TRAZOS, VALÈNCIA, 2008

La apuesta por la literatura infantil y juvenil de empresas como la editorial valenciana Versos y Trazos ha permitido acercar a los más pequeños libros como el que hoy tenemos la satisfacción de presentar. Es cierto que parecía imposible interesar a los más pequeños por este tipo de literatura pero después de cinco títulos dedicados a difundir la poesía de escritores tan significativos como Federico García Lorca, Antonio Machado, Miguel Hernández, Pablo Neruda y Gloria Fuertes, podemos afirmar que todo depende del esfuerzo que los adultos estamos dispuestos a realizar.

Hace algunos meses, Versos y Trazos editó un nuevo título con el propósito de rendir un homenaje al cantante Joan Manuel Serrat, indudable poeta de lo cotidiano.

Según venimos observando, los libros de la colección «Poetas para todos» tienen una estructura que divide el libro

en tres partes. La biografía, los poemas y la fábula.

Cuatro poemas de Joan Manuel Serrat y un baúl de pequeñas cosas, sigue el mismo criterio, por lo tanto y según nos adentramos en sus páginas, encontramos una sencilla pero esclarecedora biografía del cantante catalán. Brevemente se nos explica el lugar de nacimiento de Serrat, Barcelona, así como su vinculación a Cataluña y Aragón gracias a la procedencia de sus padres. Vivía en Poble Sec pero pasaba los veranos en un pueblo de Aragón.

Desde muy joven Joan Manuel estuvo íntimamente relacionado con la música, formando parte, desde el grupo musical «Els Setze jutges» del movimiento «Nova Cançó». Algún tiempo después Serrat viajó a Sudamérica donde cosechó tantos éxitos como enriquecedoras experiencias que le ayudaron a seguir avanzando por el camino de la música. Serrat compuso e interpretó decenas de canciones con las que influyó en los jóvenes de su época.

La elección de las cuatro canciones-poemas que forman la segunda parte del libro, es totalmente acertada: «Mi niñez», «Barquito de papel», «Aquellas pequeñas cosas» y «Mediterráneo». En cada una de estas canciones Serrat va

desgranando sus recuerdos de niño y sus deseos de hombre.

Sin duda es el poema «Mediterráneo» el que más le caracteriza e incluso el que más éxitos le ha proporcionado a lo largo y ancho de todo el mundo. No olvidemos que Joan Manuel Serrat, nació en la ciudad de Barcelona a orillas del mar Mediterráneo y este acontecimiento, aparentemente incontrolable, le marco para siempre. Quizás el color azul-verdoso del mar impregnó sus ojos de un brillo tan intenso que engrandecía todo cuanto miraba. Este y otros muchos son los signos de la Meditteraneidad, razón por la cuál, las gentes que nacen y viven cerca del mediterráneo adquieren esa manera de enfrentarse al mundo, libre y un poco rebelde. Lo cierto es que los hombres y mujeres mediterráneos poseen una identidad propia, a la vez que una manera de ser tan especial como soñadora.

Llegamos a la tercera parte y el libro termina. Una fábula escrita por José Aguilár quien ha situado a Juan Manuel como protagonista de la narración, pone el punto final, su título «Un baúl de pequeñas cosas», nos recuerda aquellas pequeñas e inevitables cosas que dan valor a nuestra propia vida.

□ María Teresa Espasa

La frontera de l'abisme del mal

Una sessió d'espiritisme (*ouija*) on hi ha una visió demoníaca posarà en contacte un mèdiu amb una dona que acaba de patir un episodi estrany a l'interior d'un cementeri. La recerca del jove fill d'aquesta dona serà el fil argumental d'una novel·la on el terror plana pertot arreu.

LA FRONTERA NEGRA

SILVESTRE VILAPLANA

COL·LECCIÓ «ESPURNA», 83

176 PÀGINES / 978-849824-164-8 / 9 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2007

Diverses accions simultànies ens presenten tres grups de protagonistes: Sílvia, la mare del jove desaparegut, i el mèdiu Andrade; l'inspector de policia Adell i els delinqüents que investiga; i un doctor amb el seu ajudant en una missió engrescadora. Aquests personatges, subordinats als esdeveniments narratius, tenen unes possibilitats d'acció delimitades per la intrigant acció central. Sílvia Buc acaba de patir un episodi estrany al cementeri. El seu fill, Darius Tàner, ha desaparegut, per la qual cosa ella no tindrà una altra prioritat que trobar-lo. Una sessió d'espiritisme d'Andrade –un fals mèdiu que viu a quasi mil quilòmetres de distància d'ella– serà el detonant que, indirectament, els posarà en contacte. Ell, que es reconeix estafador però no mala persona, serà qui acompanye la dona en la recerca. L'inspector Adell s'aplicarà en aquesta mateixa finalitat per

tal de fer la seua faena, intentant trobar les connexions entre els delinqüents implicats.

Els ambients sòrdids surten des del principi (l'acció comença en un cementeri). Llocs tètrics, foscos, freds, nocturns o amb tempestes, se succeeixen. Ambients que acompanyen escenes on els personatges estan més o menys aterrits. Rituals satànics, contactes amb el més enllà, figures demoníaqes, visions, somnis inquietants, màgia negra o esdeveniments inexplicables per la lògica són els ingredients que nodreixen una trama on tot conflueix a la recerca de la «frontera negra».

Quedarà palesa l'habilitat del Mal per romandre ocult, per deixar falses pistes; accions malèvoles que li fan guanyar temps. Davant un enemic tan perillós hi ha protagonistes que tenen com a missió vital i urgent salvar el món del Mal, és a dir, anul·lar les fronteres negres. Aquesta és la imperiosa tasca del doctor Goldmann, qui es recolza en un ajudant fidel i imprescindible. Junts lluiten contra el Mal, per a la qual cosa disposen del *Llibre dels set segells* i d'unes armes determinades. Porten a terme una lluita que molts altres han protagonitzat des de molts segles enrere.

Totes les accions encetades obrin els interrogants que, a requeriment del gè-

nere, lluny de resoldre's amb la lectura, van complicant-se, amb una estricta dosificació de la informació. Només al final obtenim algunes de les respostes que, en part, sospitàvem. La resta és la confluència de les accions en una sola, abans de la resolució.

Relat de terror amb elements fantàstics, planteja un argument on el protagonista absolut és l'àngel caigut, el diable, que no mira mètodes en el moment d'anar a aconseguir el màxim poder possible per a imposar-se a tots i a tot. El Bé s'enfronta al Mal en una lluita desigual, ja que el diable no té altre mètode que aquell que el duga a aconseguir el seu objectiu. No dubta a servir-se de les persones, a usar-les com a instrument per tal de perpetuar-se. Té una especial habilitat per a romandre ocult, per a deixar falses pistes, per a encolomar la culpa a un cap de turc que invalidarà per sempre més. Pot anomenar-se diable, àngel caigut, Maligne o Innominable, però sempre és el mateix personatge terrorífic que acapara la maldat. Les persones amb què ensopega seran sempre víctimes perquè en el seu desig d'avançar s'escola no només en les sessions d'espiritisme, sinó també a dins dels somnis i, per tant, en les ments de les persones que tria.

□ Isabel Marín

Un contacontes a la butxaca

Per als més menuts podem buscar entreteniments de tot tipus, tractar d'inventar mil històries; però si de veritat volem tindre garanties d'èxit, el millor recurs és el conte tradicional. I una bona recepta de contes contra l'avorriment ens arriba ara de la mà de Carles Cano, un autor que, com sabem, és garantia d'èxit. Amb *Contes d'ahir i de sempre*, Perifèric Edicions ens porta el contacontes a casa.

CONTES D'AHIR I DE SEMPRE

CARLES CANO

IL·LUSTRACIONS DE PACO GIMÉNEZ

COL·LECCIÓ «SAMBÒRIK», 2

96 PÀGINES / 84-978-92435-00-5 / 8 EUROS

PERIFÈRIC EDICIONS, CATARROJA, 2008

Contes d'ahir i de sempre és un recull de quatre contes que, si bé alguns d'ells no són estrictament tradicionals, sí que tenen una estructura semblant a la del conte de tota la vida. Dels quatre contes n'hi ha un, *El cigroner*, recollit de l'imaginari popular de la Safor. Es tracta d'una narració formulística, molt coneguda, que es recull ara, per primera vegada, per escrit i, en certa manera, fa referència a la cadena tròfica a partir d'un home del sac ben curiós.

Uns altres dos contes que podem trobar al recull són *El gegant tacatot* i *La caputxeta verda*. Es tracta d'històries noves de trinca, basades en els contes populars; són, com diu l'autor, «un homenatge a la rondalla». *La caputxeta verda* resulta especialment divertida, ja que és el conte de la caputxeta traslladat als temps actuals de l'ecologisme i la correcció política, i de com tot això pot afectar al conte tradicional. Pel que fa a *El gegant Tacatot*, té referències explícites a la contística i a les estratègies que s'utilitzen per a resoldre conflictes. Finalment, *El xiquet de pedra* és l'últim conte, i, segons Cano, també és un homenatge a Rodari. Es tracta de la narració més llarga del recull. En aquest conte el protagonista, que és un xiquet diferent a tots els altres, haurà de superar dures proves —amb

l'ajuda d'objectes màgics— per intentar arribar a un lloc semblant al paradís on l'exclusió i la marginalitat no existeixen.

El recull de contes està deliciosament il·lustrat per Paco Giménez, i el tàndem Giménez-Cano, com han demostrat en altres ocasions, és garantia de qualitat. L'edició de l'obra és agradable, amb enquadernació rústica, adient per a portar-se amunt i avall, llegir-se de totes els maneres i posicions i fer-se'n excessivament malbé. I cal que siga un volum lleuger, perquè el llibre es lligi fàcilment, tant gràcies a les il·lustracions com a la prosa, que és dinàmica. En llegir-los hom arriba a tindre fàcilment la sensació que Carles Cano està al seu davant, contant tots aquells contes. Sembla, talment, com si *Contes d'ahir i de sempre* fóra la manera més fàcil i senzilla de dur sempre un contacontes a la butxaca.

□ Marta Insa

Per a no perdre la memòria

El darrer premi Bancaixa de Narrativa Juvenil aposta per la recuperació de la memòria històrica i el record d'aquells combatents anti-feixistes que van desaparèixer en centenars de fosses comunes.

ELS FOCS DE LA MEMÒRIA

JORDI SIERRA I FABRA

PREMI BANCAIXA DE NARRATIVA JUVENIL, 2007

COL·LECCIÓ «ESPURNA», 84

216 PÀGINES / 978-84-9824-262-1 / 9 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

El prolífic escriptor de literatura juvenil, Jordi Sierra i Fabra, aporta amb aquest llibre el seu granet de sorra en la lluita per recuperar la memòria d'aquells que han estat oblidats durant més de setanta anys en les fosses comunes franquistes.

Una associació per la recuperació de la memòria històrica troba una fossa comuna on estan soterrats els anomenats «Tretze de San Agustín». En desenterrar els cossos troben, però, que en falta un. La recerca del número tretze serà el fil conductor de la història que té dos protagonistes paral·lels: Eduard, periodista d'investigació, i Germán, besnét del número tretze.

La història de la recerca per part del periodista es barreja amb les aventures amoroses i d'altres més aviat il·lícites del jove Germán a la ciutat. Allunyat de la tensió que viu la seua família en el poble arran de l'afer del seu besavi, es converteix en protagonista gairebé accidental i personatge clau en la resolució del misteri.

La novel·la s'estructura, per tant, en dues trames paral·leles que van confluint a mesura que avança l'acció. El grau de suspens s'incrementa amb l'aparició d'un misteriós fotògraf, un àngel de la guarda de Germán que l'empentarà a «mullar-se» per resoldre l'afer del seu

besavi i que posarà en contacte dues generacions amb vides ben diferents.

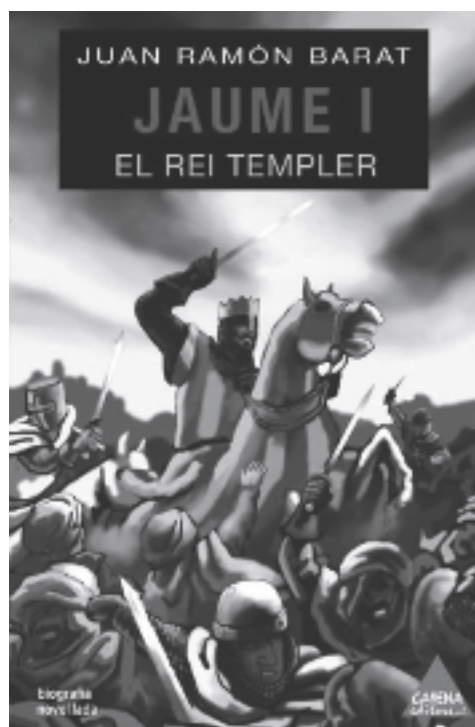
No és sobrer que es publiquen llibres que recorden les ferides encara obertes d'un passat que per als nostres joves resulta molt llunyà. Espanya és un dels pocs països amb règims dictatorials en la seua història recent en què s'ha injectat una potent anestèsia social per passar pàgina el més ràpidament possible sense desagreguar les víctimes del règim. Però mentre es llig aquesta novel·la és inevitable pensar en la lluita que a València està duent el Fòrum per la Memòria del País Valencià per identificar els milers de cossos que encara es troben soterrats en fosses comunes al cementeri de la ciutat i l'obstinació de l'Ajuntament d'intentar destruir siga com siga qualsevol record d'aquestes tombes de la vergonya.

Tal com el mateix Sierra i Fabra ha dit parlant del seu llibre, és una immoralitat que encara queden tants cadàvers soterrats a fosses comunes després de tants anys i, encara més, que hi haja autoritats entestades a no deixar obrir aquestes fosses.

□ Marc Candela

El valor i seny d'un rei

Aquesta biografia novel·lada narra la història d'un home que, contra tot pronòstic, va contribuir definitivament a l'expansió territorial de la Corona d'Aragó gràcies al seu valor i al seu seny, enmig d'una època convulsa, de guerres i lluites pel poder.

JAUME I, EL REI TEMPLER

JUAN RAMÓN BARAT

TRADUCCIÓ DE JOAN OLIVARES

180 PÀGINES / 978-84-96419-50-6 / 11 EUROS

CARENA EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Immertsos de ple en els fastos commemoratius del huité centenari de Jaume I, ens arriba una nova i sorprenent biografia novel·lada de, potser, uns dels personatges més esmentats pels llibres d'història, però alhora amb una vida personal totalment desconeguda per a molts valencians. I ho fa de la mà de Juan Ramón Barat (València, 1959), un autor que, si ben bé inicià la seua carrera en poesia, a poc a poc ha anat explorant els llibres d'àmbit educatiu fins a conrear la prosa, en concret la novel·la històrica amb títols com *1707, el somni perdut*, ambientat en la Guerra de Successió i ara la biografia del rei En Jaume I que ens ocupa.

Des d'un punt de vista tècnic, l'autor s'ha decantat per un narrador omniscient, però que manté certa distància neutral. El desenvolupament de l'acció és lineal, sense regressions ni prolepsis. Pel que fa a la divisió, ha adoptat una estructura

seqüencial en 28 capítols que mantenen una unitat episòdica, a més de compartir, si fa no fa, una mateixa extensió, la qual cosa afavoreix un ritme regular de lectura. Vista en conjunt, la novel·la és una hàbil concatenació de històries, llegendes i anècdotes al voltant del protagonista. Dintre d'aquestes microhistòries, algunes resulten curioses alhora que força literàries, verbigràcia, la sorprenent manera de batejar el futur rei (*Els dotze ciris*), l'enigma de l'amulet de jade (*La força del drac*), o la llegenda de l'espasa Tizona, del Cid. Tot i que podem assenyalar-ne unes altres que, encara que ajuden a esbossar la cronologia, semblen més per omplir, com, per exemple, *Terra de càtars* (I), *La llegenda de Sant Jordi* (X) o les gestes de *La batalla de Muret* (VIII).

De tota aquesta biografia se'n desprenen dues visions del nostre protagonista. Una, la projecció històrica del personatge, un home guerrer, però just i valeros, que va ser d'una importància cabdal en el procés de la Reconquesta que va iniciar l'expansió territorial de la Corona d'Aragó. Però també l'autor intenta aprofundir en la seua dimensió personal, i potser més desconeguda pel públic. Va estar dues voltes casat i va tenir una intensa i apassionada vida. Potser el més remarcable van ser la intel·li-

gència i també l'atzar, amb els quals va poder sortejar tots els entrebancs: intrigues cortesanes, conspiracions per a assassinar-lo, l'astúcia dels sarraïns etc. Arribats a aquestes línies finals, podríem concloure dient que, per a molts, el nom de Juan Ramón Barat no passarà de ser un simple oportunista que ha aprofitat l'avinentsa d'homenatges i efemèrides per a elaborar un producte destinat majoritàriament a ser de consum escolar. De tota manera, aquesta finalitat és lícita i gens nova (només cal recordar l'allau de títols que es feren per a commemorar l'any del Tirant o d'Ausiàs March) Per a d'altres, tanmateix, aquest llibre serà una interessant oportunitat d'acostar-se a l'emblemàtica figura del nostre rei templer. Una biografia que si ben bé es cenyeix amb rigor a les dates i documents, deixa una esclatxa lliure a l'intent de perfilar, no sols el personatge històric, sinó la persona de carn i óssos. Que siga el lector qui trie.

□ J. Ricart

Històries per a tota la vida

Rondalles Valencianes recull nou històries populars que els valencians hem fet nostres i que ara, gràcies a la bona prosa de Franco i a les suggeridores il·lustracions d'Enric Solbes, arriben a nosaltres en forma de rondalla moderna.

Amb aquest volum Bromera arredoneix una de les seues col·leccions estrella, «Grans Obres Bromera», dedicada a personatges i temes valencians. Una col·lecció en gran format, pulcrament

editada, que ha comptat amb alguns dels nostres autors més solvents: J. F. Mira, A. Furió, E. Sòria, J. Palomero... En aquesta ocasió, Josep Franco, que és un escriptor de llarga i consolida-

RONDALLES VALENCIANES

JOSEP FRANCO

IL·LUSTRACIONS D'ENRIC SOLBES

COL·LECCIÓ «GRANS OBRES BROMERA», 20

128 PÀGINES / 978-84-9824-277-5 / 27 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

da trajectòria, ens acostava a algunes rondalles nostres, tradicionals, que s'han conservat gràcies a la transmissió oral; contades a cau d'orella

quan a les cases no hi havia les distraccions de la vida urbanita.

El volum aplega nou rondalles, la major part de les quals no són massa conegudes. Fa patxoca aquest volum. Fa goig perquè, a més de les bondats editorials amb què se'ns presenten, i de les quals hem parlat adés, cal afegir-hi la cura amb què ens són transmeses, tant pel que fa al treball del narrador com al de l'il·lustrador –Enric Solbes és, no cal dir-ho, un dels pintors amb més talent que tenim. Pel que fa a les narracions, cal dir que ens trobem davant d'una prosa líquida, fluida, senzilla i culta al mateix temps, enriquida amb expressions i dites populars, que es fa de molt bon llegir. I quant als dibuixos, cal constatar que complementen i enriqueixen alhora el fil narratiu.

La rondalla és un gènere fantasiós, ple d'elements llegendaris i mitològics que, a més d'entretindre els xiquets, els transmet alguna ensenyança profitosa. Aquestes *Rondalles valencianes* s'ajusten a les convencions del gènere, però l'autor hi afegeix algun component de collita pròpia que, lluny de pertorbar les històries originals, els dona una nova embranzida i les fa més interessants per al lector actual. Així, les moralitats que s'hi transmeten són matisades amb alguna argúcia que hi fa de contrapunt

(llegiu, si no, de quina manera s'escapoleixen d'una mort segura els protagonistes de les rondalles *Andreu, el Vell* i *L'home del sac*); o, de ve-

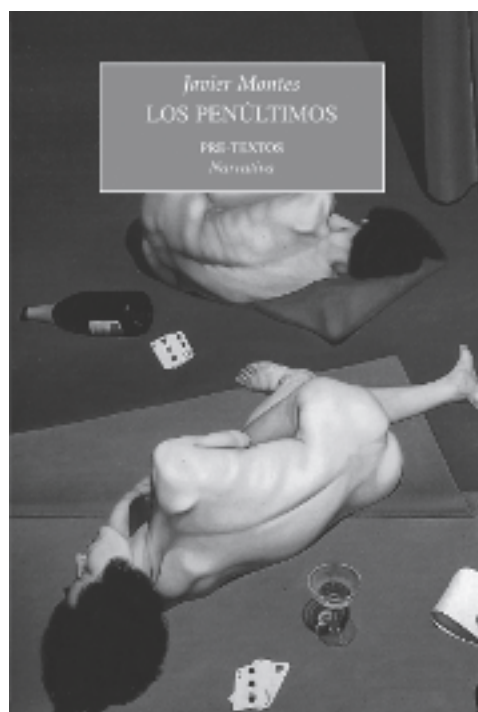
gades, aquesta moralitat ens pot resultar paradoxal: «...i la seua tia Lluïseta, que li havia ensenyat que, si les persones són prudents, els negocis amb l'infern no sempre acaben malament» (*El sabater i el dimoni*). L'autor es permet també alguna picadeta d'ull amb el lector quan, indirectament, compara algun personatge d'una rondalla amb algun altre «personatge» valencià actual (llegiu, per exemple, *L'alcalde que trobà la veritat*). I, fins i tot, mira de desmitificar la infantesa com un món tancat en si mateix, idíl·licament exempta de tristor i de desventures: «... i, amb els anys, vingueren els fills, les alegries i algun pesar, perquè la vida no és un conte de fades, sinó que té dies lluminosos i dies foscos com els cors dels malvats» (*Esclafamuntanyes*).

A pesar d'aquestes noves maneres de contar del narrador, el bé continua imposant-se sobre el mal en totes les històries. És per això que aquestes rondalles continuen sent les rondalles de tota la vida, per bé que d'una altra manera. Potser han perdut la immediatesa de la narrativa oral, però, en ser literaturitzades, han pres més volada i qualitat, i ens són més agradoses de «sentir». I, conte contat, conte acabat.

□ Juli Capilla

Ecós de la década pasada

El debut novelístico del escritor Javier Montes, *Los penúltimos*, se ha alzado con uno de los premios literarios más prestigiosos, el José María Pereda de Novela Corta en su edición de 2007. Un relato en perspectiva que ofrece al lector el retrato certero de toda una generación en plena efervescencia.

LOS PENÚLTIMOS

JAVIER MONTES

218 PÁGS. / 978-84-8191-878-6 / 15 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

Con esta primera incursión en la novela, el crítico de arte y ahora escritor Javier Montes (Madrid, 1976) se adentra en el universo de la ficción. Con anterioridad conocimos su faceta de narrador en el ensayo (escrito al alimón con Andrés Barba) *La ceremonia del porno*, obra ganadora del prestigioso premio Anagrama de Ensayo. *Los penúltimos* se adentra en los territorios de una ficción ciertamente impregnada de realismo, siguiendo los pasos de una senda que abriera José Ángel Mañas en la década pasada con sus celebérrimas *Historias del Kronen* (llevadas posteriormente a la gran pantalla con gran éxito, tal fue su enorme impacto). El libro de Montes, como el de Mañas, persigue a su antecesora en la descripción detallista y detallada del lado más canalla de la ciudad: la noche y sus mil caras. Si acaso, lo hace de un modo más distanciado desde la voz del

narrador. Ese costumbrismo de raíces posmodernas pervivirá aún hoy, muerta y enterrada la tan cacareada –quién supo qué fue de ella– Generación X, postludio de la movida, en actitudes y costumbres. Poco más. Lo comprobamos fácilmente: ni el indie musical (Los Planetas, gloriosa excepción) ni literario (¿dónde fue a parar verbigracia Pedro Maestro, señor de los dinosaurios?). Apenas nada. Los rescoldos, la ceniza, que diría el poeta.

Los que estamos en la treintena sabemos qué fue todo aquello y en qué devino. Una continuación algo más *light* de la movida madrileña. Esto es, drogas, pop y rock, los primeros festivales. Todo bastante adulterado, por cierto. Con un ojo en Lavapiés y otro en Seattle, cuna del llamado grunge. Eso sí, muerto Kurt Cobain, símbolo, dios y musa, quisimos invocar el olvido. Y llegó algo más: vidas nuevas y nuevas miras. Lo cantaba J., de Los Planetas: todos acabaríamos «escuchando a Ramón Trecet». Edulcorados. Mansos. Calvos y deprimidos.

Las vidas entrecruzadas de Pedro, un chico cualquiera en busca de emociones fuertes, y Elena, una suerte de Maga cortazariana enfundada en una minifalda, de aire maldito y seductor, conforman el *dramatis personae* de una historia que tiene muy mucho de cine-

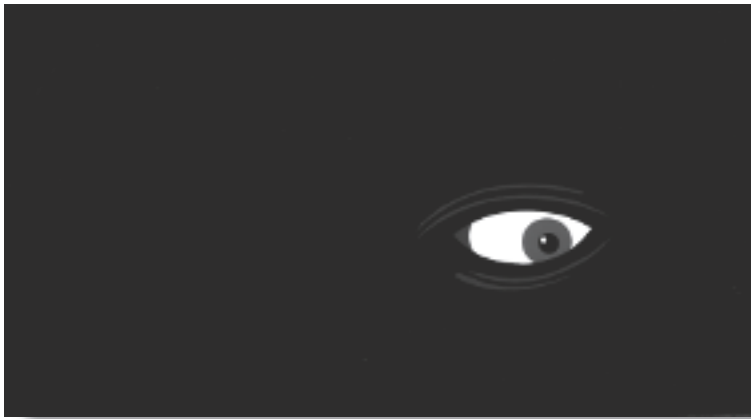
matográfica en su concepción narrativa. Y tal vez de tópicos, por inevitables, por seguros, por necesarios, en una historia de esta naturaleza: retazos nihilistas, euforia y decadencia a partes iguales. El tiempo pasa inevitable y todo lo arrastra consigo. Nada nuevo. Historias de ficción como *Los penúltimos* recuperan para el lector sentimientos encontrados, largas noches de verano y un rosario de dudas mientras el cuerpo decide sin preguntar a nadie qué quiere ser: cómo satisfacer los múltiples apetitos, cómo caer rendido en cualquier sitio sin importarle a uno un bledo las consecuencias, cómo sobrevivir sin siquiera contar con ello. Y seguir aquí, en medio de la penumbra, con las mismas preguntas y los mismos miedos e inseguridades. Pese a todo.

□ *Rafa Martínez*

L'herència surrealista

El reconegut Guillem Cifré, de pare nascut a la província de Castelló, publica ara sota el segell de Ponent la segona antologia de les seues tires gràfiques aparegudes al diari *Avui*, una sorprenent col·lecció muda d'instantos lúcids.

ARTFÒBIA II

GUILLEM CIFRÉ

PRÒLEGS DE LLORT I MICHARMUT

172 PÀGINES / 978-84-96730-22-9 / 25 EUROS

EDICIONS DE PONENT, ALACANT, 2008

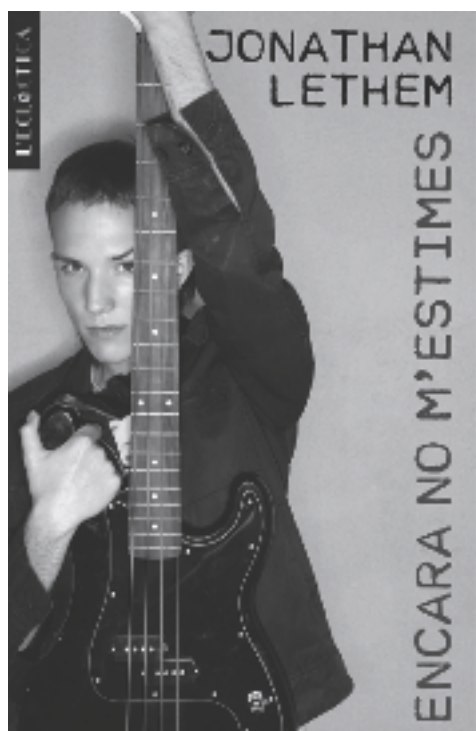
De vegades, els autors de còmics brevíssims i silencis s'ho juguen tot a una sola carta, i els mestres que apareixen en la premsa solen obtenir bons resultats amb aquestes jugades: Fernando Krahn, per exemple, efectua en el *Magazine* –suplement dominical distribuït en diversos periòdics de l'Estat, com ara *Levante-EMV*– una tasca de vegades tan intel·ligent, enlluernadora i desconcertant alhora com la de Guillem Cifré en aquestes pàgines, recull de les seues col·laboracions en el suplement de cultura de l'*Avui*, entre el 2004 i el 2007, presentat en una acurada edició per part de l'editorial alacantina de Paco Camarasa. L'univers obsessiu i ple de símbols recurrents de Guillem Cifré –siluetes humanes d'un negre absolut, homes en forma de gat o a l'inrevés, la Gioconda apareixent i desapareixent de les maneres més insospitades, portes i finestres impossibles, sistemes d'il·luminació més que improbables...– el situa, sens dubte, en un estil, almenys, diferent del del seu pare, Guillermo Cifré (Traiguera, 1922-Barcelona, 1962), autor de còmics clàssics de Bruguera tan celebrats com *El repórter Tribulete* i un dels responsables emblemàtics de la mítica revista *Tío Vivo*. El cas és que, per imperatius personals o no, Cifré (Guillem) centra les seues tires en àmbits més, di-

guem-ne, culturals: les exposicions, la música o el simple acte de la lectura són constants en aquests petits grans relats que, més d'una vegada, fan tornar enrere per intentar copsar alguna cosa que potser se'ns ha escapat malgrat l'aparent senzillesa del conjunt, i que destrossen sense pietat tòpics de tota mena amb un ànim que hauria engrescat Salvador Dalí mateix. De vegades hi ha alguna seqüència concreta que sembla copsar amb admirable eficàcia la personal visió del món de l'autor, com ara la de les ulleres –un altre element més que sospitosament habitual– que el seu propietari llança al terra, trepitja fins a deixar absolutament deformes i, just aleshores, es posa amb un somriure gairebé incaptable.

□ *Felip Tobar*

Una novel·la desconcertant?

Encara no m'estimes és la primera novel·la traduïda al valencià de l'escriptor novaiorqués Jonathan Lethem. Després d'haver-la llegida, intentant descobrir en cada pàgina quina era la gràcia de la narració que tenia al davant, em pregunte si hauria de ser l'última que es traduïra d'aquest autor.

ENCARA NO M'ESTIMES

JONATHAN LETHEN

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 152

257 PÀGINES / 978-84-9824-327-7 / 17,90 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

En *Encara no m'estimes*, Lucinda, Denise, Matthew i Bedwin, que ja ronden la trentena, conformen un grup musical sense nom i sense èxit que malda per obrir-se pas i aconseguir allò que els escollits tenen (fama i diners) en la immensa i cosmopolita ciutat de Los Angeles. La novel·la ens descriu la seua primera actuació seriosa en una important galeria d'art i les conseqüències desastroses que se'n deriven. Lucinda és la integrant del quartet que el narrador escull com a fil conductor de la novel·la i amb ella assistim, com a lectors, a la desintegració del grup de música que acaba adoptant el nom d'Ulls de Monstre. Una de les causes d'aquesta desfeta té a veure amb les complicades relacions humanes que s'estableixen entre ells, en les quals el component sexual esdevé un dels detonants de la crisi.

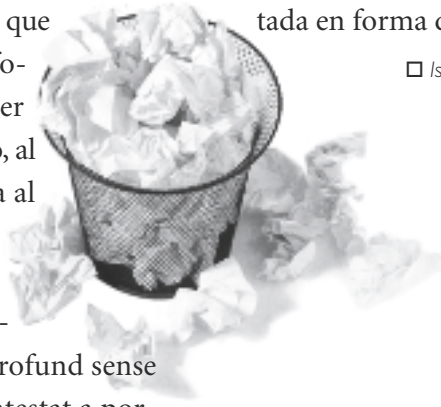
«Lucinda sentí, esverada, que no havia begut res, que estava desesperadament

sòbria. El món sense l'animació de l'alcohol ni de la música ni dels sexe, era de llautó, pàl·lid, sense tensió» (p. 228). És precisament aquest sentiment de buidor natural el que traspua tota la novel·la. Lucinda representa perfectament l'angoixa vital dels trenta, quan hom té tot per fer, però ja no tot és possible. O sí? Deambula entre relacions passades, faenes insatisfactòries, experiències sexuals estranyes, escenaris de cartó i nits en blanc. I en ella es compleix l'eslògan publicitari que apareix en un moment determinat de la novel·la: «Tots els pensaments són desitjos» (p. 103). El problema que té és que no sap cap a on focalitzar aquests desitjos i, per això, gairebé sense saber-ho, al final de la novel·la es troba al punt de partida. O no? La frase que tanca el llibre, pronunciada per la protagonista, fa: «—No es pot ser profund sense superfície.» L'autor s'ha entestat a portar aquesta màxima fins a les seues últimes conseqüències, perquè, realment la novel·la transmet una superficialitat gratuïta que no es justifica per cap dels ingredients que conté: ni pels diàlegs abundants, però insulsos; ni per la galeria de personatges, que són pura façana, mers figurants; ni per la recreació dels

diferents ambients que inclou la novel·la, que està situada a Los Angeles per casualitat; ni per la hilaritat que suposadament ens han de provocar determinades situacions, tal com s'anuncia en la contraportada del llibre; ni pel punt de vista narratiu, ni per res de res. Segons sembla, l'autor pretenia arribar al nivell més pregon de la realitat, dels sentiments, dels pensaments a través de la superficialitat de la seua novel·la. Però només ha aconseguit un esbós allargassat i, en definitiva, absolutament prescindible d'una superfície falsament revestida d'interès i presentada en forma de llibre.

□ *Isabel Clara Moll Soldevila*

Univers complex i colpidor en dotze relats i mig

Castellano proposa en una sèrie de dotze relats curts, i mig, un univers complex de personatges coherents i situacions insòlites que es conformen com una grata lectura de descans, divertida, en ocasions sorprenent, sempre àgil i amb la tensió narrativa suficient per a no deixar el llibre.

DOTZE CONTES I MIG

PEP CASTELLANO

PREMI PASCUAL TIRADO, 2007

COL·LECCIÓ «LLETRA LLARGA», 45

117 PÀGINES / 978-84-9795-401-3 / 8,95 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Els personatges de Pep Castellano són un dels elements que més criden l'atenció d'esta sèrie de relats, dotze relats breus i un microrelat o mig relat, com diu ell mateixa al títol. A cada personatge l'angoixa un dilema diferent i cadascú desenvolupa el seu propi procés de reflexió i acció quasi mai exempta de sorpresa i enginy. Les històries són, en ocasions, un punt rebuscades, fins al punt que la trama dóna la volta a si mateixa. Però, tot i això, l'autor és capaç de crear un univers quotidià, gens sofisticat, divertit, també cruel i colpidor, i entranyable de vegades, amb històries que són fonamentalment les històries de persones corrents, víctimes i botxins en la vida més corrent. Castellano treballa els personatges i els fa coherents, conta les històries fent-se valdre d'un llenguatge sense ornaments, clar i de lectura lleugera, i aprofita les històries per a reivindicar o fer vore injustícies

socials, les desigualtats, el sense sentit de l'opulència del nord front a l'extrema pobresa del sud, la discriminació de la dona, entre altres.

En els seus relats una dona major reivindica el seu dret a ser vídua. Fa saber la necessitat d'autonomia, llibertat i independència i d'una pensió econòmica, per a sobreviure. Un home ha perdut el do de la paraula, pateix de soledat, vol relacionar-se i busca entre llibres com recuperar eixe do. Una assistenta domèstica s'adona que al frigorífic (de vegades *nevera*, per allò d'alternar el gènere i la igualtat) despareix menjar de luxe, però tot en condicional, de manera que hauria sigut un desastre sols si haguera passat. Una mestressa de casa vol passejar a la platja i s'ho proposa fins a aconseguir-ho, encara que d'una manera diferent a la que havia imaginat.

En els relats d'este autor passeja sovint la soledat dels personatges. La narració s'acompanya en prou ocasions d'un component poètic, i de vegades l'autor juga amb un final obert que deixa al lector l'oportunitat d'imaginar que el conte continua en una o altra direcció. També hi ha històries que són, sobretot, una faula, un conte fantàstic que s'allunya de la narració realista i reivindicadora.

Un xiquet del tercer món treballa fent balons per als xiquets del món de l'opulència i pateix els efectes nocius dels gasos d'una cola industrial. És una història sobre l'explotació infantil, les diferències nord-sud, la riquesa a costa de la pobresa. I hi ha contes sense concessions. Demolidors.

Castellano es reitera en la crítica a la societat de consum amb un conte en què els fenòmens paranormals també estan presents. També el temps és protagonista, especialment amb el relat que narra la història d'un home que es demana un any sabàtic en el qual programa desenvolupar ambiciosos projectes personals i professionals.

Dotze contes i mig és una lectura recomanable per a les vacances, suggeridora, interessant, sorprenent, amb un ritme agradable i històries gens corrents de la vida quotidiana.

□ Anna Gimeno

Andanzas de un crítico de arte misterioso

En sus aspiraciones literarias, el artista plástico Felix Vallotton, adscrito al grupo de los Nabis, llevó a cabo una serie de novelas y piezas de teatro. La vida asesina cuenta en clave autobiográfica las andanzas de un abogado metido a crítico de arte.

LA VIDA ASESINA

FELIX VALLOTTON

TRADUCCIÓ DE MARÍA INGLÉS

COL·LECCIÓ «NARRATIVES EL NADIR»

250 PÀGINES / 978-84-935601-5-7 / 15 EUROS

EL NADIR, VALÈNCIA, 2008

El suizo nacionalizado francés Felix Vallotton (1865-1925) fue, antes que escritor y por encima de todo, un artista de éxito temprano que llegó a París a los diecisiete años para estudiar en la Académie Julian y que más tarde se unió a los Nabis, grupo de pintores encabezado por Pierre Bonnard en el que también militaron su buen amigo Édouard Vuillard y Roussel. Su obsesión por la búsqueda pictórica le llevó a ser considerado como padre de movimientos venideros como la Nueva Objetividad (Neue Sachlichkeit). Su dedicación al grabado, y más concretamente a la xilografía o grabado sobre madera, destacó como una de sus facetas más notables, teniendo como maestros a Rembrandt y Millet. Esta dedicación le llevó a trabajar con frecuencia en publicaciones como la célebre *Revue Blanche*, especie de órgano oficial de los Nabis, u otras de la época.

Si hacemos hincapié en esta facultad suya, la de grabador, es porque el libro que hoy nos ocupa incluye unas bonitas xilografías a modo de ilustraciones del texto (eso sí, reproducidas en el mismo papel que el texto y sin mayores cuidados), una novela de corte autobiográfico que fue escrita en 1907 y que no vio la luz hasta 1930. Su título, *La vida asesina* (*La vie meurtrière*), da cuenta de la historia de un abogado metido a crítico de arte cuya mera presencia resulta aterradora: es capaz de atraer a la muerte. Como bien supo ver Julian Barnes en este texto, el espíritu de la narración está cuidadosamente hermanado con los relatos de Edgar Allan Poe. Sin embargo, no cabría hacer mayor comparación: Poe es aquí el maestro, la referencia absoluta; Felix Vallotton, un admirador que trata de seguir los pasos de aquél pero sin mayores ambiciones: lo suyo era, sin duda, la pintura: los retratos, las escenas interiores que lo hicieron famoso. Además de esta novela, cercana a lo que los franceses llaman «polar» (o novela negra), Vallotton escribió otras dos novelas y algunas obras de teatro. Su publicación fue casi siempre póstuma. Cabe incidir llegados a este punto en el loable empeño de algunas editoriales, como en este caso El Nadir, por rescatar textos descatalogados o inéditos

en nuestro país de artistas de todo pelaje. En otro tiempo, otros pintores, no sólo Felix Vallotton, cultivaron la escritura. Es el caso célebre de Leonardo da Vinci o, más recientemente en el tiempo, Paul Klee, Georg Grosz o ya en nuestros días, los de Antoni Tàpies o Eduardo Arroyo, siendo la escritura memorialística la predominante en estos casos (en el de Van Gogh, su escritura se plasmó, como todos sabemos, en su ingente correspondencia). El de André Breton, padre del surrealismo, fue sin embargo parejo al de Felix Vallotton: escribió una apreciable novela de tintes oníricos, *Nadja*. Esto es, cultivó la ficción como nuestro autor. También Salvador Dalí llevó a cabo incursiones en el género. En absoluto tan destacables como su labor pictórica. Y esto vale, obviamente, para casi todos.

□ Rafa Martínez

Un relat melós

Relat introspectiu, *Asoma tu adiós* s'esbossa com un dietari íntim i eròtic on irromp la duresa d'un comiat amorós. Curull de sensualitat i de moments encesos, el relat conta les experiències amoroses del narrador protagonista, un escriptor que viu atrapat pels seus desamors.

Roberto Villar Blanco
ASOMA TU ADIÓS
PRE-TEXTOS
Narrativa

ASOMA TU ADIÓS

ROBERTO VILLAR BLANCO

COL·LECCIÓ «NARRATIVA»

217 PÀGINES / 978-84-8191-888-5 / 15 EUROS

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

Asoma tu adiós (Premio de Novela Carolina Colorado, Almendralejo, 2007) és un relat on tothom es despulla: s'hi despullen les dones en què pensa el narrador i el narrador mateix despulla el seu cor i la seua ànima en un recull d'històries breus que peca d'incontinència verbal.

Lluny de la literatura del «jo» –entesa com a testimoni d'època o memòria literària autobiogràfica– Roberto Villar (Buenos Aires, 1962) ha construït la seua darrera novel·la, *Asoma tu adiós*, sobre un conjunt d'anotacions o relats breus dispersos de caire íntim i personal. En general, es tracta d'històries que recullen vivències pròpies de to amorós i nombroses incitació sexuals, la qual cosa –si no s'hi va molt amb compte– pot resultar excessivament arriscat, sobretot quan hom deixa de posar límits a les petites foteses i excentricitats del «jo».

Figues d'un altre paner són les obres autobiogràfiques sobre experiències, lectures o viatges, obres de pensament i divulgació. En elles, la reflexió interioritzada sobre el món exterior –concebuda a partir d'anècdotes, reflexions, o vivències que compartir– sol produir un efecte força engrescador en el lector, sempre que l'escriptor sàpiga prendre la distància suficient respecte al vessant sentimental, i per descomptat, sempre que posseïska gràcia per a contar.

Ara bé, abocar el pensament i l'experiència íntima d'una manera incontrolada, sense solta ni volta, no pot garantir molt bons resultats. És més, existeix un risc, i prou alt, de resultar repetitiu i avorrit, quan no trivial.

Des d'aquesta perspectiva, trobe que *Asoma tu adió*s corre aquest perill.

Concebuda com un dietari pujat de to, aquesta novel·la íntima i intimista acaba convertint-se en un relat viciós i viciat. Viciós del «jo» i de les circumstàncies més privades de l'autor –tot el procés narratiu transcorre al voltant del narrador-protagonista–, i viciat per un relat que en cap moment no arriba a desfer-se del to melós amb què comença.

Però al marge d'aquest enfocament, no és només una qüestió de to allò que pertorba la lectura, sinó l'estructura i els continguts en si mateix.

Val a dir que, en llegir l'última novel·la de Roberto Villar hom té la sensació d'encarar-se a un volcà en erupció constant, on la lava va sortint i solidificant allà on cau, en un caos incontrolat i incontrolable.

Traslladat al paper, podríem parlar d'un relat poc meditat, més aviat impulsiu, gairebé visceral, on la reflexió ha cedit pas a l'enumeració repetitiva i en força ocasions a la trivialitat. A més, el ritme forçat que respiren unes històries carregades de punts, comes i de repeticions –les quals potser tenien la intenció inicial de traduir el funcionament caòtic del pensament– acaba, paradoxalment, per produir una saturació en el lector, i el que és pitjor, una sensació final de buidor.

□ Lourdes Toledo

Monstres d'anar per casa

Amb la primera incursió en el món de la literatura, l'autor se'ns presenta com un valor emergent que domina com ningú l'art de la narració curta, especialment la de temàtica fantàstica i de terror, amb la qual aconsegueix resultats excel·lents.

HISTÒRIES DE L'ILLA SENSE COSTES

MIQUEL TORRES

PREMI DE NARRATIVA VILA D'ALMASSORA, 2007

COL·LECCIÓ «LLETRA LLARGA», 46

208 PÀGINES / 978-84-9795-460-0 / 8,95 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Es diu que els contes brillants comporten una gran dificultat, ja que en poques línies l'escriptor ha de ser capaç d'explicar una història i rematar-la amb un final sorprenent, inesperat. Si d'això es tracta, este volum està farcit de bons relats, sobretot els que destil·len l'aroma del gènere fantàstic o de ciència ficció. Ara bé, qui espere trobar-hi exclusivament un llibre de gènere s'equivocarà de ben segur. L'autor demostra que coneix els codis i els aplica (també en el cas de la novel·la negra), però el seu major encert, al nostre parer, és com els dona mitja volta i ens els presenta més frescos, revitalitzats.

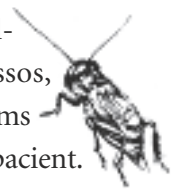
Podem dir que la seua principal preocupació és com abordar l'inexplicable, allò desconegut, per al qual no hi ha respostes senzilles de manual. La seua formació en Ciències Físiques, indubtablement, hi té molt a veure. No debades, Torres es pregunta sovint per la

composició de la matèria, de què estan fet els objectes i també nosaltres. Però, sobretot, indaga quins elements conformen la «realitat» en què ens movem. En nombrosos contes, de fet, hi ha un evident interès per reflexionar sobre la fina línia que separa la realitat de la ficció, on el món dels somnis esdevé recurrent i s'erigeix com a protagonista. Sabem amb certesa quan estem deserts? ¿Ho sabrem en un futur pròxim, amb un munt d'aparells tecnològics al nostre abast capaços de recrear móns virtuals? L'autor explora eixos terrenys amb una mirada curiosa i irònica alhora, el que confereix als textos un punt atractiu i divertit que es complementa amb reflexions de caire més transcendent que li permeten qüestionar el sentit de la nostra presència en el món. En el joc que se'ns proposa no és necessari conèixer la identitat dels personatges ni els espais on es desenvolupa l'acció. Com si el fet extraordinari ens poguera passar a qualsevol de nosaltres i en les situacions més inversemblants, per quotidianes. Així, al mateix temps que els vampirs, deformes i superherois que habiten les seues narracions ens parlen de tu a tu amb tota normalitat, fent-nos partícips de les seues inquietuds, agafar el metro o fer la compra setmanal es converteixen en experiències enigmà-

tiques que ens fan pensar sobre les rutines, algunes tedioses i avorrides, que conformen la nostra vida diària.

L'únic que ens pot alliberar de la insatisfacció que ens tenalla sembla ser el desig, eixa irrefrenable pulsio que ens empeny a fer les coses més inimaginables. Naturalment, este desig adquireix major rellevància en l'àmbit de la parella (tan inexplicable o més que la resta), però no únicament. La passió es reivindica, doncs, com el motor que ha de moure les nostres relacions i, en certa manera, tota la nostra existència: bé siga parlant de futbol o amb els nostres encontres sexuals, tema a què Torres dedica un bon grapat de contes. També a la nit, eixe escenari boirós en què tot és possible. Com en les històries de Pere Calders, amb el qual se'l pot associar amb facilitat. Per saber si finalment segueix els seus passos, caldrà estar atent als pròxims lliuraments. Jo ja estic impacient.

□ Àlvar Peris

La cara oculta de la veritat

Edicions Bromera torna a apostar una altra vegada per la novel·la negra i, en concret, per Benjamin Black, alter ego de l'escriptor irlandès John Banville. En *L'altre nom de Laura*, el lector s'endinsarà, de nou, de la mà del prosector forense Quirke, personatge principal també de la novel·la *El secret de Christine Falls*, publicada recentment per Bromera, en una espiral d'assassinats per aclarir.

L'ALTRE NOM DE LAURA

BENJAMIN BLACK

COL·LECCIÓ «L'ECLÈTICA», 151

314 PÀGINES / 978-84-9824-326-0 / 19,90 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Sembla que d'un temps ençà la novel·la de gènere ha revifat amb força. I més si cap l'anomenada «novel·la negra». La pràctica d'aquest gènere no és, però, nova en la nostra literatura. Podem citar els noms de Rafael Tasis als anys quaranta i cinquanta, de Pedrolo als seixanta i de Jaume Fuster als setanta, tot i que no és fins a la dècada dels huitanta, amb la incorporació de nous autors com ara Ferran Torrent, que el gènere negre revifa amb una embranzida considerable. A aquesta llista improvisada, i sense voluntat exhaustiva, d'autors autòctons, cal afegir-hi les nombroses traduccions d'autors de prestigi internacional dins la sèrie negra. Entre els autors estrangers tenim ara la sort de gaudir de les novel·les de l'irlandès John Banville. Primer fou *El secret de Christine Falls* i ara ens arriba a les mans *L'altre nom de Lau-*

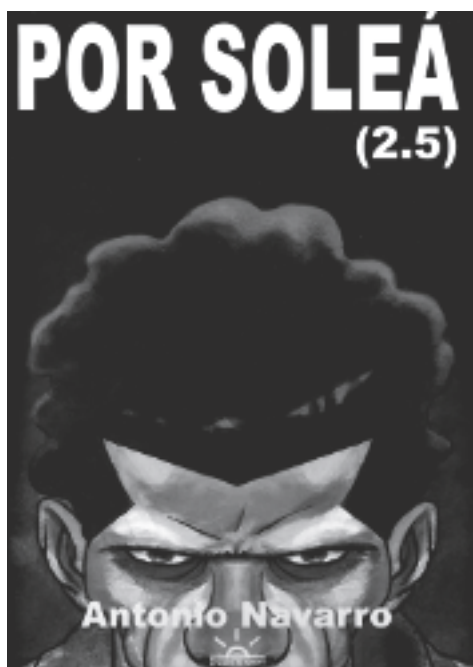
ra, ambdues novel·les protagonitzades pel forense Quirke, personatge entossudat a capgirar el mitjà de les aparences per tal de descobrir sempre la veritat que s'hi amaga de manera tèrbola i confusa. En *L'altre nom de Laura*, Quirke investiga la mort d'una jove anomenada Deirdre Hunt, també coneguda pel nom professional de Laura Swan, que apareix ofegada en un riu en estranyes circumstàncies. El marit de Deirdre, Billy Hunt, antic conegut de Quirke dels temps universitaris, recorre a ell per tal de poder esbrinar l'aparent suïcidi de la seua esposa. Aquesta encomanda de Billy Hunt és el detonant que posa en marxa la investigació del forense. Tot seguit, i de manera gradual, Quirke es veurà arrossegat cap a un munt de problemes i d'històries personals difícils de descabdellar. Un món farcit de misèries humanes se li presenta al davant: un món poblat de pinxos i perdonavides, de xantatgistes que extorqueixen sense pietat les seues víctimes, de passions sexuals encobertes, d'addició a les drogues i a l'alcohol... Al capdavant, un món negat de foscúries inquietants pel qual el forense Quirke haurà de navegar tot evitant alçar sospites innecessàries que puguen posar-lo en perill. Però aquest és l'hàbitat natural de Quirke: el

perill. És en els pantanosos territoris del perill on és mou com peix en l'aigua el nostre personatge. És d'aquells personatges prototípics de novel·la negra que se senten irremeiablement atrets per albirar un raig de veritat en la foscor de les mentides i de les hipocresies del seu entorn. En definitiva, *L'altre nom de Laura* conté tots els ingredients del gènere: assassinats en estranyes circumstàncies, intriga, pistes falses i la descoberta final de l'assassí. Tots els ingredients ben remenats en la justa mesura per les mans mestres d'un prosista excel·lent que, amb una narrativa molt visual i generosa en descripcions minucioses i amb diàlegs directes i àgils, permet al lector situar-se en una perspectiva privilegiada a l'hora de resseguir els esdeveniments que s'esdevenen.

□ Salvador Ortells Miralles

2.5, millor que res

L'historietista madrileny Antonio Navarro, de qui ja vam ressenyar en aquestes pàgines *El tiempo arrebatado* (núm. 21 de Lletres Valencianes), presenta una visceral història d'amor inspirada en la cançó *Romance de Curro, el Palmo*, de Joan Manuel Serrat.

POR SOLEÁ (2.5)

ANTONIO NAVARRO

80 PÀGINES / 978-84-96730-20-5 / 19 EUROS

EDICIONS DE PONENT, ALACANT, 2008

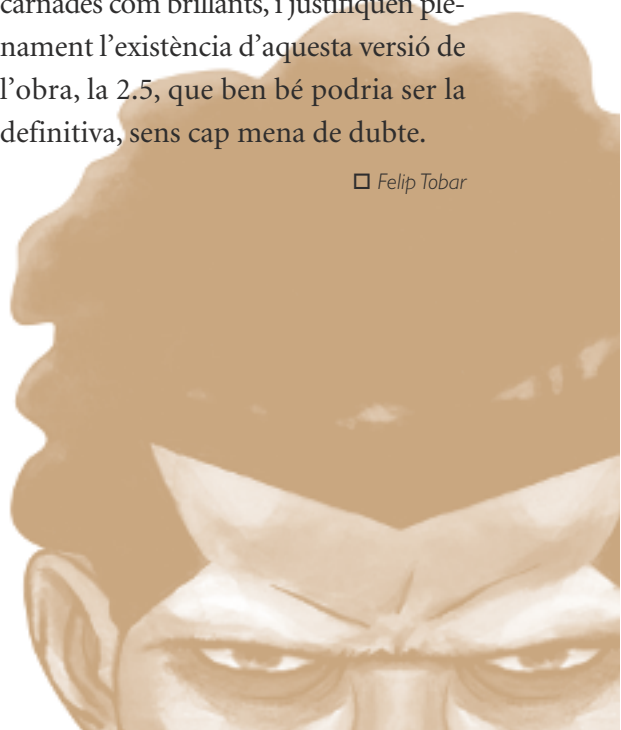

Molt més tosc i elemental que l'altre àlbum que Navarro publicà en aquesta editorial –potser perquè l'origen d'aquesta obra és anterior i també, segons ell mateix conta en l'epíleg, perquè es troba més vinculat als seus sentiments personals–, *Por Soleá* (2.5) retrata la cruel existència de Curro, protagonista d'ètnia gitana i estatura ínfima que participa en un llòbrec *tablaó* de la capital mentre roman enamorat en secret de la *cantaora* a qui fa palmes, la Soledad que el títol de l'obra transforma, amb ambivalència flamenca, en Soleá. Vexat per dos personatges infames que formen part de les autoritats d'una època infame –la immediata postguerra, retratada amb potent i icònica lucidesa per l'autor–, Curro esdevindrà el símbol i el boc expiatori d'una societat malalta i malaltissa, que sembla que no perdone ningú mentre hi haja la possibilitat de no fer-ho.

El significat de l'enigmàtic parèntesi del títol «(2.5)», que evoca el d'un programa informàtic, s'explica en les pàgines finals en paraules d'Antonio Navarro, que aclareix l'existència de diverses versions d'aquesta mateixa història –la segona, publicada en blanc i negre contra la intenció original de l'autor, arribà a ser nominada al premi al millor guió del Saló del Còmic de Barcelona del

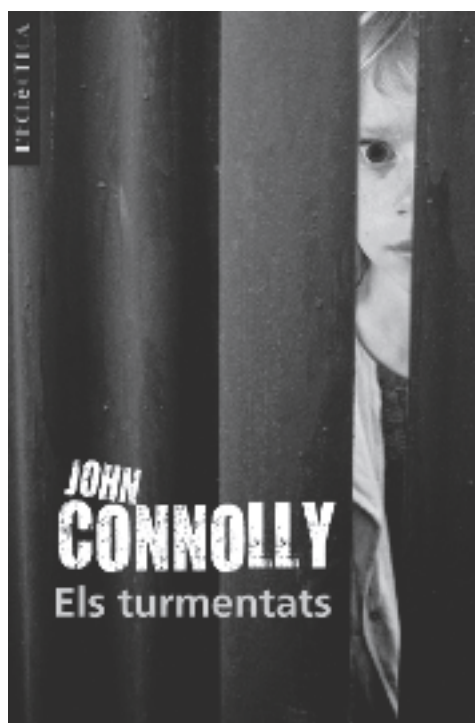
1995– i fins i tot té el detall d'afegir-hi la primera de totes, substancialment diferent respecte de l'última. Això permet observar la notable evolució que ha experimentat l'estil de Navarro, i ni cal que ens ho diga –és molt superior la versió 2.5–, però també resulta cridar-nos que haja sabut mantenir els encerts de l'original, com ara l'impossible pentinat del protagonista i l'amargura vital plenament justificada que gairebé sempre l'acompanya. Detalls absolutament genials –per exemple, l'agonia del personatge mentre s'oculta en un magatzem de quiosc, entre els populars i violents còmics de l'època– i escenes de nova trinca –l'espera a l'entrada del cinema, la mort dels seus pares o la del seu amic Luis– són aportacions tan descarnades com brillants, i justifiquen plenament l'existència d'aquesta versió de l'obra, la 2.5, que ben bé podria ser la definitiva, sens cap mena de dubte.

□ Felip Tobar

Quan els esperits fan crònica social

John Connolly és, des de fa anys, un autor habitual entre els lectors d'arreu del món de novel·la negra o policíaca. La seua creació del detectiu Charlie Parker, més conegut com a Bird, ha fet estralls entre els enamorats del gènere. Amb l'arribada d'*Els turmentats* consolida la seua tendència renovadora dins del gènere.

ELSTURMENTATS

JOHN CONNOLLY

TRADUCCIÓ DE CARLES MIRÓ

COL·LECCIÓ «L'ECLÈTICA», 150

520 PÀGINES / 978-84-9824-325-3 / 20 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

John Connolly (Dublin, 1968) va encetar el 1999, amb la novel·la *Every Dead Thing*, una sèrie detectivesca molt ben acollida entre el públic lector, el protagonista de la qual, un detectiu gens estereotipat, ha anat guanyant adeptes entre diverses llengües i cultures.

Des que Tusquets comencés a traduir-lo, a principis d'aquesta dècada, la novel·la que ara presentem, *Els turmentats* –publicada també en castellà per aquesta editorial– és la primera de les seues obres que podem llegir en la nostra llengua. Una adquisició lectora que ha despertat expectatives, tant pel to renovador que l'autor irlandés ofereix al gènere, com per la combinació que amaga aquesta novel·la, on Connolly sacseja un nou còctel fet d'intrigues, crònica social i fenòmens paranormals.

L'escenari on aquesta coctelera comença a prendre ritme és *The Old Orchard*

Beach ('La Platja de l'Orquídia Vella'), un paratge nord-americà de la costa est, a l'estat de Maine. Un racó que a principis dels noranta encara conservava un aire d'Amèrica profunda, amb les casetes de fusta blanques vora mar, coronades per les barres i estrelles, i presidides per una platja immensa, d'aigües ben fredes, on calia ser valent per nadar i on semblava que no havia passat el temps.

És al bell mig d'aquest passeig marítim –atapeït de gent a l'estiu i solitari la resta de l'any– on el lector fa coneixença de Dave l'Endevinador –un personatge captivador que de sobte desapareixerà per sempre de la novel·la– i del singular Merrick el «venjador», un home marcat per una brutalitat il·limitada i un estigma físic: «una cicatriu al front, a sota d'on li començaven els cabells: tres ratlles paral·leles, com si li haguessin clavat les pues d'una forquilla i haguessin tirat avall, en direcció al nas» i «una pudor repugnant de greix animal, de carn, de podrit...».

Aquesta criatura, en Merrick –com un vaixell que apareix i desapareix segons el moviment de les ones– és qui marca el *tempo* del relat i la tensió narrativa, cada cop que entra o surt de la novel·la. Aquest destructor a sou és, a més, el motiu pel qual Rebecca Clay –la filla d'un prestigiós psiquiatre in-

fantil desaparegut entre rumors d'abusos sexuals als nens que tractava i a qui han donat per mort– contracta els serveis de l'investigador Parker –un detectiu ben poc corrent, un home casolà i malenconiós que enyora una família doblement perduda, primer per la mort i després per una separació.

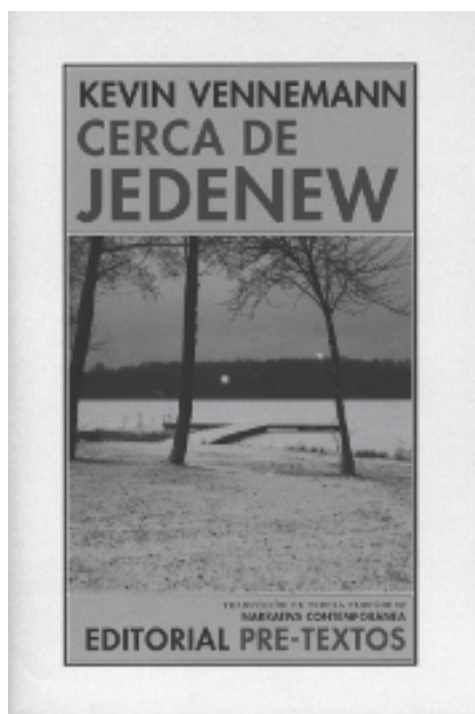
Merrick –que nega la mort d'en Daniel Clay i assetja la Rebecca i promet no deixar-la en paus fins que no n'obtinga respostes– és el punt de partença d'una investigació que durà en Bird a destapar una trama de pederàstia, ajudat per unes forces sobrenaturals instal·lades a les golfes de casa seua i que clamen venjança per uns crims espantosos i que el tenen atrapat.

De la crònica social oberta i reveladora –pròpia d'un John Connolly periodista– a l'element fantàstic d'un narrador insaciable, *Els turmentats* és una novel·la que es proposa mantenir la intriga i la tensió, però que dóna massa tómb abans d'arribar al desenllaç. Un relat, però, on el contrast d'una «mala bèstia» i un detectiu taciturn i malenconiós deixa un sabor peculiar.

□ Lourdes Toledo

Els límits difusos de la memòria

Kevin Vennemann, nascut el 1977 a Dorsten (Westfàlia), viu entre Viena i Berlín. Forma part dels joves autors que confronten actualment la literatura contemporània a les qüestions de la memòria de la Segona Guerra Mundial. *Nähe de Jedeneu* (Suhrkamp, 2005) és la seua primera novel·la, traduïda a l'espanyol amb el títol de *Cerca de Jedeneu* per Fruela Fernández i publicada per l'editorial Pre-textos.

CERCA DE JEDENEU

KEVIN VENNEMANN

COLLECCIÓ NARRATIVA CONTEMPORÀNEA

120 PÀGINES / 978-84-8191-882-3 / 15 EUROS

PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

Cerca de Jedeneu és una ficció que descriu, sense indicacions de temps i espai precisos, un pogrom, probablement a Polònia, des del punt de vista de dues germanes bessones. Amagades en una cabanya, observen la destrucció del seu univers familiar tot rememorant les esdeveniments de la seua infantesa. Jedeneu reconstrueix de manera subjectiva i introspectiva les proves suportades per dues germanes bessones poloneses. Aquestes adolescents, que hauran de fugir i amagar-se, presencien l'assassinat de la seua família i l'incendi de la casa. I és que, tot aprofitant la confusió de la invasió de les tropes nazis, hordes de camperols es venguen del seu pare, un veterinari jueu a qui culpen de la mort del ramat.

La memòria dels crims de la Segona Guerra Mundial és reactualitzat aquí en

un relat dens i poètic que convida alhora a una reflexió sobre els fenòmens actuals d'exclusió. L'espai geogràfic, vagament definit, sembla ser els erms del sud de Lituània. I la ubicació temporal de la història, que tampoc és gaire precisa, sembla ser cap a finals del 1930, ja que hi ha al·lusions al començament de la Segona Guerra Mundial. Però totes aquestes coordenades són molt difuses. Tot és prou ombrívol, en aquest sentit. Ni tan sols es diu explícitament que els personatges principals siguin jueus. Les escenes del present i del passat s'entrecreuen, com també es barregen escenes d'estiu i d'hivern i s'arriben a confondre escenes d'una infantesa feliç amb les d'una persecució implacable. De fet, les escenes clau s'alternen, es repeteixen i s'hi afegeixen més detalls. Cada moment és palpable i d'una qualitat abrupta i, fins i tot, fragmentària. I és que aquestes no són escenes d'un punt en el temps en què el nacionalsindicalisme apareix com a part del passat. La violència pot reaparèixer en qualsevol moment. I aquesta inquietud, Vennemann la transporta al present. A més, ho fa amb un bon sentit del ritme, amb un llenguatge que captiva, sobretot, a partir de la repetició, amb una certa tendència, de vegades excessiva, cap a l'estilització.

Podríem dir que Kevin Vennemann forma part del que es considera la tercera generació d'escriptors alemanys de postguerra. En la majoria no jueus, tenen una relació llunyana amb les dècades de 1930 i 1940, que no els toca amb profunditat. De manera que el material que constitueix la societat, els homes, els episodis de l'Europa nazi, són per a ells un dipòsit de temes, com qualsevol altre, disponibles per nodrir la imaginació i esdevenir, així, literatura. Per tant, temes que poden tractar-se sense complexos i aprofitant tots els registres convencionals, fins i tot, els més eficaços comercialment. I és que la gran majoria d'autors d'aquesta tercera generació de postguerra han descartat l'obligació que tenien els seus predecessors d'impedir que s'instal·lés un tel de silenci, d'instar els alemanys a recalcar ritualment sobre la seua culpa. I tot i haver-se tret aquesta obligació de sobre, la majoria dels integrants d'aquesta nova generació d'escriptors alemanys conserven les peripècies del domini nazi en el seu present. De vegades, ho expressen d'una manera més superficial, fins i tot evasiva i, tot plegat, fa la impressió com de fet passa en *Cerca de Jedenew* com si l'autor jugara amb un temps mort.

□ *Alícia Toledo*

La manca de comprensió davant els discapacitats

El meu germà Pol és una història sobre els afectats per la síndrome de Down, tendra i alhora contundent. Un cop més, l'escriptora alcoiana reflexiona des de la condició de la dona –Mercè, una noia de 12 anys ben intel·ligent– que s'ha fet càrrec del seu germà Pol, de 29 anys i discapacitat, davant la despreocupació dels pares.

EL MEU GERMÀ POL

ISABEL-CLARA SIMÓ

PREMI DE NOVEL·LA CIUTAT D'ALZIRA 2007

COL·LECCIÓ «L'ECLÈCTICA», 146

176 PÀGINES / 978-84-9824-265-2 / 18 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Curiosament, el personatge principal i relator no és Pol mateix, sinó la seua germana Mercè, amb una intel·ligència i sensibilitat superiors a la seua curta edat de 12 anys, la qual, *velim, nolim*, haurà d'encarregar-se del seu germà, davant uns pares que se'n despreocupen i que pràcticament passen tota la responsabilitat a la filla, a excepció dels esdeveniments finals en què, d'una manera autoritària i gens sensibles, retallaran els drets civils a les persones que diuen «estimar» o «protegir».

La novel·la se centra bàsicament en els diàlegs saborosos entre tots dos germans, enmig d'una sèrie de vicissituds d'una família rànica i carca –el pare general amb vel·leïtats colpistes i la mare que va de «senyorassa rica», segons confessió de la filla –que podrien ser força divertides –i alhora crítiques amb la burgesia catalana– si no fos pel drama de no mirar d'acostar-se a la realitat i al món del fill discapacitat.

Precisament, Isabel-Clara Simó sembla haver-se informat força, abans d'escometre el relat, de les diverses realitats sobre el món d'aquests discapacitats. Per descomptat, en primer lloc, amb pares amb fills d'aquesta condició i, després, amb monitors dels tallers on treballen els discapacitats. Sembla que tant els primers com els segons han il·lus-

trat la narradora mostrant-li un ampli repertori de conflictes, entre els quals figura sobretot l'especial tossuderia amb què alguns dels discapacitats reaccionen davant els problemes de la vida.

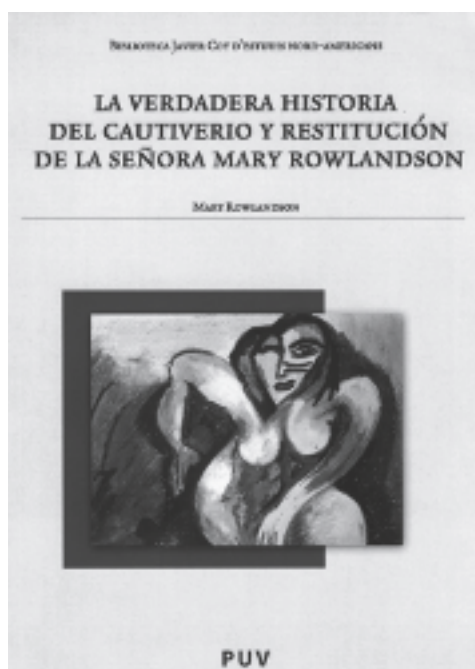
L'escriptora alcoiana sembla haver assimilat perfectament l'esmentada informació rebuda i distribueix amb sagacitat i saviesa al llarg del relat, amb la habilitat narrativa a què ens té acostumats. Així, i amb les habituals dosis d'introspecció psicològica, Isabel-Clara Simó configura un perfil magistral dels dos grans protagonistes de la novel·la: Mercè i Pol. Potser en el cas de la nena de 12 anys, l'escriptora ha posat molt de la pròpia saviesa i seny, per tal d'eixir endavant en els problemes del germà. Quant a Pol, l'evolució que experimenta i la maduresa que mostra en la confrontació final amb el pare ens posa la pell de gallina. Finalment, deixe per al lector avisat la resolució final, amb sorpresa que tant agrada a la nostra escriptora.

Per a aquest crític, *El meu germà Pol*, tot i la seua senzilla trama i el tema gairebé monogràfic entorn de la síndrome de Down, és una gran novel·la on conflueixen sensacions i vivències contradictòries, a la recerca de l'autoestima i les ganes de viure en llibertat per damunt les convencions socials.

□ Lluís Alpera

Narrativa de cautiverio: Mary Rowlandson

Elena Ortells, profesora de literatura inglesa de la Universidad Jaume I, es la traductora de este interesante relato de Mary Rowlandson. A diferencia de EEUU, donde este tipo de relatos de cautiverio gozan de una gran popularidad, para los lectores en lengua castellana son prácticamente desconocidos.

**LA VERDADERA HISTORIA DEL CAUTIVERIO Y
RESTITUCIÓN DE LA SEÑORA MARY ROWLANDSON**

MARY ROWLANDSON

TRADUCCIÓ D'ELENA ORTELLS

COL·LECCIÓ BIBLIOTECA J. COY D'ESTUDIS NORD-AMERICANS

108 PÁGINAS / 978-84-370-7026-1 / 10 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

La verdadera historia del cautiverio y restitución de la señora Mary Rowlandson es la autobiografía de una mujer americana capturada, junto a sus tres hijos, por los indios. La narración se desarrolla en los tres meses que dura su cautiverio, desde el 10 de febrero de 1675 hasta el 2 de mayo de 1676. Ésta es una época convulsa para los colonos ingleses llegados a esta nueva tierra ya que viven la conocida como Guerra del rey Philip, con enfrentamientos con los nativos que habitaban lo que actualmente se conoce como Nueva Inglaterra. Un relato repleto de referencias y versos bíblicos que no sólo permite al lector conocer las vivencias de una mujer de clase media-alta que se vio obligada a subsistir en un entorno hostil, sino que también ayuda a conocer otros aspectos como la ideología del momento, el desarrollo del puritanismo y en definitiva a conocer la socie-

dad de la América colonial de finales del siglo XVII.

El relato de Mary Rowlandson a pesar de ser eminentemente descriptivo, presenta numerosas referencias bíblicas que pueden ocasionar una cierta desorientación en el lector, por ello la profesora Elena Ortells, ha añadido a la traducción un documentado estudio crítico cuyo objetivo es aportar el marco teórico que nos ayude a entender el contexto histórico, social y religioso en el que se desarrollan los hechos que se narran. Además este texto nos aproxima a un género literario muy poco conocido para nosotros pero que tiene una gran importancia debido a que puede considerarse como el precursor de lo que posteriormente se conocerá como el género de aventura.

Según se desprende del minucioso estudio de la Doctora Ortells, la protagonista de la narración fue una de las primeras mujeres que pudo contar por escrito su cautiverio y su afán de superación, le ayudó el hecho de que perteneciera a un estatus social alto y también a que en todo momento contó con el apoyo de su influyente esposo. La intención de la señora Mary Rowlandson era darnos a conocer no solamente su terrible historia, sino convertirse en un ejemplo de ferviente creyente.

En el siglo XVIII, cuando fue publicado su relato, la historia de esta valiente mujer se convirtió en un punto de referencia para muchas mujeres y en un auténtico «best-seller» de la época. Sin embargo años después no escapó de las críticas de los movimientos feministas del momento, que aunque ensalzaron su coraje y determinación también señalaron su excesiva supeditación al hombre. Algunas autoras como Susan Brown Millar, en su libro *Against our Will* (New Cork: Bantam, 1976), p.151), llegaron a dudar de las palabras de Rowlandson cuando afirmaba que los indios que la mantuvieron cautiva «no abusaron sexualmente de mí ni de palabra ni de obra», un aspecto, que tenor de otros testimonios, resulta un tanto cuestionable.

□ M^o José García Sahuquillo

El paradís és bava

Vicenç Llorca amb *L'últim nord* reivindica el fet de la paternitat com un referent per a la vida i per a la literatura.

L'ÚLTIM NORD

VICENÇ LLORCA

PREMI POESIA VICENT ANDRÉS ESTELLÉS.

AJUNTAMENT DE BURJASSOT

COL·LECCIÓ «POESIA», 77

72 PÀGINES / 978-84-9824-274-4 / 13,50 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

El temps passa. I cada circumstància de la vida té el seu moment. Per exemple, la paternitat / maternitat. Ara bé, no sempre totes les circumstàncies es reflecteixen per igual en la poesia. Per seguir amb el nostre cas, la repercussió d'aquest fet és més bé escassa quan arriba el moment dintre de l'anomenada Generació del 70, però ha tingut –i té– molta repercussió en els autors posteriors (aquells que van començar a publicar en els huitanta i noranta). Tant, que no podem parlar de casualitat. Des d'Antoni Ferrer –que s'hi incorpora tardanament, a això de la paternitat– a Lluís Roda o Jaume Subirana, Jordi Llavina... Són autors ben diversos que reivindiquen aquesta relació tan especial.

En aquest llibre, Vicenç Llorca s'afegeix a la nòmina tot renovant els vots en l'esperança i en la literatura gràcies a la paternitat. I és aquesta la novetat més important en el seu món poètic, que semblava haver-se estancat i que ja cercava camins enfora per seguir amb l'escriptura, com el seu *Ciutat del vers*, on es reflecteix en diverses ciutats.

Perquè en *L'últim nord* trobem, formalment, el mateix Llorca de sempre: correctíssim i pulcre. Potser fins i tot en

excés, en tractar el tema que tracta, el de la infantesa, el dels plors i les baves; però també el del futur, el d'un nou sentit a la vida. Perquè ja és

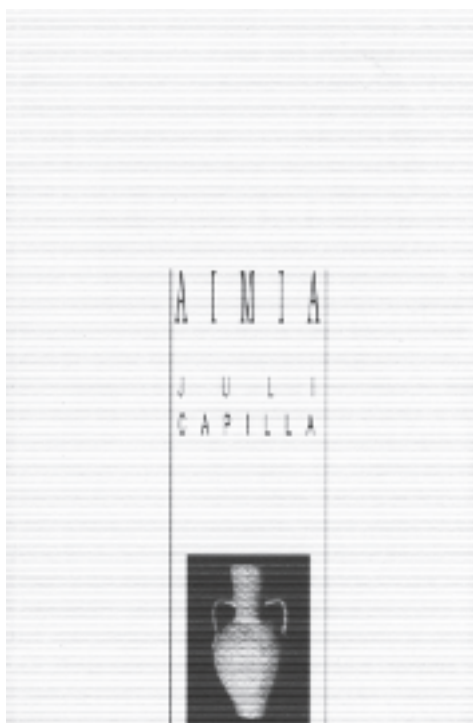
això, el centre de gravetat del llibre: l'autor hi repassa moltes de les imatges tradicionals sobre la vida –l'aigua, el riu, el camí, el nord, el rellotge, el temps, les estacions...– per a rellegir-les des de la nova perspectiva que li provoca el fill. Imatges, com ja he comentat, potser massa correctes i tot, amb l'única excepció de la que presta el títol a aquesta ressenya.

El paradís, doncs, és dintre de casa, senzill i també protector contra la realitat: «Silenci, vine a mi / com una mà d'amor / [...] / Fora hi ha el gran soroll: / màquines expectants, / alarmes que es diparen, / el pas perdut d'estrella...» Així, doncs, és la lectura d'aquest nou amor la «que torna altra volta a aixecar l'onada». I a regalar-nos versos i literatura.

□ Josep Lluís Roig

I l'amor habità en mi...

Juli Capilla (València, 1970) ens proporciona un autèntic *tour de force* amb l'amor com a tema i com a vivència des de les pàgines d'*Aimia*. Quan sembla que sobre aquest tema, la poesia ja ha dit tot el que podia, Juli Capilla recupera la grandesa de la poesia per a ressuscitar un cop més l'amor en els poemes.

AIMIA

JULI CAPILLA

PREMI TARDOR DE POESIA, 2007

COL·LECCIÓ « L'AIGUADER », 22

72 PÀGINES / 978-84-8018-311-6 / 10 EUROS

EDITORIAL AGUA CLARA, ALACANT, 2008

Capaç de fondre vuit segles de tradició amorosa en una estimada del segle XXI. Que no és poca cosa, doncs, reeixir-hi amb èxit d'una empresa com aquesta tot proporcionant-li un alè vívid, nou i en-sems empeltat d'una força interior potentíssima. Tradició llegida i passió viscuda: aquests semblen els ingredients per a un amor que vessa pulsio eròtica. ¿Aplica al present, al seu present, la tradició literària, o potser redescobreix en la tradició literària allò que proclama la seua vivència? Dificil pregunta per a una resposta tan contundent com *Aimia*. *Aimia* és, doncs, el terme amb què els trobadors designaven llurs estimades. L'*aimia* de Juli Capilla ha inspirat un llibre infreqüent avui i convincent per a principiar amb bon peu, un peu secular i recent, la literatura catalana d'aquest segle. Amb força desacostumada, Juli Capilla esdevé un escriptor que sense haver

caigut en les temptacions de publicar massa aviat, quan la joventut no és massa bona consellera, es complau a oferir una literatura tan vigorosa com personal i ancorada en la millor tradició dels clàssics. Aparentment, qui no podria escriure sobre l'amor? En efecte, junt amb la vida i la mort, forma el trípod sobre el qual crema la poesia des de fa mil·lenis. I, no obstant, Juli Capilla repren el camí de sirga junt amb els clàssics –vius i morts– per a oferir-nos un magnífic llibre sobre l'amor. Un amor concret, tangible, sòlid. Fet de presències i d'absències. I també de totes les sensacions que s'hi associen, tots els conflictes i debats –morals, ètics, personals tan grats a March– que a la seua redor floreixen en la persona de qui estima. Un amor que beu en la millor consuetud ausiasmarquina i en la del burjassotí, que recupera el llenguatge poderós i peculiar d'Antoni Ferrer i la subtilitat íntima de Marc Granell o Salvat-Papasseit mitjançant moltes intertextualitats que s'acoblen admirablement, quasi pur poema a dos veus. No es tracta, però, d'un *revival* d'aquests autors, sinó dels ecos que en la veu personal de Juli Capilla retrobem del bo i millor de la poesia amorosa. Amb una destresa i una passió difícilment rastrejables en els més recents autors catalans contemporanis, Capilla

construeix una proposta sòlida, d'altura, a l'estil de *lo pus extrem amator*, fins i tot amb els decasíl·labs concloents com a colps de pedra sobre el pit. Escrit aquest llibre com a fet d'amor, d'amor a una estimada i d'amor a la literatura, l'obra es divideix en tres parts: *Introductio*, *Climax* i *Post*, amb un epíleg denominat *Vida*. Cap paregut amb una relació amorosa no és casualitat, vaja. Per als qui després de llegir aquesta obra s'hi troben amb ganes d'aprofundir en l'obra d'aquest escriptor, podem recomanar igualment un altre llibre de poesia, el *Llibre dels exilis* (2006) i també una novel·la, *L'home de Melbourne* (2005). Per als qui vulguen conèixer més de prop el món d'aquest escriptor, podeu regalar-vos una visita al seu bloc: <<http://julicapilla.blogspot.com>>.

□ Alexandre Navarro

Ella escribe por los dos

Alberto Silva condensa en *Libro de amor de Murasaki* (Pre-textos) toda su capacidad poética, conocimiento y amor a Japón para traducir y presentarnos poemas tanka de la *Historia de Genji*, novela japonesa de Murasaki Shikibu. Del siglo XI, poco conocida, esta literatura se divulga por medio del *manga* y del *anime*.

**LIBRO DE AMOR DE MURASAKI.
POESÍA DE LA HISTORIA DE GENJI**

MURASAKI SHIKIBU

SELECCIÓ, TRADUCCIÓ I ESTUDIS CRÍTIKS D'ALBERTO SILVA

COL·LECCIÓ «TEXTOS Y PRETEXTOS»

332 PÀGINES / 978-84-8191-887-8 / 20 EUROS

PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

Silva contextualiza la bella literatura que contiene el libro, *El cuento de Genji* constituye el punto culminante de los *tsukuri monogatari* (romances cortesanos). Sus poemas, todavía numerosos, se integran con naturalidad en la prosa. Al principio patrimonio oral que circulaba entre mujeres; en los siglos VIII y IX, algunas lo plasman por escrito. ¿Pero cómo? Mujeres nobles y cultivadas pero obligadas a escribir en un alfabeto especial para ellas, pues tenían prohibido el aprendizaje de *kanjis*, ideogramas de origen chino reservados para los hombres. El GM está considerado hoy día como la «cumbre más alta de la literatura japonesa».

Alberto Silva se refiere a una «estética del asombro», de la que nos facilita la siguiente referencia: «en estricta tradición japonesa, el sentimiento de las cosas designaría la presencia de un ataque

de asombro (por decirlo de algún modo) ante la exhibición de tanta vida, combinando la alegría de verlas respirar y el dolor de saberlas feneciendo». Tras su publicación en el XI, la cultura japonesa se basaría en el *aware* (aflicción, indefinible tristeza, sorpresa y deleite, según la concatenada saga de tres traductores al inglés). El protagonismo de la novela aportaría una «moderna» versión (el budismo es moderno) al defender que otoño y primavera resultan seductores. «Somos vida y muerte», recuerda Silva, reseñando a Roland Barthes.

Los versos más sencillos remiten a la trama cortesana más sofisticada, al amor elaborado, a la pasión aceptada y entendida, «gozo en la noche/ profunda al saber/ que la luna desgarrá/ la bruma y alumbrá/ el deseo». Cuanto te ocurre y muda, está en la naturaleza, y allí deja de estar, «¡al que apila/ recuerdos muy antiguos/ en las noches de nieve/ se le suben nostalgias? (como aves,/ dormidas flotan sobre el agua)». Amor no es sentimiento, será lenguaje correctamente expresado, «siendo nada,/ el junco no comprende/ dónde arraiga su tallo,/ por qué se aferra tanto/ al barro». Aunque inste al olvido, «al quemarse en silencio,/ es mejor la luciérnaga/ que el

mejor/ de los cantos de amor/ de los viejos poemas». O insista en su naturaleza mudable, «el viento perturba el/ color del rocío/ pendiente del hilo/ de araña que cuelga/ de un tallo de junco». Nuevo palacio, amor cobrado, primavera en ciernes, «al fin, se funde/ el hielo del estanque:/ en ese espejo centellea/ la imagen de dos seres/ tan únicos y unidos».

Alguna mujer, como Rocujô, piensa Silva, asimilable a la galería de heroínas occidentales que sufren de amantes que no están a su altura, «tu sombra en el agua/ lustral es más dura y/ más cruel es el río/ si el fruto que llega/ es lo que ya ha sido». Y hacia el final, una advertencia, «sonidos de arpa/ me dejas y palabras/ de fidelidad:/ son rasgos de una/ música de lágrimas».

□ Miquel Martínez

Paraules d'amagat

Montserrat Abelló (Tarragona, 1918), va viure exiliada a Londres i a Xile i, des del 1960, resideix a Barcelona. Ha traduït obres d'Iris Murdoch i de G. M. Foster. A Denes ha publicat *L'arrel de l'aigua* (1995), *Obra poètica 1963-2002* (2002) i *Memoria de tu i de mi* (2006). El 1998 li fou concedida la Creu de Sant Jordi.

EL FRED ÍNTIM DEL SILENCI

MONTSERRAT ABELLÓ

COL·LECCIÓ «EDICIONS DE LA GUERRA», 73

56 PÀGINES / 978-84-96545-61-8 / 19 EUROS

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2008

El poemari descansa sobre el lema barroc del silenci expressiu, de l'el·lipsi com a recurs i com a posició des de la qual defensar l'arbre fruitós de l'escriptura. Callar és una defensa que implica l'advertència amagada d'una certesa, d'un perill que espera apostat a l'aguait. Es tracta de preservar del mal, d'amagar allò d'innegociable de les urpes «perquè ells ni ningú / no ho puguin veure»; i per això cal estar alerta que el secret no siga desvetllat. Des d'ací, penetrar en la lectura consistirà a descobrir quines són les dimensions significatives d'aquest silenci tan ben amagat. Hi ha una voluntat de fer veure que hi ha algun tabú sobre el qual no es vol parlar i que serà present sense necessitat de ser anomenat; una vegada més un lema auri, com Calderón de la Barca a *Darlo todo y no dar nada*: «y aún no cabe lo que siento / en todo lo que no digo».

El secret, com avança el títol, afecta la persona com una càrrega, un arrossegament feixuc que s'emmarca sota una màscara lítica, un «silenci» «íntim» i «fred»: és a dir, que el lloc on resideix el secret sí que el tenim clar, car és la pròpia persona. Des del primer poema cal actuar amb la prevenció del «desastre», d'enlairar allò d'amagat davant de qui no convé, de qui no ho sabrà apreciar, de qui passa per la vida com un saure que devora allò que troba al seu pas; per això cal estar «alerta a no pronunciar», a no exposar-se innecessàriament als perill de la mirada inquisidora dels altres.

No sols la persona és l'assumpte a capir, també el temps: «aquell estiu» és on li agradaria trobar «el fre íntim / del silenci». També ens obliga aquesta referència tòpica, espacial, a preguntar per una mena d'*ubi sunt*: «on trobar aquells / i aquelles», o les paraules –«aquella única paraula»–, la pau... Clar que, segons què se cerca, on s'escarbota, el temps i l'espai –«les profundes esquerdes / de l'espai i del temps»– han pogut malmetre allò que un dia fóra pur; tanmateix, la recerca no acaba mai i en el poema «la fam» insisteix en l'indefugible vector que apunta cap a una veritat que treu la son, «preludi de pensaments» que no es deixen articular en

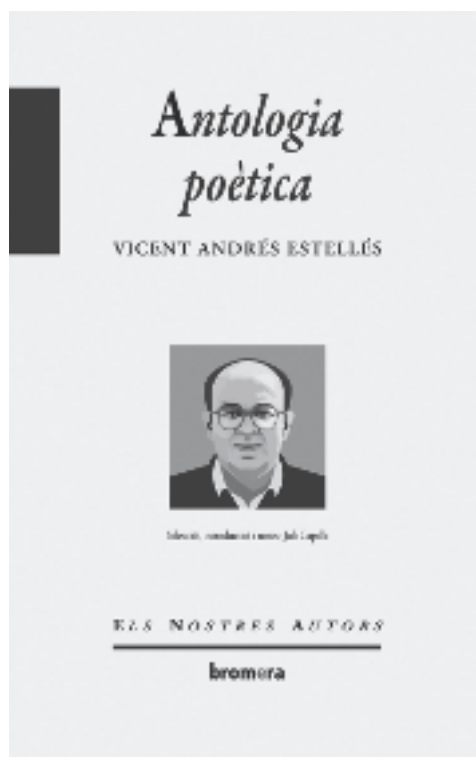
paraules i, per tant, rauran enganxats com remordiments, com «ese buitre voraz de ceño corvo / que devora las entrañas fiero», que escrivia Unamuno. I quan aquests maldecaps fugen, sense somnis, sense desigs, «Queda la calma / la placidesa». Tot i això, llevat d'aquests moments de tranquil·litat, el que domina és la insistència en una recerca que no s'avé a fer aflorar allò que nodreix el silenci. D'ací que la idea de «cercle», de tornada al mateix lloc, de «començament i la fi» condueix cap a la malenconia, la penombra, la solitud i la impermeable esfera on s'escuda el dubte, una certesa tan segura com el «procés irreversible, / en què jo ja no seré», i d'ací que en els darrers poemes siga on la mort es fa palesa per entendre què ha estat la vida, què és la vida.

□ Pasqual Mas i Usó

Un orgull personal i col·lectiu

L'editorial Bromera lliura al públic lector un testimoni interessant que pot servir de molt a l'estudiant de Secundària i també a l'universitari. Resultat del treball de Juli Capilla, la poesia d'Estellés ens visita de nou per confirmar el que fa temps que sabem: que el poeta de Burjassot, ell sol, representa la veu d'un temps i d'un país. I per molt anys.

«Esperem que aquesta antologia contribuirà a fer més entenedora i pròxima l'obra d'un dels poetes més importants de la història de la literatura a casa nostra». Així finalitza l'estudi introductori de Juli Capilla. Un estudi complet i exhaustiu que recorre de manera fidel les línies mestres de la poètica estellesiana, una font inesgotable de versos que, per bé que passen els anys, no ens hem d'acabar mai. Amb aquesta estem parlant d'una dotzena d'antologies que, de la mà d'autors diversos com ara Jaume Pérez Muntaner, Vicent Salvador, Gerard Vergés, Glòria Mas, Lluís Alpera, Àlvar Banyó, Daniel P. Grau, etc., ens han facilitat una selecció de l'obra poètica d'un clàssic de(l) poble: l'immens Vicent Andrés Estellés.

Considerat el millor poeta valencià del segle xx, Estellés va deixar un llegat enorme, aplegat en una quarantena

ANTOLOGIA POÈTICA. VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

SELECCIÓ, INTRODUCCIÓ I NOTES DE JULI CAPILLA

COL·LECCIÓ «ELS NOSTRES AUTORS», 55

204 PÀGINES / 978-84-9824-328-4 / 13 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

llarga de llibres. Un llegat que, més enllà de la poesia, abasteix quasibé tots els gèneres de la literatura. La nostra llengua, mimada, allargassada en totes les seues possibilitats de registres i de varietats diverses, se salva del naufragi de la fosca postguerra gràcies, en bona part, a ell. La seua veu arriba a la gent del poble i ultrapassa les barreres dels clàssics, amb qui dialoga constantment, tractant de tu a tu Horaci, Virgili i Ovidi; els seus ulls –les seues ulleres– llegeixen amb interès els poetes castellans del 27 i, com no podia ser d'una altra manera, els poetes catalans del xx: Foix, Espriu, Ferrater... En fi, heus aquí una vegada més, la possibilitat d'enriquir-nos amb la veu que parla a cau d'orella, que assumeix al seu torn la del poble, que canta l'amor i l'erotisme des de la més autèntica i despullada gosadia.

Com totes les antologies, tal com solen matisar els antòlegs, no sempre hi són els que haurien de ser-hi i potser sobren alguns dels poemes que no s'ajusten als criteris establerts. Quins són aquests criteris? Doncs, en primer lloc, destriar una sèrie de textos de tot el gruix de l'obra estellesiana i, amb les paraules de Capilla mateix, «mirar d'abastar totes les maneres de dir del poeta». En segon lloc, sota quatre epígrafs que podem

titllar de temàtics, ordenar aquesta tria i donar-hi un sentit: poesia civil, poesia de la quotidianitat, poesia existencial i poesia imaginativa. Tanmateix, malgrat l'esforç de rigorositat, els versos grimpen desenfadats d'un a altre epígraf, s'escapen i van i vénen d'un tema a altre. Poesia en estat pur al capdavant, ja ho sabíem.

Per acabar, cal insistir en la gran vàlua que mereix un treball introductorí com el que tenim davant, en el sentit que ajuda a entendre una miqueta més el poeta més lloat, més fet a la nostra mesura. Perquè, al cap i a la fi, Estellés no ha de ser mai sobrer. Benvinguda siga, per tant, aquesta nova antologia on Juli Capilla repassa un a un els aspectes més notables que emmarquen Estellés en la nostra història recent. Així, sabem, per exemple, del món editorial, de les revistes i publicacions, dels premis literaris que hi hagué durant els anys de l'anomenada represa literària; també de la temàtica emprada per l'autor, la llengua i l'estil poètic, dels treballs que se n'han fet, etc. Dades biobibliogràfiques tanquen aquestes notes inicials. La resta, un plaer per als sentits. Com sempre.

□ *Begonya Mezquita*

P

La bella assumpció de la realitat

L'expressió fluïda d'una veu madurada, reconciliada amb la vida, però en cap cas conformada ni encarcerada. Daniel Nomen ofereix una càlida visió dels entorns, també el suc de sentit que se'n pot extreure, amb senzillesa, amb claredat i amb alegria d'actuar.

INSTRUCCIONS PER USAR LA REALITAT

DANIEL NOMEN I RECIO

XXV PREMI MANUEL RODRÍGUEZ MARTÍNEZ

COL·LECCIÓ «POESIA EDICIONS DE LA GUERRA», 72

64 PÀGINES / 978-84-96545-60-1 / 9 EUROS

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2008

La lectura d'aquest llibre de Daniel Nomen (Barcelona, 1957) produeix un plaer agradable. Nomen ha publicat huit llibres de poemes abans d'aquestes *Instruccions per usar la realitat*, de manera que l'autor fa compatible la seua feina de docent en un institut de Badalona, amb un seriós compromís amb la literatura. Malgrat el títol del poemari, Nomen fuig de posats doctes i no pretén comminar els lectors a actuar a la seua manera, si de cas seduir-los. Demuestra ser un observador atent i fidel al glatir humà, a les febleses i poquedat corresponents, però també a l'enorme capacitat creativa que n'és pròpia. Aquests versos no segueixen cap forma predeterminada, però apareixen polits, i sovint s'expressen amb un llenguatge de nacre, senzill i brillant. Nomen resulta, doncs, un observador a peu pla de la vivència, que escampa exemples i explica entorns que ofereix per a l'intercanvi o el profit de cada

lector, perquè cal ajudar «el futur a trobar un escenari».

L'estructura del llibre presenta quaranta-cinc «instruccions» ordenades alfabèticament, entre les quals trobem una bona varietat de temes apuntats. De vegades tendeix al detallisme en la descripció, i d'altres tendeix a expressions més teòriques, que no per això es perden en abstraccions. L'autor identifica la vida amb un moviment constant, de la qual és un exemple destacat la metàfora amb la mar (p. 36). El moviment resulta essencial mentre la caducitat ens encalça i les fronteres de la vida amb el no-res i la vida es fan difuses. Aquí és on fonamenta la confiança i la importància que concedeix a la poesia, un tema recurrent al llarg del llibre, com ara als poemes «Egotisme», «Paraules» o «Transcendència».

També fa ús ocasional de la paradoxa, que estimula la reflexió i anima la lectura. En altres moments l'expressió resulta més cauta i reposada, com en parlar de la vellesa i del dolor físic. Al fons del discurs de Nomen hi ha esperança, que resulta evident en la recerca quotidiana de la bellesa: «La bellesa existeix / i no és neta i brillant, / no té forma harmònica, / res a veure amb el cànon». Així mateix en la confiança i la força de la senzillesa, cosa que anun-

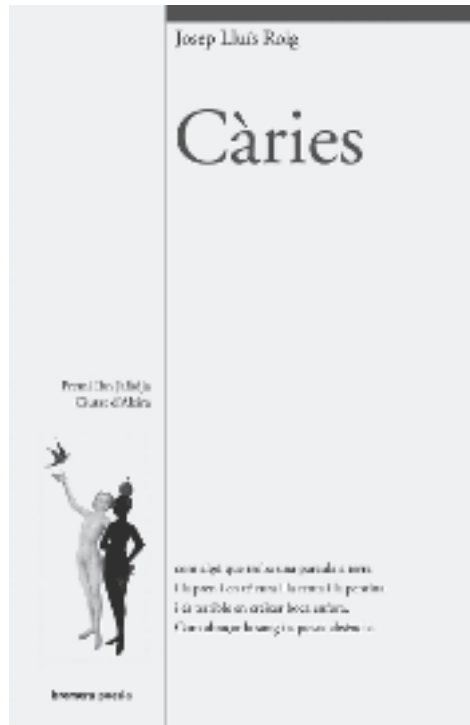
cia en el poema «Conviccions», i reapareix a «Esperança», «Felicitat», «Figa», «Fracàs», etc. i que mena la perspectiva cap a l'assumpció dels efectes de la casualitat en la nostra vida.

El lligam entre bellesa i saviesa obri la proposta del gaudi vital, més enllà de les inhòspites conseqüències d'una vida farcida, en nom del confort, de coses innecessàries. Així es pot capgirar la soledat moderna, des de l'acció simple: «Dic jo si no deu ser la vida, això, / la vida neta que no es resigna mai / simplement al desert o l'exili». Al remat, les imatges justes, càlides i amables donen fluïdesa a una sensibilitat humana àmplia, capaç de resseguir el frec que deixen les vides en els espais habitats.

□ *Eduard Ramírez*

Lletracorcat

Josep-Lluís Roig (Oliva, 1967) obtingué el guardó amb el nom del poeta jardiner arabigovalencià d'Alzira –el premi i el poeta– amb un llibre que proclama com a ple de dolor, d'un dolor pertinaç i sord. Més enllà d'aquest dolor literari, hi ha un poemari divers, fragmentat i proteic.

CÀRIES

JOSEP-LLUÍS ROIG

PREMI IBN JAFADJA, CIUTAT D'ALZIRA, 2007

COL·LECCIÓ «POESIA», 78

87 PÀGINES / 978-84-9824-271-3 / 13,50 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Amb aquesta obra que avui ens ocupa, *Càries*, podríem dir que es tracta més aviat d'un «llibre guerriller» que no pas d'un «llibre potent», per usar la pròpia terminologia que ha emprat l'autor mateix en alguna ocasió. Diem açò per la fragmentació, la multiplicitat de veus, de motius, de raons que formen aquest poemari. No són cent sonets que avancen en formació, sinó moltes veus, moltes formes que emboiren el lector que s'hi acosta de bona fe. Potser alguna poema mossega i tot. Aquest caràcter s'accentua per la presència d'un interlocutor invisible a qui el poeta s'adreça i impreca, en una mena de diàleg a les fosques que dinamitza la veu i la fa còmplice d'un diàleg. No presenta una caire unificat, sinó més aviat una col·lecció de poemes perfectament explicables en la seua individualitat. Són composicions que aconsegueixen llurs objectius, i de vegades amb molts bons resultats. El tema que recorre aquest aplec de versos és una difusa desolació existencial, un dolor que malda per impregnar la tinta i que permet un regust amarg en el lector.

Esmaperdut i amb el catàleg d'absències sempre present, Roig recorda i ens recorda els ambients opressius i angoixosos, com bé reïx als poemes que revisiten una casa –potser *la casa*– tan cada. Una amargor que ha volgut beu-

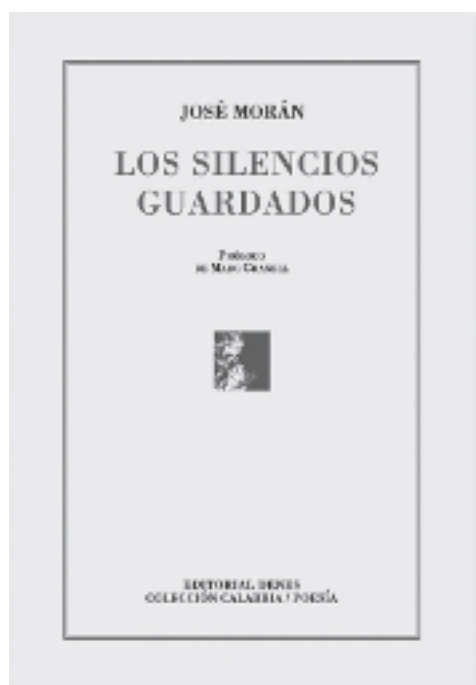
re en la *Fira desolada*, de Marc Granell. Poeta aquest que, junt a d'altres rigorosament contemporanis, forma part del llibre mateix amb la tan estellessiana manera –la de l'Estellés crepuscular i clàssic en vida– d'introduir els amics escriptors en els poemes a la manera de personatges animats.

Fet i fet, Josep-Lluís Roig –que també és animador de les glòries literàries en la seua nadiua comarca de la Safor, junt amb d'altres valors emergents com, per exemple, la poetessa de Beniarjó Christelle Enguix– ens proporciona una col·lecció de poemes sorgits, generalment, d'una anècdota, un suggeriment, i que aquest eleva, despulla al màxim d'aquest mateix pretext i els atorga una dimensió pròpia, reflexiva, de caire existencial i sovint dramàtica. Són nombrosos els elements del món urbà, fortament deshumanitzats o antihumans, que hi apareixen, tot afegint encara més un to força ombrívol i dur al discurs. La imatgeria de Josep-Lluís Roig resulta amb freqüència potent: «la vida i la mort / m'encertaran igual» o «el primer bes és com tinta viva» són exemples indiciaris. Semblantment, també resulta abundosa la reflexió sobre el fet mateix d'escriure, sobre la seua pròpia situació enmig d'un món movedís i en perpetu naufragi.

□ Alexandre Navarro

El lenguaje de las dunas

El caso de José Morán es el del lector que en su madurez decide pasar al otro lado, al de la escritura, y se rebela como una voz fresca y nutrida fruto de un aprendizaje silente y de una experiencia vital bien digerida. *Los silencios guardados* es su primer libro.

LOS SILENCIOS GUARDADOS

JOSÉ MORÁN

PRÒLEG DE MARC GRANELL

PREMIV CERTAMEN DE POESIA CÉSAR SIMÓN

COL·LECCIÓ «CALABRIA», 70

60 PÀGINES / 978-84-96545-58-8 / 9 EUROS

EDITORIAL DENES, PAIPORTA, 2008

Los silencios guardados está dividido en tres secciones: «Un camino, un árbol, una duna», «El ardor primitivo» e «Hirientes trazados», y en ellas hay una mirada reflexiva sobre el mundo, expresada con un tempo contenido y desmenuzado, de aquello que nos rodea y nos penetra. Y todo este conocimiento salta a la página desde una decidida voluntad que se acompaña de una calidad formal y expresiva notable. La primera parte comienza con una alusión al momento en el que se tiene conciencia del paso del tiempo, del crecimiento experimentado tanto en el cuerpo como en la «memoria secreta» en la que se anclará aquello que habrá de llegar. Se trata de una «escala incolora» que va a ser la clave, la piedra que aguanta todo el arco vital, toda «la cabriola de la vida» que se consume con la fugacidad del tiempo medible, pero que palpita y se queda como un

magma hecho de memoria: «lo que siempre nos sobrevive», esos sedimentos, esa «brasa pura» que nunca se apaga. Una cristalización de la existencia como un rescoldo de lo vivido que ha de guardar para siempre la lectura vital, la herencia genética sobre la cual, gracias al poema, siempre podrá ser reconstruido lo esencial del pasado, la arquitectura que combate el olvido y que nunca llega a emigrar de sus yacimientos. La sangre –el cuerpo– siempre podrá echar la vista atrás, cruzar el desierto –esponja o hueco que se traga lo circunstancial– y recalar en «la luz entre los recuerdos». Eso salva el proyecto. Aunque también hay una mirada hacia el presente, hacia las palabras de nieve que son las noticias periodísticas; un bagaje renovado que se adhiere al viaje como ceremonia diaria de las palabras. Con todo, lo que importa no sólo es el trayecto, sino la estiba, la carga y el residuo: una fe de vida.

La segunda parte se aparta poco de la precedente, si bien incide en las dudas de las que viene provisto el camino de la vida. Poco antes ha recurrido a Kafka precisamente para tomarlo como autoridad y afirmar que «lo que llamamos camino es vacilación». El poemario se convertirá entonces en un caudal que

se solidifica y que permitirá en todo momento conectar lo vivido con el recuerdo. Y, a su vez, se proyectará hacia un futuro de preguntas y de dudas.

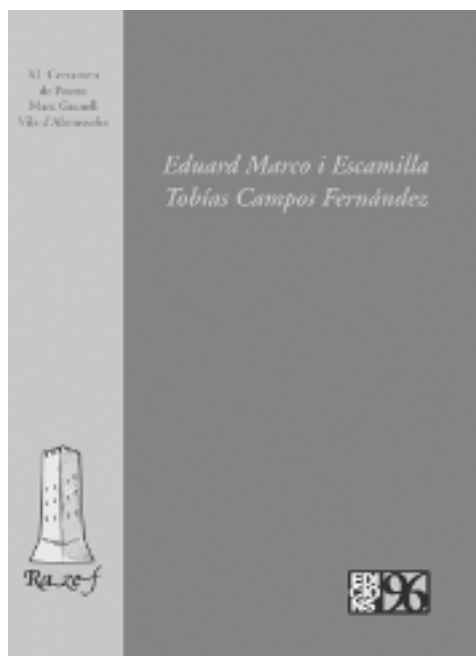
La tercera sección se abre con la intención de desvelar engaños y en «El fingidor» –de versos densos y largos– describe la ceremonia de la ocultación, un desfile de máscaras vivientes donde «todo alberga estridencias de un sombrío pasado», dice casi en prosa. Y también da cabida al compromiso social en «1975. Un puente ciego», «ciego con el dolor y el alba», pero sin caer en un mensaje fuera de la vindicación vivencial. Finalmente regresa al transcurrir vital, esa «lucha de arena con el tiempo» que inevitablemente ha de acabar en la muerte.

□ *Pasqual Mas i Usó*

G

Quan la poesia busca atrapar-nos, com la vida

Ens trobem davant de l'onzena entrega dels premis Marc Granell Vila d'Almussafes 2007, publicats per Edicions 96.

**XI CERTAMEN DE POESIA MARC GRANELL
VILA D'ALMUSSAFES**

EDUARD MARCO I ESCAMILLA /
TOBIÁS CAMPOS FERNÁNDEZ

78 PÀGINES / 978-84-95510-34-1 / 6 EUROS

EDICIONS 96, CARCAIXENT, 2008

Només cal fer una ullada als autors publicats en els reculls dels premis Marc Granell, d'Almussafes (M. Carmen Sáez, Fernando Girao, Albert Garcia, Josep Sou, Yasmina Galán, Begoña Pozo, Marisol González, Enrique Falcón, entre d'altres), per adonar-nos que, sota el format de *plaquette*, ens hi trobem tota una llarga tradició de propostes serioses, de veus interessants que, en aquesta edició, segueixen amb la seua vocació.

Pel que respecta al primer premi de poesia en valencià, ens trobem amb Eduard Marco (1976) i el seu *Càbala*. Del seu autor, que ja té publicat *La quadratura del cercle*, vaig tenir la fortuna de llegir-ne un original en format ja de llibre que em va agradar molt i que, si no ha estat publicat encara, és que el món de l'edició –i de la poesia en especial– funcionen força malament. Perquè les úniques subvencions que es donen són sota el format de premi i ja fóra hora que algun ajuntament, enti-

tat o el que siga, subvencionara, per exemple, la publicació d'uns quants llibres sense premi en una edició comercial. Que els publicitara...

Però com que el món no és perfecte, de moment ens hem de conformar amb aquest tast de *Càbala*, on Eduard Marco es mostra disconforme amb el món on viu –on li ha tocat viure– i on, amb una calma inusual, oscil·la entre el crit i la resignació: en el mateix poema passa de les exclamacions i interrogacions retòriques del tipus «Per què quan camines / t'encorbes com si soterrares / el rastre que deixa el teu rostre / en altres pupil·les?» a una desolada constatació de la realitat: «[...] i perquè la barca que remes / abans d'abordar-me / s'amera d'absència / i t'és impossible». La dualitat, a més, la trobem tant en el món extern com en l'intern, en la vida social com en la vida privada.

Per altra banda, Tobías Campos Fernández (Sevilla 1968), guanyador del premi en castellà, té ja una trajectòria literària amb una notable predilecció pels poemaris breus. I la veritat és que el seu *Lugar de las gacelas* és possiblement la *plaquette* més redona que recorde haver llegit: a partir d'un senzill joc literari, on la «gacela» és tant metàfora com realitat, tant paraula com allò que és dit, basteix un món clos que, al-

hora, referencia el món real, com ja diu en els quatre primers versos: «Al final y al principio, / la derrota y el triunfo / son el mismo animal silvestre, / la misma carne viva sintiendo su verdad».

I així, amb constància, la gasela recorre i és recorreguda pels estats de l'Home: des d'una plàstica –i física «GACELA NADADORA: Sobre los nidos del agua braceda: / anónima // y líquida. A una totalment abstracta GACELA DE ÉXTASIS: Subir, subir / a la perfecta rama, / al mátil de la nave / surcándose a si misma».

Així que, vist amb perspectiva, només cal felicitar els dos autors premiats, alhora que recomanar-ne la lectura i desitjar que els premis Marc Granell continuen amb la seua ja llarga llista d'encerts.

□ Josep Lluís Roig

Una reflexió profunda sobre l'inici de l'escriptura en Educació Infantil

Iniciat ja el segle XXI, encara és tot un repte ensenyar a escriure: en uns països perquè hi ha un gran percentatge de gent que no ha tingut l'oportunitat de l'alfabetització, i en altres, com els nostres, perquè hi ha un gran problema d'analfabetisme funcional. I eixa és una crua i dolorosa realitat als països que s'anomenen democràtics i avançats.

**EL REPTE D'ENSENYAR A ESCRIURE.
L'INICI DE LA PRODUCCIÓ DE TEXTOS
EN EDUCACIÓ INFANTIL**

PAULINA RIBERA

COL·LECCIÓ «ESTRATÈGIES», 3

242 PÀGINES / 978-84-965498-9-3 / 12,50 EUROS

PERIFÈRIC EDICIONS, CATARROJA, 2008

No és difícil trobar-se amb persones de carrera que no tenen el «perillós» costum de llegir o que ho fan en un àmbit molt restrictiu i en la més profunda intimitat. Però a més a més n'hi ha d'altres que, tot i llegir els signes, no els interpreten o ho fan amb una gran càrrega d'estrabisme i donen lloc a interpretacions absurdes o, com a mínim, distorsionades i interessades.

El llibre que ens ocupa és producte d'una tesi doctoral de l'autora en col·laboració amb un grup de mestres. Aquest fet ja és de per si una garantia d'interès, ja que combina la investigació amb l'aplicació, i supera un dels grans entrebancs per al progrés de la societat: la tradicional dissociació entre teoria i pràctica que a portat a la catastròfica separació entre investigació i ensenyament.

L'objectiu del llibre ha estat la demostració que hi ha possibilitat d'inventar textos amb independència del coneixement que els infants tinguen del sistema d'escriptura. L'orientació de l'ensenyant fa que l'alumnat s'introduïska, de manera natural i adaptada a la seua edat, en la complexitat de l'escrit. Però l'ensenyament precoç de l'escriptura, suposa uns sabers professionals d'alt nivell per part dels mestres, tot i que ha estat sempre una història de debats.

El llibre comença amb les autoritzades paraules de Joaquim Dolz, professor de la Universitat de Ginebra, qui fa una breu síntesi de les bases teòriques del treball de l'autora i les raons del seu

aprenentatge primerenc. A continuació és Ribera qui presenta les característiques de la investigació que s'ha portat a terme en diferents col·legis de primària de la comar

marca de l'Horta. Entrats ja en el volum, el seu contingut s'estructura clarament en dues parts. La primera està dedicada bàsicament a l'escriptura com a necessitat social i l'inici de la producció de textos en els infants, encara que s'insisteix en la profunda relació amb la lectura. La segona part es dedica a aprofundir sobre les possibilitats que ofereix el treball a l'aula a partir de l'ús d'escrits variats per a fer un abordatge que resulte adequat per als alumnes d'Educació Infantil. Al final hi ha un annex amb algunes informacions sobre la investigació que va precedir el llibre. Una agradable portada, signe inequívoc d'aquesta editorial, ens porta a un text clar i ben estructurat amb una gran vinculació entre teoria i pràctica per a comprendre i fonamentar millor les propostes didàctiques que ens ofereix. De fet, el llibre intenta mantenir un delicat equilibri entre la divulgació i la rigorositat d'un treball realitzat a partir de la tesi doctoral de l'autora. En l'obra hi ha disseminats alguns quadres de referència que afavoreixen una visió de conjunt, així com escassos exemples d'alumnes. Possiblement en la bibliografia final es troben a faltar alguns títols més del segle XXI i pàgines web.

□ Enric Ramiro

Les pretensions de l'universalisme

En aquest assaig l'autor qüestiona les diferents versions que l'Occident s'ha fet de la seua relació amb els no «europeus». En nom d'un pretés universalisme dels seus valors, ha tractat d'intervenir per propagar-los entre els «bàrbars», no en benefici d'aquests, sinó en funció dels propis interessos.

L'UNIVERSALISME EUROPEU

IMMANUEL WALLERSTEIN

TRADUCCIÓ DE MAITE INSA

COL·LECCIÓ «ASSAIG»

?? PÀGINES / 84-370-7024-7 / 12 EUROS

PUV, VALÈNCIA 2008

Una característica essencial de la civilització occidental –troncalment europea– és que sempre s'ha considerat com a paradigma i garantia d'uns valors absoluts, inqüestionables, bé perquè estaven fonamentats en la revelació hebraica, bé perquè tenien l'origen i la justificació en la raó, bé per les dues coses alhora. La Veritat, el Bé i la Belleza s'havien d'escriure així, en lletres capitals i, per tant, constituïen els punts de referència cardinals de la vida humana de *tots* els homes. En conseqüència, tenim *per se* un abast universal. Però el fet –és l'altra coordenada de la civilització europea o paneuropea– era que aquesta concepció s'havia d'aplicar en els diferents i múltiples espais culturals del món, que s'apartaven o contradien el model europeu. L'universalisme teòric s'havia de traduir en un universalisme pràctic. Era la justificació d'una Europa expansiva, conqueridora, exploradora. La pràctica, blindada amb aquest

universalisme, comportava la destrucció d'altres pobles, els assassinats massius, l'explotació de les terres i dels homes en benefici dels vencedors revestits dels valors universals. Era l'universalisme de la rapacitat universal.

Aquest problema –o aquesta contradicció– és el pinyol del llibre d'Immanuel Wallerstein, que analitza i denuncia l'universalisme europeu i la seua «retòrica del poder». L'autor remunta històricament la qüestió a la memorable polèmica entre Bartolomé de las Casas i Ginés de Sepúlveda a propòsit de la conquesta espanyola del Nou Món. Las Casas es traslladà a Amèrica el 1502, on va ser ordenat el 1520. Durant els anys que hi va viure, va poder veure els estralls, «la destrucció de les Índies», i va publicar un relat en què examinava lúcidament i honestament aquesta situació. Ginés de Sepúlveda, de l'altra banda, justificava l'acció colonitzadora com una acció evangelitzadora, que és l'argument que va adoptar la Corona.

L'autor analitza els arguments de l'un i de l'altre i es posa decididament del costat de Las Casas. I ho fa, justament, perquè a hores d'ara ens trobem amb el mateix problema. Les idees de Las Casas no han perdut actualitat, ja que l'acció dels universalismes europeu i nord-americà continua operant en nom de raons semblants a les de Ginés de Sepúlveda. No s'apela ja –o no bà-

sicament– a la missió evangelitzadora, sinó a la missió civilitzadora, als valors universals de la democràcia, als drets humans. Per contra, Wallerstein repassa els crims que s'han comés i es cometien, justificats com un combat contra la barbàrie en nom d'unes idees universals.

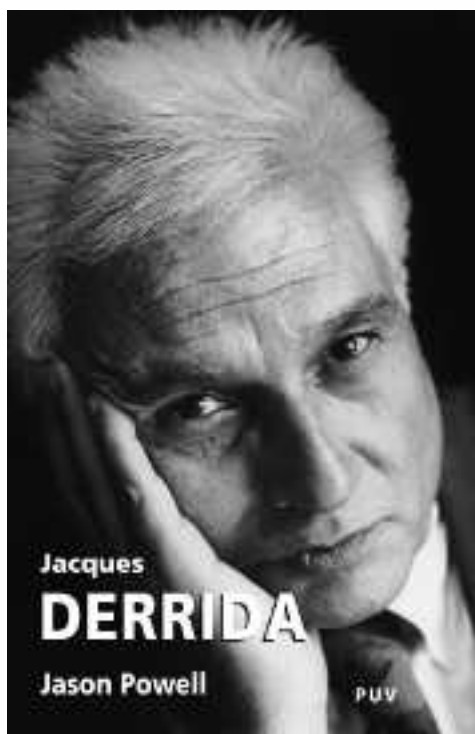
Una altra forma de justificar l'intervencionisme va ser, durant el segle XIX, l'«orientalisme», és a dir, la visió de les grans civilitzacions no europees com unes manifestacions particularistes, essencialistes, incapaces de progressar. A partir sobretot dels anys que seguiren el final de la Segona Guerra Mundial, el plantejament «orientalista» s'ha vist contestat pels «orientals», per boca, particularment, d'intel·lectuals com ara Anouar Abdel-Malek i Edward Said.

Finalment, és l'etapa en què es trobem en les últimes dècades, la versió «occidental» de la posició universalista és la que l'autor anomena «universalisme científic» que, al contrari de l'humanista, es basa no tant en un conjunt de valors únics com en l'afirmació d'unes «normes objectives que governen tots els fenòmens en qualsevol moment del temps». L'autor examina aquesta concepció com una pretensió més de les grans potències i proposa, com a alternativa, tot i que no arriba a explicar-la, un «universalisme universal» que permeta sortir de la crisi del sistema-món modern.

□ Josep Iborra

El deconstructor deconstruït

Jason Powell (professor de Sociologia en la Universitat de Liverpool i autor de diferents monografies sobre els fenòmens filosòfics contemporanis) ens presenta aquí la més completa biografia sobre Jacques Derrida, creador del deconstruccionisme.

JACQUES DERRIDA

JASON POWELL

309 PÀGINES / 978-84-370-7052-0 / 28 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

Jacques Derrida (1930-2004) és una de les estrelles indiscutibles de la filosofia del segle xx, gràcies a la seua teoria del deconstruccionisme. El punt de partida de Derrida (les primeres obres del qual, significativament, versaren sobre fenomenologia, a partir del mestratge que per a ell va suposar l'obra de Heidegger) és la concepció de l'escriptura, no com un mer substitut de la parla, com una representació suplementària o vicarial de la paraula «viva», sinó com un discurs amb personalitat pròpia, fonament amb ple dret de qualsevol significat. Segons això, el concepte estructuralista del signe (definit per Saussure com unió d'«un concepte i una imatge acústica») és acusat de partir d'un prejudici metafísic, en mantenir la distinció entre significat i significant i definir el segon com arbitrari, i atorgar a la parla un privilegi sobre la llengua.

Fidel a les seues arrels filosòfiques (que comencen en *Ésser i temps*, de Heideg-

ger), Derrida denuncia que la metafísica occidental es fonamenta en un logocentrisme que no té com a base sinó un fonocentrisme. Aquest darrer, que privilegia la parla o *foné*, és clarament idealista, en tant que afavoreix la creença en un contingut eidètic sobre el material (el significant). Una llarga tradició filosòfica occidental (de Plató i Aristòtil a Rousseau, Hegel, Saussure o Lévi-Strauss) ha menyspreat la *graphie* (escriptura), tot considerant-la un suplement, un «signe de signes», una inautenticitat. Enfront d'aquesta tradició, Derrida dedicarà obres com *De la grammatologie* (el seu llibre més conegut) a establir els fonaments d'una «ciència de l'escriptura» tot recuperant el seu estatus rebaixat pel logocentrisme i l'etnocentrisme occidental. El propòsit de la deconstrucció, però, no és destruir les oposicions binàries clàssiques (llengua/parla, significat/significant, contingut/expressió...) per bastir un monisme de nou encuny, sinó situar-se en el límit del discurs per a –justament– *deconstruir-lo*.

Aquesta és, d'una manera molt resumida, la singularitat principal de l'aportació de Derrida, sobretot en el seu vessant literari. Però dit així sembla més innocu del que en realitat és. Derrida, per començar, és una mena d'*enfant terrible* de la filosofia i de la lingüística contemporànies, i cap de les seues aportacions

ha passat sense polèmica. Famós a París en els anys seixanta i a Gran Bretanya i als Estats Units a partir dels setanta (gràcies a la tasca d'admiradors incondicionals com Paul de Man), Derrida ha estat a la vegada amat i odiat intensament, i se l'ha qualificat amb la mateixa passió de geni i de xarlatà. Els qui combregaven amb les seues teories l'han vist com un pragmatista avançat (Richar Rorty), un post-kantià (Rodolf Gasché) o un filòsof lingüístic (Geoffrey Bennington), i no li han estalviat lloances. En l'altre extrem, se l'ha qualificat d'anarquista sense responsabilitat social, d'enemic de la cultura occidental o simplement de mentider (John Searle).

Més a prop dels qui l'admiren que dels qui el bescanten, Jason Powell ens presenta en aquesta biografia la trajectòria completa de Derrida, des del seu naixement en una família jueva de l'Algèria francòfona fins a la mort en el llindar del segle XXI. Sembla un llibre honest, no necessàriament hagiogràfic i al qual es pot prestar una atenció notòria. Al capdavant, no és fàcil explicar la vida d'algú que s'ha definit com «un fantasma» i que tota la vida va defugir els aspectes molestos de la fama en favor d'una entremaliada aventura intel·lectual en el cor de la sacrosanta filosofia occidental.

□ Víctor Cotlliure

El llibre dels Feits o Crònica de Jaume I, juntament amb les de Desclot, Muntaner i Pedro IV, constitueixen les denominades Quatre Grans Cròniques. El manuscrit més antic que es conserva de la primera data del 1343 i va ser copiat en Poblet per Celestí Destorrents per encàrrec de l'abat Ponç de Copons. En ella es narra la vida del rei Jaume I, des del seu naixement fins a la seua mort. La *Crònica*, la redacció de la qual es realitza amb bastant posterioritat als fets descrits, es limita quasi exclusivament a narrar els fets d'armes, especialment els concernents a la conquesta dels regnes de Mallorca, València i Múrcia. Al fil d'estes narracions es contenen també breus pinzellades d'altres episodis de la vida del rei encara que tots ells relacionades amb motius guerrers. El text segueix un ordre purament cronològic i cap diferenciar fins a quatre parts: fins a la conquesta de Mallorca, la conquesta de València, la conquesta de Múrcia, i últims anys del regnat. Amb la publicació d'*Una aproximació a la Crònica de Jaume I*, obra realitzada per l'historiador Ramon Ferrer, la Biblioteca Valenciana vol oferir al lector no especialitzat una versió de la Crònica utilitzant un llenguatge directe, actual i proper encara que respectant rigorosament tant la toponímia com l'onomàstica en les seues múltiples variants. El treball es completa amb un glossari que facilita la comprensió del text en la terminologia més específica. Una obra extraordinària que ens acostarà a la figura del rei Jaume I, al complir-se el vuit-cents aniversari del seu naixement.

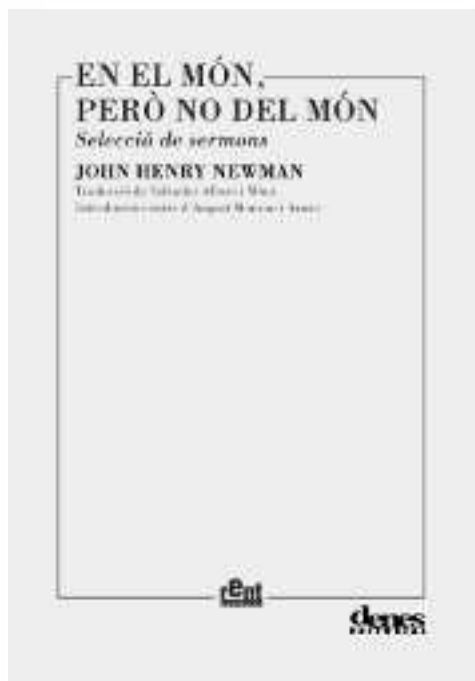
Biblioteca Valenciana

El *Llibre del Repartiment*. *El naixement d'un Regne* és el catàleg de l'exposició del mateix nom que es va celebrar en la Biblioteca Valenciana des del mes d'abril a juliol del 2008. El llibre constitueix la font més completa per al coneixement de la repoblació valenciana del segle XIII, i arreplega la major part dels repartiments de béns efectuats directament o indirectament per Jaume I al Regne de València. La redacció del *Llibre del Repartiment* es va iniciar el 9 de juliol de 1237 al Puig de Santa Maria, i abraça de forma ininterrompuda des del 1237 fins al 1244. Durant el període es consigna en el document qualsevol classe de donació sobre béns arrels i immobles, relació que arriba fins al foli número 89. A partir del foli següent comença una nova etapa que es retrotrau a l'any 1238 i arriba fins al 1245, i en la qual s'noten les donacions de taules de carnisseries, pescateries, molins, forns i obradors, concedides totes a la ciutat i a l'horta de València. L'autor espiritual -o l'inductor de la composició del text- és Jaume I, vertader artífex del repartiment de les terres valencianes, ja siga de forma directa o mitjançant els repartidors. Els beneficiaris de les donacions són tant ordes militars com dignitats eclesiàstiques, nobles, cavallers, comuns de les ciutats o simples homes d'armes que van ajudar el monarca en la conquesta de la ciutat de València, si bé també n'hi trobem d'altres que no van participar en la conquesta i que són igualment agraciats amb donacions. Els tres volums que conformen el *Llibre del Repartiment* han estat dipositats en l'Arxiu de la Corona d'Aragó format part dels Registres de Cancelleria des de la creació de la institució. Van eixir de l'arxiu per última vegada en l'any 1929 amb motiu de l'Exposició Internacional de Sevilla, per a després arribar a València gràcies a les gestions realitzades pel Centre de Cultura Valenciana. Des d'aleshores no havien tornat a eixir de l'Arxiu, fins a este any amb motiu de l'exposició realitzada en la Biblioteca Valenciana que a més del llibre ha comptat amb una sèrie de documents de l'època de Jaume I procedents del mateix Arxiu de la Corona d'Aragó, de l'Arxiu de la Catedral de València i altres documents de la Biblioteca Valenciana.

Cristianisme valencià d'horitzons il·limitats

Sembla que siga una norma de la casa la quasi inexistència d'escrits en valencià en l'Església valenciana, tot i el contrasentit que això significa. Però no s'ha de confondre «jerarquia» amb «comunitat», i ara tenim dos llibres que són el principi d'una interessant col·lecció.

**EN EL MÓN, PERÒ NO DEL MÓN.
SELECCIÓ DE SERMONS**

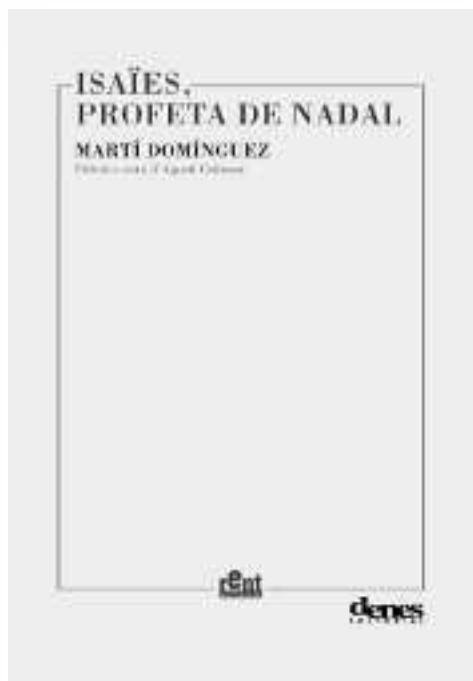
JOHN HENRY NEWMAN

TRADUCCIÓ DE SALVADOR ALBERT

COL·LECCIÓ «RENT»

122 PÀGINES / 978-84-96545-62-5 / 12 EUROS

DENES EDITORIAL, PAIPORTA, 2008

**ISAÏES,
PROFETA DE NADAL**

MARTÍ DOMÍNGUEZ

TRADUCCIÓ DE SALVADOR ALBERT

ISAÏES, PROFETA DE NADAL

MARTÍ DOMÍNGUEZ

COL·LECCIÓ «RENT»

80 PÀGINES / 978-84-96545-63-2 / 12 EUROS

DENES EDITORIAL, PAIPORTA, 2008

Si hi ha resistència en la resistència, possiblement siga el nucli valencianista de l'Església valenciana el seu representant més singular. Són un col·lectiu dinàmic, amb una llarga tradició i d'una gran vàlua intel·lectual, però disseminats i silenciats en la gran estructura catòlica del nostre país. Tanmateix, ara estem d'enhonorabona davant l'edició d'una nova col·lecció que proposa l'agosarada editorial Denes.

En una època de croada i tendència a canviar els principis que va inspirar el Concili Vaticà II de Joan XXIII, la trajectòria de Pau VI i, inclús, la condemna a la guerra d'Iraq per part de Joan Pau II, ens trobem amb dos llibres que aporten aigua clara a la societat en general i més particularment al món cristià.

El primer d'ells és obra del cardenal John Henry Newman, amb el títol d'un sermó pronunciat el 1873 com a panegíric a un parent de Walter Scott. L'autor és tot un clàssic del XIX que recull el pensament d'aquest convers de l'anglicanisme que té oberta la causa per a la beatificació. Aquesta acurada selecció d'alguns dels seus cèlebres sermons són testimoni tant de la seua època anglicana, com de la catòlica i de la fase universitària. La traducció és de Salvador Albert i les notes i introducció són del professor de dret

August Monzón. Aquest especialista en l'obra de Joan Lluís Vives ens fa un necessari apropament a l'autor i ens aporta una bibliografia d'escrit de Newman i sobre Newman en valencià.

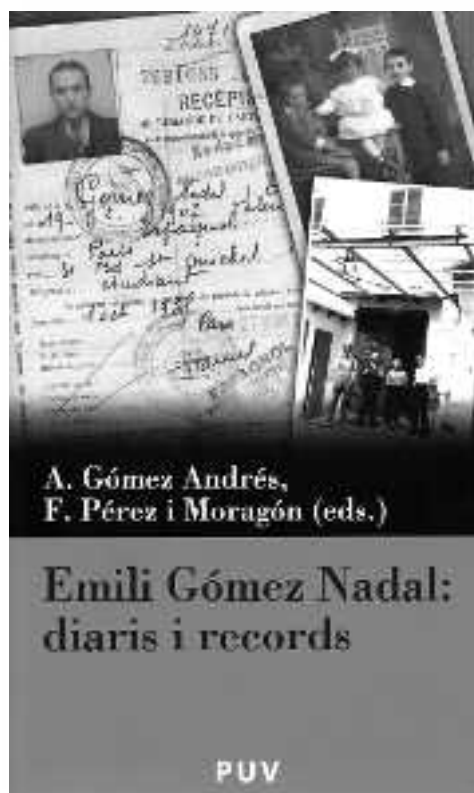
En *Isaïes, profeta de Nadal*, la ploma de Martí Domínguez ens transmet l'esperança messiànica que alberga el poble d'Israel, potser tota una crida a altres indrets més propers. De la mà d'Isaïes resseguim les apel·lacions dels profetes i un missatge clar: «Déu vol que l'home es reconcilie amb ell i, reconciliant-se amb ell, ho faça també amb els germans».

La narració és plena de paradoxes, la qual cosa li dona un ritme agradable al text i possibilita nombroses reflexions. En aquesta ocasió és el coordinador de la col·lecció, Agustí Colomer, jurista i el responsable d'un extens pròleg sobre la vida i obra de l'autor, així com d'una bibliografia de les obres de Martí Domínguez i d'estudis sobre ell. Segons el director de la col·lecció, aquest llibre pretén transmetre la profunditat de l'esperit profètic de l'anomenat primer profeta major, on tot l'esforç de l'autor algemesinenc es dirigeix a commoure el lector amb la figura gegantina del profeta.

□ Enric Ramiro

El compromís d'un intel·lectual exiliat

Al complir-se cent anys del naixement d'Emili Gómez Nadal (1907-1993), F. Pérez Moragón reivindica la figura de qui fou un dels inspiradors més destacats del valencianisme dels anys trenta del segle xx, exiliat a França des de 1939.

EMILI GÓMEZ NADAL: DIARIS I RECORDS
FRANCESC PÉREZ MORAGÓN I ANTONIO GÓMEZ ANDRÉS (EDS.)
COL·LECCIÓ «CÀTEDRA JOAN FUSTER», 6
432 PÀGINES / 978-84-370-6901-2 / 18 EUROS
PUV, VALÈNCIA, 2008

Els diaris, els llibres de memòries o qualsevol altra forma d'expressió del que es diu «literatura del jo» han assolit, darrerament, un protagonisme decisiu en la configuració del pensament modern. Vençudes les reticències a acceptar la dimensió autobiogràfica com a base d'una anàlisi històrica fiable, François Dosse ha sigut qui amb més criteri ha advocat per la revaloració d'estes manifestacions discursives. Deutor d'este enfocament de la història i del seu estudi, el present llibre té un doble interès, ja que alhora que dibuixa la personalitat del seu autor, situa i matisa la seua contribució a la història del valencianisme des de l'anomenat nacionalisme de base marxista.

Dels més de quaranta anys en què va estar escrivint regularment els seus diaris, este llibre reproduïx l'única part que se n'ha pogut recuperar: els que va escriure entre setembre de 1977 i desembre de 1988 a Valença d'Agen. Transcrits pel seu fill A. Gómez Andrés (que en fa una breu història) i prologats per F. Pérez Moragón (que s'encarrega de fer una semblança biogràfica de l'autor), estos escrits desgranen el pensament de l'intel·lectual que, de l'exili estant, observa i analitza la seua realitat quotidiana i la del seu País. Una visió que, en un segon apartat del llibre,

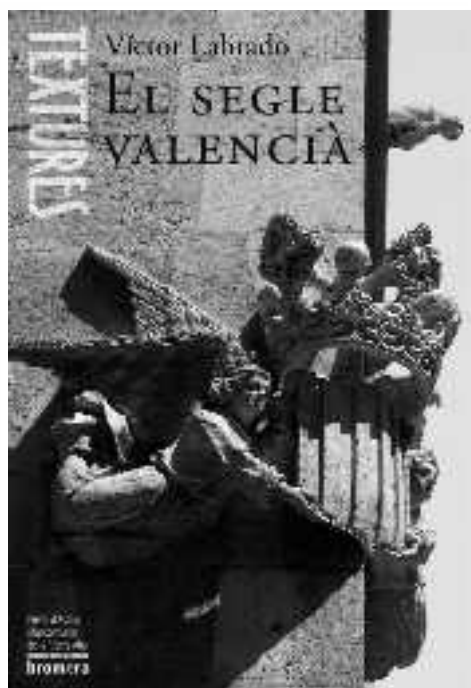
es completa amb un altre text bàsic per a forjar la dimensió pública d'E. Gómez Nadal: la transcripció íntegra de l'entrevista que en 1980 li feren M. Aznar Soler i el mateix F. Pérez Moragón.

Molt abans que Fuster proclamara allò d'«el País Valencià serà d'esquerres o no serà», Gómez Nadal ja havia avançat les claus del redreçament i del sentiment identitari dels valencians des d'un vesant progressista. L'assaig *El País Valencià i els altres*, publicat per L'Estel en 1972, fou el primer intent de reconèixer-li este mèrit. En 1990, el mateix Fuster, com a director de la «Biblioteca d'Autors Valencians» de l'IVEI, va ser qui, a instància de F. Pérez Moragón, protagonitzà el segon intent en este sentit, amb la reedició de l'esmentat llibre de 1972 i d'altres escrits inèdits de l'autor. Ara, vint anys després d'aquella iniciativa, Pérez Moragón (sens dubte un dels investigadors que amb més rigor i dedicació ha contribuït a rescatar de l'oblit els noms més destacats del valencianisme polític i cultural), torna a posar damunt de la taula la necessitat de continuar recuperant el llegat de Gómez Nadal. El repte està servit.

□ Santi Vallés

Llegir els nostres clàssics

El segle valencià és una aproximació –una lectura intel·ligent per part d'un estudiós rigorós– a alguns dels passatges o textos més significatius dels clàssics de la nostra literatura. Antoni Canals, Jordi de Sant Jordi, Ausiàs March i Joanot Martorell centren l'atenció d'aquest recull d'assajos literaris de gran utilitat per a un lector neòfit o que, simplement, vol aclarir aspectes tèrbols o desconeguts d'alguns dels textos més cridaners dels nostres autors.

EL SEGLE VALENCIÀ

VÍCTOR LABRADO

PREMI D'ASSAIG MANCOMUNITAT DE LA RIBERA ALTA 2007

COL·LECCIÓ «TEXTURES», 16

142 PÀGINES / 978-84-9824 279-9 / 18 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2007

Ja fa una garbera d'anys que els erudits i estudiosos de la nostra literatura insisteixen en la importància de llegir els clàssics. Això és encara més evident si tenim en compte que la nostra és una de les literatures amb més bagatge i autors clàssics de renom de tot Europa, perfectament comparable amb les altres grans literatures.

Una manera d'abordar els clàssics consisteix a anar-hi directament, ço és, a llegir-los sense mitjancers. El que ens ofereix, però, Labrado és una manera «indirecta» de llegir-los, a través de «la seua» interpretació, personal i subjectiva, però «fonamentada» en la lectura atenta i continuada, en l'estudi rigorós de textos dels nostres autors i que hi tracten, per part d'un especialista. Una manera, doncs, ben profitosa, perquè ens proporciona algunes claus d'interpretació sobre motius literaris que, d'una altra manera, no podríem desxifrar, o que ens passarien inadvertits. Així, Labrado ens ofereix una interpretació d'un passatge de l'obra de Canals –el

text més citat d'aquest autor, d'altra banda, no gaire llegit, llevat del fragment en qüestió— que ha estat utilitzat en funció, massa sovint, d'espuris interessos. Labrado capgira el presumpte secessionisme lingüístic de Canals fins al punt d'argüir-hi una clara consciència unitària de l'idioma, darrere d'un text que, en realitat, pretenia convèncer els possibles lectors de la necessitat d'una nova traducció del *Dictorum factorumque memorabilium*, de Valeri Màxim, tot i haver-n'hi d'altres de ben recents, però que «no eren satisfactòries». En el segon capítol, l'autor ens permet de conèixer aspectes inèdits sobre la vida de Jordi de Sant Jordi, com ara els seus orígens (no era, com algú ha apuntat, d'origen jueu, sinó fill de sarraïns convertit al catolicisme: «lo dit Jordiet e germana d'aquell eren fills d'un moro catiu que après fon cristià e libert», segons resa una carta dels jurats de València); o sobre les peripècies viscudes al costat del rei Alfons el Magnànim, les seues relacions amb altres poetes i cavallers en les campanyes de Sardenya, Sicília i Nàpols: Andreu Febrer, Ausiàs March, Lluís Vilarrasa... Fet i fet, anècdotes sobre el gran poeta, músic i «conversador eloqüent» Jordi de Sant Jordi a partir de documents i de testimonis de l'època, i una anàlisi detallada i històrica del seu poema: «Presoner».

«Veles e vents» és el poema a partir del qual Labrado revela algunes facetes de la vida de March, com ara la seua prompta i decidida retirada de la vida cavalleresca per dedicar-se per complet a l'administració de les seues possessions de València, Beniarjó, Pardines i Vernissa, i a

escriure. Així, aquest poema ens forneix la prova més clara que el poeta i cavaller March, falconer del rei, va voler «absentar-se» de la guerra i que, per això, no va participar tant com altres en l'expansió de la Corona d'Aragó per la Mediterrània.

En el capítol quatre, se'ns presenten els escenaris d'una de les parts més interessants, històricament, de l'obra de Martorell, per bé que l'autor es va permetre més d'una llicència i, per què no, alguna que altra inexactitud, la qual cosa, paradoxalment, incrementa l'interés del *Tirant lo Blanc*. Aquest capítol, a més, es recrea en una de les escenes més inoblidables de l'obra de Martorell, la de la trobada secreta entre Tirant i Carmesina, gràcies als estratagemes de Plaerdemaviada. I, encara, un altre encert: l'autor ens transmet la tragèdia que va sentir el món cristià davant de la caiguda de Constantinoble en mans dels turcs (ben probablement, aquesta és la raó que explica la tergiversació que Martorell va perpetrar sobre aquest episodi històric). Finalment, el darrer capítol especula entorn de l'origen i la caracterització d'un altre personatge del *Tirant lo Blanc*: el rei Escariano. Comptat i debatut, en *El segle valencià* «no hi trobareu [com diu l'autor mateix] una completa exposició, ni resum de conjunt, sobre tots els autors, les obres i les circumstàncies diverses que van conformar el segle –xv– valencià, sinó un seguit d'observacions a aspectes concrets, fins ara no aclarits, dels nostres clàssics». Una aportació, doncs, ben valuosa i útil per a la lectura dels nostres autors.

□ Juli Capilla

Vida i Història: una autobiografia del segle xx

Poc abans de fer noranta anys, George L. Mosse va emprendre la redacció d'una autobiografia en què repassava els temes i els fets que havien recorregut alhora la seua obra com a historiador i la seua vida personal.

**HACIENDO FRENTE A LA HISTORIA.
UNA AUTOBIOGRAFÍA**

GEORGE L. MOSSE

TRADUCCIÓ DE ZIRA BOX

250 PÀGINES / 978-84-370-6740-7 / 28 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

George L. Mosse, un dels historiadors més importants de la seua generació, va tractar en la seua obra diversos camps de la història europea: la llei constitucional anglesa, la teologia de la Reforma, el feixisme i el nazisme, el judaisme i la història de la masculinitat, entre molts altres. Durant els últims anys de la seua carrera va tornar a estudiar les implicacions de la cultura europea en els esdeveniments catastròfics del segle xx, especialment la Primera Guerra Mundial i l'Holocaust. En una sèrie de llibres, va desafiar les interpretacions convencionals del nazisme i del feixisme. Per a Mosse, el feixisme i el nazisme no van ser simplement uns moviments brutals i opressius. En destacava el fet que van ser capaços de mobilitzar una àmplia massa de gent tot connectant l'acció política amb uns estereotips culturals profundament populars que s'havien originat durant el segle XIX.

Mosse va ser un dels primers historiadors que va tractar l'estudi de les men-

talitats i actituds populars. No reduïa la cultura a l'art i a la literatura de les elits, sinó que la definia com un estat mental que tendeix a convertir-se en un estil de vida íntimament relacionat amb els reptes i dilemes d'una societat. Així, en els treballs que va dedicar a l'antisemitisme, Mosse es va interessar més per les imatges i els símbols, per les percepcions i les impressions que semblaven motivar l'actuació de la gent, que no pels detalls de la persecució.

Estava convençut que el que l'home és, només la història ho pot dir. Per això, resultava temptador, com ell mateix escriu en la seua autobiografia, «posar la pròpia història personal en perspectiva històrica, especialment quan aquesta vida conté discontinuïtats i experiències que van ser provocades pel curs de la història, i quan el que va ser experimentat com un desafiament personal reflecteix, en realitat, els esdeveniments que assolaven Europa.»

En aquesta autobiografia, que va començar a redactar poc abans de fer noranta anys, repassa una vida que va ser molt variada en l'espai i en el temps: des de la seua infantesa a Alemanya, al si d'una família de la burgesia jueva, passant per l'experiència de l'exili i el compromís antifeixista, a l'establiment als Estats Units. I els viatges i les estades a Anglaterra, a Itàlia, a França, a Israel...;

les tornades a Alemanya. La galeria de personatges que desfilen per aquestes pàgines és tan variada com impressionant: Furtwängler i Menuhin, Goering i Albert Speer, Martin Buber i Gerschom Scholem... Segurament el lector hauria agraït una informació més detallada, amb més anècdotes i amb més relleu, de totes aquestes personalitats, però Mosse ha preferit centrar-se en els temes i els fets que han marcat tant la seua obra com a historiador com la seua vida personal. Sobretot, en allò que proporciona una mena de fil conductor a aquesta autobiografia: la seua doble condició d'exclòs, com a jueu i com a homosexual.

La preocupació pel fenomen de l'exclusió, juntament amb els sistemes de creences, van determinar gran part del contingut de l'obra de Mosse. D'una banda, va insistir en la importància de l'exclòs per a entendre l'estructura de la societat contemporània, perquè l'acceptat i l'exclòs estan units i no poden existir l'un sense l'altre. De l'altra, Mosse pensava que la missió de l'historiador no consistia únicament a investigar el que va passar i per què, sinó que havia d'aconseguir veure els homes i les dones del passat tal com es perceben ells mateixos, a través del prisma del seu propi moment històric.

□ Enric Iborra

Valencia deportiva

Miquel Nadal Tárrega traza un interesante recorrido por la evolución del deporte en el ciudad de Valencia desde principios del siglo XX hasta la guerra civil. El proyecto republicano de Blasco Ibáñez de una ciudad con amplias avenidas y centros públicos de recreo, la afición al deporte impulsada por las Exposiciones Regional y Nacional y la consagración del fútbol en los años veinte como alternativa a los toros son algunos de sus jalones.

EL NACIMIENTO DE LA CIUDAD DEPORTIVA

MIQUEL NADAL TÁRREGA

243 PAGINES / ISBN: 978-84-933873-7-5 / 30 EUROS

RUZAF A SHOW EDICIONES, VALÈNCIA, 2008

Este libro de Miquel Nadal Tárrega bien puede servir de estímulo para abordar una historia completa del deporte en la ciudad de Valencia, pues sus páginas recorren una de sus franjas históricas más sugerentes, la que cubre los cuatro primeros decenios del siglo XX. Tras un primer capítulo a modo de compendio del siglo XIX, Nadal aborda con los primeros años del siglo XX el proyecto planeado por Blasco Ibáñez de una ciudad abierta a la margen izquierda del río, con amplias avenidas proyectándose hacia el mar y centros públicos de recreo y deporte.

El libro dedica especial atención al fracaso de las Exposiciones Regional y Nacional (1909 y 1910), acontecimientos que impulsarán la práctica de los deportes en la ciudad, a la hora de crear un espacio público deportivo estable que se

habría situado junto al gran espacio tradicional de ocio en la ciudad, la Alameda. Un conjunto de circunstancias adversas (la guerra de África y la Semana Trágica, que retrajeron visitantes foráneos, una insuficiente ayuda económica por parte del Estado, así como la falta de perspectiva histórica de los poderes públicos locales) llevaron en pocos años a demoler y vender las modernas instalaciones deportivas y de ocio.

Pese a su tardía aparición, comparándolo al menos con las regatas (el pionero Club de Regatas presenta sus estatutos en 1903) y el tenis (el Sporting Club inaugura sus instalaciones en 1905), destaca el papel predominante que ejerce el fútbol en los años veinte, y su entronización como deporte «moderno, sano y moral» frente a la fiesta de los toros: un ilustrativo opúsculo de la orden jesuita lo contrapone con ventaja a los ruinosos juegos de azar y a la brutalidad del espectáculo taurino; la modernidad del fútbol se advierte también en la procedencia de los espectadores: los asistentes al fútbol se cubren con canotier y los de los toros son aficionados de blusa y alpargata. Es en este decenio cuando la asistencia a los campos de fútbol supera a la de las corridas de toros, y lleva a preguntar a algunos, entre ellos Unamuno, si el

deporte futbolístico acabará con la bárbara tragedia taurina.

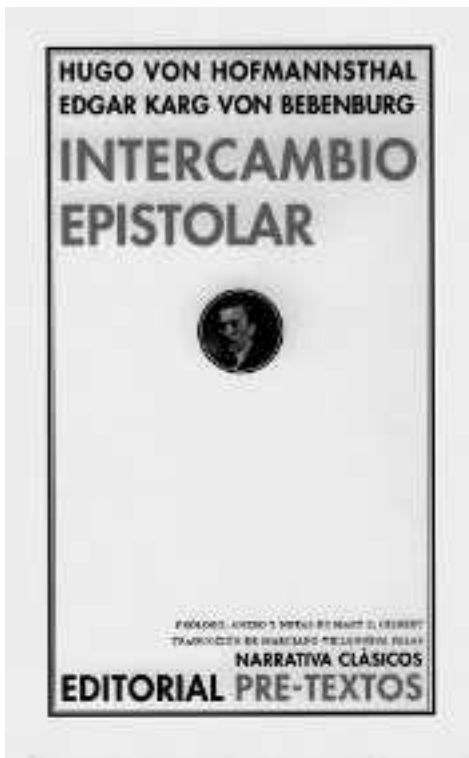
Particular atención merecen las páginas dedicadas al papel deportivo de las instituciones educativas como el marianista Centro Cultural y Mercantil, de orientación elitista, y el Patronato de La Juventud Obrera, de orientación católica popular. El libro, que aporta numerosa documentación gráfica y escrita, termina con la primera final posterior a la guerra entre Racing de Ferrol y Sevilla. Los dos equipos depositan una corona de flores en la lápida de los deportistas «caídos por Dios y por la Patria» y luego saludan con el brazo en alto mientras se interpreta el Himno Nacional. El jugador Campanal recibe la copa de manos del general Moscardó.

□ Miguel Catalán

L'epístola dins la prehistòria literària

S'arreglegen en aquest volum el conjunt de les cartes que es van intercanviar al llarg de la seua relació de complicitat amical l'escriptor vienés Hugo von Hofmannsthal i el seu jove amic, Edgard Karg von Bebenburg, entre 1892 i 1905.

INTERCAMBIO EPISTOLAR

H. VON HOFMANNSTHAL I E. K. VON BEBENBURG

TRADUCCIÓ DE MARCIANO VILLANUEVA

343 PÀGINES / 978-84-8191-858-8 / 27 EUROS

PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

Els epistolaris són, alhora, la recialla d'un temps antic, però també un espai privilegiat per on s'escola alguna cosa d'essencial –ni que siga escrit als marges– del pensament d'un escriptor.

Ja no s'escriuen cartes, això és un fet. Els moderns estris de transmissió de la informació –la telefonia, però especialment Internet– han convertit l'epístola en un objecte amablement prehistòric. El canvi és tan radical que fàcilment convindrem fins a quin punt és ara mateix inimaginable que algú –siga o no un professional del ram de les lletres– s'entretinga a omplir alguns fulls per a ficar-los dins d'un sobre, enganxar-hi un segell i acudir a l'estafeta de Correus més pròxima. El correu electrònic ha matat la carta –i també l'ha convertida en alguna cosa més espasmòdica, més funcional i més freda. Aquella antiga sensació de veure depositada a la bústia una epístola cordial on se'ns donaven noves que no deixaven d'impactar en el

nostre ànim –la declaració d’amor, l’ame-
naça, la venjança–, no s’ha vist substituït
de cap manera pel nou missatge digital.
La carta ha mort, i res l’ha substituïda.
Potser és que, simplement, ja no tenim
temps d’escriure cartes. No seria un pro-
blema de mitjans ni de tecnologies, ans
purament de voluntat i de dedicació
temporal. ¿Recorda l’amable lector –si-
ga o no escriptor– quina és l’última ve-
gada que va escriure una carta de més
de cinc línies?

I, tanmateix, en els epistolaris històrics
sovint s’han evacuat alguns aspectes cu-
riosos o essencials del pensament litera-
ri dels escriptors. Sense la carta, ens
hauríem perdut confessions reveladores,
matisos esclaridors o simplement dades
significatives. Pense en col·leccions clàs-
siques com les *Cartes a un jove poeta*, de
Rilke, o les *Cartes a Milena*, de Kafka, per
no eixir de l’àmbit de la cultura germà-
nica. El que es diu a un amic o a un
amant pertany –amb els matisos que cal-
ga– al terreny de la confidència estric-
ta, i per això resulta preciós per a acabar
de completar el sentit de l’obra d’un es-
criptor. ¿Vol dir això que els lletraferits
d’ara ja no fan confidències? Potser el
confidencialisme és un estadi realment
periclitat en la història de la sensibilitat.
O potser encara són imaginables alguns

guerrillers insensats que, des de la selva
de la seua pròpia soledat, propicien al-
guna mena de confidencialitat excèntri-
ca a través, per exemple, dels blocs, o de
qualsevol altre ús *pro domo sua* del sis-
tema cibernètic imperant.

A aquests guerrillers, jo els recomana-
ria que s’alimentaren amb llibres com
aquest de H. F. Hofmannsthal. Aquest es-
criptor jueu vienés és conegut alhora per
les seues amistats artístiques i també per
la seua atracció cap al gènere epistolar.
Amics seus van ser escriptors com Peter
Altenberg i Arthur Schnitzler (amb qui
va formar el grup avantguardista Junges
Wien). Des del punt de vista literari és
autor de *Ein Brief* (‘Una carta’), que ha-
via estat suposadament escrita l’any 1603
per Lord Chandos a Francis Bacon.

En aquest *Intercambio epistolar*, servit
amb una edició acurada per Pre-textos,
es recull la correspondència entre Hof-
mannsthal i un amic, Edgar Karg von
Bebenburg, un jove cadet atret per
l’obra del vienés. Mary E. Gilbert, del
King’s College, ha reunit i ha editat
aquest aplec de cartes. El resultat és un
volum on podem retrobar-nos amb
costums antics i maneres ja desusades,
és a dir, amb un estadi anterior de la
nostra pròpia sensibilitat.

□ Víctor Cotlliure

Una relectura del paisatge valencià del set-cents

La Institució Alfons el Magnànim ha publicat una extensa versió de la tesi doctoral del geògraf Pablo Giménez Font, en la qual es presenta una revisió, ben armada conceptualment, dels canvis territorials generats per l'expansió agrària valenciana del set-cents.

**LASTRANSFORMACIONES DEL
PAISAJE VALENCIANO EN EL SIGLO XVIII**

PABLO GIMÉNEZ FONT

460 PÀGINES / 978-84-7822-507-1 / 13 EUROS

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM, VALÈNCIA, 2008

El segle XVIII és un període clau en l'articulació del territori valencià, una època en la qual, com se subratlla oportunament en aquesta obra, «s'assoliren els límits de l'antiguitat i es forjaren les bases de la contemporaneïtat». Potser per això, i sens dubte també per la riquesa de les fonts documentals conservades, aquesta és també una de les etapes més i millor treballades per la recent historiografia valenciana. L'abundància i la qualitat de les recerques prèvies pot generar, de vegades, un cert efecte dissuasori sobre els joves investigadors, davant la dificultat de trobar noves dades o interpretacions. Però en altres casos es presenta la situació contrària i aquest coneixement esdevé la plataforma oportuna per a plantejar assaigs més horitzontals, amb enfocaments més interdisciplinars o amb un major abast de l'escala temporal o espacial, tren-

cant les fronteres establides per les divisions i subdivisions acadèmiques de la Geografia i la Història.

Aquesta és la proposta de Pablo Giménez Font, professor de la Universitat d'Alacant, qui va elaborar, en la seua reeixida tesi doctoral, una relectura dels canvis territorials esdevinguts a les acaballes de l'Antic Règim al Regne de València. Es tracta d'una obra que encasta tot aquest bagatge historiogràfic en un plantejament nítidament geogràfic, per tal de mostrar la interacció entre la societat de set-cents i el seu medi natural. L'eix conceptual del treball és el reconeixement de la dialèctica entre l'home i el territori, com a plasmació de l'equilibri entre sistemes de recursos i necessitats de consum, així com d'una determinada construcció ideològica. Sota aquesta perspectiva, el set-cents es presenta al lector com un segle d'expansió agrària, en el qual el territori fou percebut com una oportunitat de colonització i riquesa.

L'obra de Giménez Font examina primerament les bases ideològiques i jurídiques d'aquesta nova articulació territorial, detallant els aspectes institucionals i les polítiques que facilitaren l'embranchada colonitzadora. Seguidament es caracteritzen els processos trans-

formadors de les terres ermes de l'interior i el litoral, parant atenció als conflictes emanats de la progressiva substitució d'uns sistemes d'explotació extensiva per un model d'intens ús agrícola.

En una segona part, el treball se centra en els aiguamolls valencians, sens dubte els espais naturals on es va manifestar amb més intensitat aquesta empenta rompedora. Molt concretament es descriuen els canvis experimentats a les comarques on es desenvoluparen les operacions bonificadores de major abast: el Baix Segura i les Riberes del Xúquer.

L'obra aprofita doncs, un bagatge investigador de tres dècades, però per cobrir vuits i omplir llacunes intercala informació exhumada per l'autor, fonamentalment procedent de l'Arxiu Històric Nacional. Amb uns elements i altres, s'aconsegueix bastir una brillant interpretació geogràfica del set-cents valencià.

□ *Carles Sanchis Ibor*

UN VEÍ PLE DE SORPRESES**VICTOR RAGA****IL·LUSTRACIONS DE MONTSE ESPAÑOL**

72 PÀGINES / 978-84-9824-340-6 / 7,50 EUROS

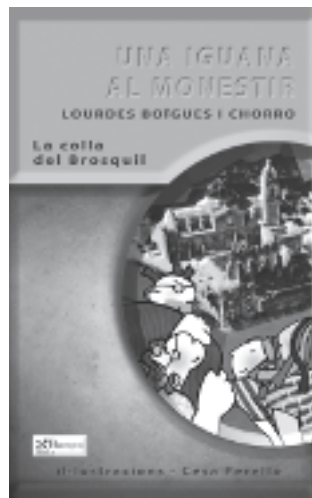
EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Els planetes i els estels en el relat d'aventures

El Martí i l'Helena són els protagonistes d'una clàssica aventura de barri. Una vesprada, després d'escola, s'introdueixen en el pis del seu veí, el senyor Cantalombardi, i allà descobreixen quin és el nostre lloc a l'univers.

L'Helena, més perspicaç i valenta que el Martí, serà qui durà la iniciativa al llarg de la història, tant a l'hora d'introduir-se a la casa del veí, com en guanyar-se la seua confiança i ajudar-lo amb els seus problemes. El senyor Cantalombardi, d'altra banda, tot i que en un principi es presenta com el tradicional científic excèntric i asocial (un estereotip que no ha fet gens de bé a la ciència), finalment resulta ser un vell encantador i apassionat pel coneixement de la natura. El relat combina de manera encertada la tensió de l'aventura infantil amb l'aprenentatge d'alguns coneixements bàsics d'astronomia. Desperta en el jove lector o lectora l'interès pel coneixement de la natura i evidencia un dels principals problemes socials dels nostres barris, el *mobbing* immobiliari. Així, el llibre resulta engrescador i, ahora, educatiu.

□ Ximo Guillem-Llobat

UNA IGUANA AL MONESTIR**LOURDES BOIGUES I CHORRO****IL·LUSTRACIONS DE CESA PERELLÓ****COL·LECCIÓ «LA COLLA DEL BROSQUIL», 11**

140 PÀGINES / 978-84-9795-380-1 / 8,95 EUROS

EDICIONS BROSQUIL, VALÈNCIA, 2007

Uns valuosos pergamins

La colla del Brosquil, protagonista d'una col·lecció de dotze títols que començà a editar-se fa set anys, enceta una nova aventura al monestir de la Vallidigna. En aquesta ocasió, a la recerca d'uns pergamins valuosíssims del segle VIII.

Acompanyats de les seues mascotes (un gos, un lloro i una iguana) en la seua investigació hauran d'anar desxifrant una sèrie de claus en llatí. El seu recorregut estarà esquitxat de referències reals, ja siga a paratges naturals com les Foies o el Clot de la Sang, ja es referisquen a tradicions com la cistellera de Barx o l'espardenyera de Benifairó. El propòsit didàctic que es mescla amb la ficció es fa evident amb el seguit de dades històriques sobre la història del monestir de Santa Maria de la Vallidigna o sobre el castell de la Reina Mora, d'on es ressalta la mescla d'art cristià i islàmic, vestigi i testimoni d'una època on convivien, amb major o menor èxit, les dues cultures. Les il·lustracions són fetes amb l'estil personalíssim de Cesa Perelló, qui utilitza una original tècnica que combina els seus dibuixos amb fotografies dels llocs reals. En la part il·lustrativa, per tant, no s'hi perd autenticitat.

□ Isabel Marín

LA GALLINA QUE POGUÉ REGNAR

CARLES CANO

IL·LUSTRACIONS DE PACO GIMÉNEZ

COL·LECCIÓ «MICALET TEATRE», 30

117 PÀGINES / 978-84-9824-263-8 / 8 EUROS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2008

Els móns de la tradició literària per a xiquets

Dins la col·lecció «Micalet Teatre», destinada a públic infantil, l'editorial Bromera ens presenta *La gallina que pogué regnar*, de Carles Cano (València, 1957). L'autor compta a hores d'ara amb una extensa trajectòria en la producció de relats per a xiquets i també per a joves, la qual s'ha vist reconeguda amb diversos premis.

Amb aquesta peça l'autor trasllada al llenguatge teatral un relat anterior, *La gallina que pogué ser princesa*. Es tracta d'una obra, sens dubte, caracteritzada per l'aprofitament de la tradició literària, com ara els contes, les faules o les rondalles populars. Així, l'obra reuneix, tot d'una, el món dels prínceps amb necessitat d'esposa amb el món dels animals i amb una imatge tradicional de la mort. Tot això presentat des d'un guàrdia imperial que complirà les funcions de narrador-generador d'aquest relat tan curiós. Un text que, com ens recorda a la fi aquesta mateixa figura, hauria de servir per a gaudir i riure, per a celebrar la vida i esquivar la mort, i per a reivindicar la fantasia, la literatura i el teatre. Que així siga, amics.

□ Ramon X. Rosselló

MI NOMBRE ES SALVADOR DALÍ Y VIVO EN UN SUEÑO

JOSÉ AGUILAR

IL·LUSTRACIONS DE JOSÉ AGUILAR

COL·LECCIÓ «LA BIBLIOTECA DEL FARO»

36 PÀGINES / 978-84-935727-4 / 15 EUROS

VERSOS Y TRAZOS, VALÈNCIA, 2008

El país dels somnis

La lectura es uno de los factores esenciales en la formación de los más pequeños, sabedores de esta premisa y de acuerdo con su labor pedagógica, Versos y Trazos presenta la historia de uno de los más grandes pintores de todos los tiempos.

¿Cuál es la magia de este libro? podríamos preguntarnos. La respuesta es sencilla, la magia radica en los textos y en las ilustraciones que los acompañan. Por lo general en los libros de Aguilar intervienen sus dos grandes pasiones: escribir y dibujar, gracias a esta pasión hoy tenemos entre las manos la historia de Dalí. José Aguilar, se propone darnos a conocer a Dalí dentro del maravilloso mundo de los sueños que envolvió al pintor durante toda su vida.

El escritor, cómplice de Dalí, nos entrega el maravilloso mundo de colores que el gran pintor construyó a su medida. No podemos dejar de nombrar a la princesa Gala, o lo que es lo mismo, la musa que inspiró todas sus creaciones.

Así pues, entre ficción y realidad Aguilar cuenta al lector, una historia en la que Dalí, protagonista principal, invita a todos los lectores a visitar su País de los Sueños, País que algunas veces se pierde entre todos los colores del arco iris.

□ María Teresa Espasa

CARMINA, LA PINGÜINA QUE VE DE L'ARGENTINA

PEP CASTELLANO I CANTO NIETO

COL·LECCIÓ «EL TRICICLE», 43

32 PÀGINES / 978-84-8131-775-6 / 10 EUROS

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Des d'Argentina

La coneguda parella castellonenca formada per l'escriptor Pep Castellano i la il·lustradora Canto Nieto ens tornen a regalar una història publicada en el número 43 de la col·lecció «El Tricicle», de Tàndem Edicions. Aquesta és una obra pensada per a xiquets i xiquetes a partir de 6 anys que ens conta la història d'una pingüina, Carmina, que parla diferent a nosaltres i que ha vingut des d'un país molt llunyà, Argentina. Carmina no és feliç perquè, encara que té joguines, no té amics amb qui compartir-les. Els seus pares són acrobates, treballen en un circ de mar i tots tres formen una família un poc diferent. La nostra amiga, amb l'ajuda dels seus pares, a poc a poc començarà a trobar el seu lloc en aquest nou país.

Carmina, la pingüina que ve de l'Argentina és una obra que intenta contribuir a la no sempre fàcil tasca de la integració i també conscienciar els més menuts dels problemes que pot ocasionar al nostre planeta el canvi climàtic.

Acompanyen al text les tendres i colorides il·lustracions de Canto Nieto.

□ Beatriz López

La reina Mariola

VIRGINIA MARTÍNEZ & SARA RIBES
IL·LUSTRACIONS DE DANI CRUZ

LA REINA MARIOLA

VIRGINIA MARTÍNEZ I SARA RIBES

IL·LUSTRACIONS DE DANI CRUZ

COL·LECCIÓ «ESTRELLA DE MAR», 23

43 PÀGINES / 978-84-96187-81-8 / 5,50 EUROS

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2008

Una abella vella

És primavera i Mariola, una abella que s'ha fet velleja, ha de «jubilar-se» per tal que una abella jove ocupi el seu lloc. La vida de les abelles és així: les joves han de substituir les velles. Amb les persones, salvant les distàncies, passa el mateix.

El cas és que la reina Mariola ha d'abandonar el rusc de l'arbre on viu des de sempre i on ha estat fent la seua ocupació de reina: posar un fum d'ous al dia i fer créixer la comunitat d'abelles. Haver d'abandonar sa casa li fa por. Se sent inquieta per haver d'enfrontar-se a un canvi dràstic en la seua vida. Té por perquè no sap el que li espera.

Quinze abellots vells l'acompanyaran en el viatge. Això l'anima un poc. D'altra banda, la reina Mariola té el suport de Maria, una obrera gran i prima, molt treballadora i atenta. Mariola i Maria es volen com si foren germanes. La reina confia amb ella.

Les paraules reconfortants de la seua amiga, saber que no viatjarà a soles i pensar en els avantatges que tindrà quan abandone aquella vida amb la càrrega d'obligacions i faena que comporta ser la reina de les abelles, van fent que s'anime. La nova reina de les abelles serà Aitana. Li espera una gran responsabilitat i de segur que la farà naturalment bé. Com són de sabudes, les abelles!

□ Isabel Marín

**ELS COL·LOQUIS VALENCIANS ATRIBUÏTS
A CARLES LEON**

JOAQUIM MARTÍ I MESTRE

COL·LECCIÓ «BÀSICA», 13

121 PÀGINES / 978-84-96545-65-6 / 12 EUROS

DENES EDITORIAL, PAIPORTA, 2008

Literatura popular del Barroc

La tan desafortunada denominació de *Decadència* ha condemnat al desconeixement una etapa interessantíssima de la literatura valenciana on excel·leix, per damunt de qualsevol altre gènere, la poesia popular, una poesia que hi jugà un paper transcendental com a vehicle ideològic, com a element de cohesió identitària i com a instrument de resistència lingüística davant la progressiva castellanització de la vida pública valenciana.

A poc a poc, Joaquim Martí Mestre, amb un rigor metodològic i una erudició exemplars, va exhumar la producció literària d'aquella època que comença a conformar un corpus de dimensions considerables. Ara ha reunit en aquest volum tots els col·loquis atribuïts a Carles Leon (1762-1836), autor del qual ens han pervingut escasses dades biogràfiques –ni tan sols en coneixem amb certesa la data del naixement i de la mort–, però que se'ns hi descobreix com un dels versaires més prolífics i atractius d'un període entestat a desmentir el menysteniment amb què l'han tractat, massa sovint, els estudiosos de la literatura.

□ Josep Vicent Frechina

PUZLE

JORDI SALA LLEAL

PREMI PEPE ALBA DE TEATRE CIUTAT DE SAGUNT, 2007

COL·LECCIÓ «TEATRE», 12

137 PÀGINES / 978-84-9795-381-8 / 12,30 EUROS

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2008

Les versions de la «realitat»

Edicions Brosquil ens presenta la peça *Puzle*, de Jordi Sala Lleal, en la col·lecció de teatre que, tot sigat, a poc a poc va consolidant-se dins un panorama tan esquitat pel que fa a l'edició teatral. Es tracta de l'obra guardonada amb el Premi de Teatre Ciutat de Sagunt 2007, un text de l'autor d'origen català Jordi Sala (Sant Adrià del Besòs, 1967), un dramaturg que ha desenvolupat una producció considerable en els darrers anys.

L'obra ens acosta a quatre personatges, dues parelles estretament relacionades entre si, i a allò que els va succeir una nit de Cap d'Any. El procés d'esbrinar què va passar concretament sembla ser allò que fonamenta l'escriptura de *Puzle*. És a dir, que és pel cantó del subministrament de la informació per on l'autor escola el seu discurs i la seua construcció, amb diferents variacions sobre un mateix instant fins a arribar a la descoberta final. Amb una dosi ben alta d'efectes sorpresa i d'engany, tot plegat esdevé caracteritzat per una càrrega forta de treball formal, més enllà de la fosca anècdota que s'hi desenvolupa.

□ Ramon X. Rosselló

LA PALABRA EN SILENCIO

MICHELLE VERGNIOLLE DELALLE

TRADUCCIÓ DE MARIA SIRERA CONCA

COL·LECCIÓ HISTÒRIA I MEMÒRIA DEL FRANQUISE

328 PÀGINES / ISBN / 24,50 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

El arte en el franquismo

Este libro es un ensayo que analiza uno de los aspectos menos conocidos de la más que estudiada Dictadura franquista: el arte.

Mucho se ha escrito sobre la importancia del arte en las sociedades con regímenes totalitarios, como es el caso de la Alemania nazi o la Italia de Musolini, sin embargo conocemos muy poco acerca del movimiento artístico durante el franquismo. A lo largo de estas páginas Vergniolle realiza un estudio comparativo de los elementos artísticos utilizados por los regímenes totalitarios coetáneos a Franco, con especial mención a las influencias y repercusiones que éstos tuvieron. Y es que a diferencia de otros, el régimen totalitario español no utilizó el arte como un medio propagandístico, aunque se hallase a su servicio, sino más bien al contrario. Los movimientos artísticos que surgieron en España constituyeron uno de los pilares más sólidos de oposición al régimen. Si bien no fue un arte revolucionario, si aportó una tímida renovación y sobre todo permitió a sus artistas, a pesar de la propia censura, expresar con sus obras su oposición a la Dictadura.

□ M^o José García Sahuquillo

UN MES I ALTRES POEMES

BERTA PIÑÁN

COL·LECCIÓ «EDICIONS DE LA GUERRA», 76

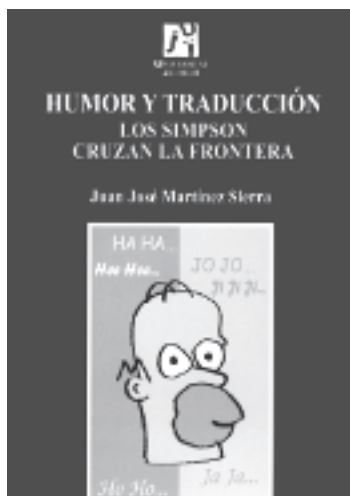
133 PÀGINES / 978-84-9654-552-6 / 12 EUROS

EDITORIAL DENES, VALÈNCIA, 2007

Donar forma a la paraula es l'enigma

El títol d'aquesta xicoteta recensió correspon a l'últim vers del poema «Ars poética» del poemari de Berta Piñán, *Temporada de pesca* i en ell resumeix i centra la seua labor aquesta autora asturiana, qui, des del 1985, amb el seu primer poemari *Al abellu els besties*, ens ha oferit un cada vegada més depurat art d'aqueix enigma que és la poesia, emmarcada dins de la nova promoció d'aqueix moviment cultural, lingüístic conegut amb el nom de «Surdimentu». *Un mes* arreplega la traducció catalana –a càrrec de Jaume Subirana– de l'últim llibre de poesia de Piñán –31 poemes amb els textos originals en bable o asturià–, a més d'una escarida selecció dels seus tres poemaris anteriors –*Al abellu els besties* (1985), *Vida privada* (1991) i *Temporada de pesca* (1998)–, incloent-hi un poema provinent del seu llibre de prosa, *La maleta al agua* (2005). Poesia essencialista traspasada per l'experiència amorosa, la quotidianitat –entesa com l'íntim, allò recognoscible i ple d'autenticitat–, l'arrelament de l'existència, la memòria com essencialitat i el llenguatge com allò que és «presagi de l'etern que fa nius de llar i llavor».

□ Juan Antonio Millón

**HUMOR Y TRADUCCIÓN.
LOS SIMPSONS CRUZAN LA FRONTERA**

JUAN JOSÉ MARTÍNEZ SIERRA

271 PÀGINES / 978-84-8021-636-4 / 15 EUROS

UNIVERSITAT JAUME I, CASTELLÓ DE LA PLANA, 2008

Traduint els Simpsons

L'humor és un dels aspectes més difícils de resoldre per a un traductor. Aquesta dificultat augmenta encara més quan es tracta de l'humor audiovisual, en el qual conflueixen diversos elements que van més enllà del text escrit. En els mitjans audiovisuals l'efecte humorístic és sovint un resultat de la combinació de les paraules amb les imatges, amb els efectes especials, amb els moviments, etc. Aquest llibre, a partir d'una anàlisi d'alguns capítols dels Simpsons, estudia els diversos factors que creen l'humor en els mitjans audiovisuals. L'autor aplica aquesta anàlisi tant al text d'origen com al traduït, a fi de valorar les semblances i diferències entre tots dos. I, també, amb l'objectiu d'identificar-hi els procediments principals que es poden fer servir en la traducció de l'humor audiovisual. L'autor insisteix al llarg del seu estudi que la dificultat de caracteritzar i delimitar l'humor, i d'identificar-lo, és una conseqüència de la seua naturalesa bàsicament cultural, ja que l'efecte humorístic és el resultat d'explotar una particular manera de viure i de veure el món.

Per això, el traductor de textos audiovisuals de caràcter còmic, a més de la llengua, haurà de conèixer el conjunt de referències i de tòpics del context cultural original. Si això es pot dir de qualsevol traducció, encara és més cert a l'hora de traduir *Els Simpsons*, que mostra un retrat còmic i satíric de la societat nord-americana.

□ Enric Iborra

SOBRE LA TRADUCCIÓN

PAUL RICOEUR

TRADUCCIÓ I INTRODUCCIÓ DE GUILLEM CALAFORRA

80 PÀGINES / 978-84-370-7101-5 / 10 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2008

El traductor i la seua ombra

Aquest llibre es pot considerar com breuari de la traducció –fa honor al títol de la col·lecció en què s'ha publicat. Ho és, no perquè proporcione un conjunt de receptes destinades als traductors –no és aquest el propòsit de l'autor–, sinó perquè és una reflexió sobre la traducció i les paradoxes i dilemes que planteja. L'autor ens presenta aquesta problemàtica des d'un punt de mira filosòfic, que és el que anima tota la seua producció, una de les més importants de la segona meitat del segle xx.

Aquest llibre està integrat per tres estudis tardans, ens diu Calaforra, en l'excel·lent introducció d'aquest volum, que ell mateix ha traduït.

Les qüestions centrals giren entorn de la possibilitat, segons uns, o a la impossibilitat, segons altres, de traduir d'una llengua a l'altra. Partint del fet que s'han fet i es fan traduccions, proposa una altra alternativa: fidelitat *versus* traïció. Aquest plantejament el porta a ocupar-se del tema de la diversitat de les llengües naturals enfront de la tesi d'una llengua original perfecta o de la temptativa de construir una llengua universal artificial. La seua conclusió és que pràcticament «no existeix cap criteri absolut de la bona traducció», ja que no hi ha un sentit en relació al qual puguen comparar el text original i el text d'arribada.

□ Josep Iborra

EL TELESCOPIO

MIGUEL ÁNGEL PÉREZ DE OCA

224 PÀGINES / 978-84-8454-674-0 / 15,50 EUROS

ECU, ALICANTE, 2008

EL GUEPARDO 1970

LLUÍS JUSTE DE NIN

112 PÀGINES / 978-84-96730-18-2 / 18 EUROS

EDICIONS DE PONENT, ALACANT, 2008

Artículos desde Alicante

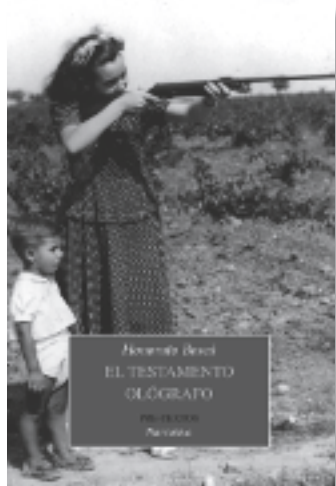
Este libro recoge cien artículos de Miguel Ángel Pérez de Oca leídos por el propio autor durante los últimos dos años y medio en Radio Alicante Ser. Pérez de Oca es un profesor mercantil ha publicado cuentos y novelas históricas como *El libro secreto de Copérnico* (2001), *Giordano Bruno, el loco de las estrellas* (2000) o *Tomo, el librero* (2002), así como un libro recordatorio del bombardeo de la ciudad de Alicante el 25 de mayo de 1938 (*25 de mayo. La tragedia olvidada*). Estas colaboraciones radiofónicas que ahora salen a la luz abordan una temática muy variada, aunque principalmente ceñida a la vida cotidiana de esa ciudad de vocación cosmopolita, Alicante, que fue último reducto de los liberales españoles del siglo XIX y de los republicanos del XX. La materia de los artículos parte del barrio del Plá, donde reside el autor, para extenderse en forma concéntrica al expolio de la costa mediterránea, los efectos las inundaciones de Nueva Orleans o las guerras planetarias de religión, en un recorrido que tiene en la narratividad y el estilo coloquial su mejor argumento.

□ Miguel Catalán

La familia

Aquest llibre, basat en la famosa obra *Il Gattopardo*, de Giuseppe Tomasi di Lampedusa, forma part d'una trilogia juntament amb les obres *Montecrist 1941* i *Primavera del 2009*. Les tres obres, que tenen arguments completament independents, segueixen un mateix fil conductor i narren la història del nostre país durant 50 anys. *El Guepard* comença en els darrers anys de la dictadura, en el període de la transició democràtica, i finalitza després de l'intent de cop d'estat de Tejero. En ell l'autor ens parla de la decadència d'una elit, la burgesia de les colònies tèxtils a través del seu patriarca, Don Fabrici Salina, que veu amb preocupació com el seu món, els seus valors i el seu estil de vida estan amenaçats pel pas del temps i els canvis polítics del país. El seu nebot Tancred serà capaç de portar noves perspectives a la família. L'autor del text i de les il·lustracions és Juste de Nin, un actiu il·lustrador que ha participat en nombroses publicacions. Els seus personatges van ser creats per a algunes publicacions de l'oposició contra el franquisme amb el pseudònim «El Zurdo».

□ Paco Giménez

EL TESTAMENTO OLÓGRAFO

HONORATO BOSCA

COLLECCIÓ NARRATIVES

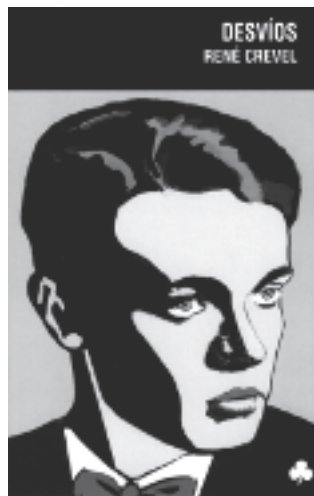
444 PÀGINES / 978-84-8191-877-9 / 23 EUROS

PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2008

Un verano durante la posguerra

El testamento ológrafo es una novela de intriga y de amor ambientada en Alfambra, un pequeño pueblo de la serranía de Teruel cercano a Albarracín. Nos narra la vida de tres personajes, el Rubio, un maquis famoso en su época, Carmen, viuda de un médico con ideas republicanas y Miguel, un cirujano también viudo combatiente con las tropas franquistas amigo del marido de Carmen. Tres personajes ideológicamente distintos pero unidos por una historia común que les hará compartir un mismo destino aunque con finales muy diferentes. La acción se desarrolla durante el verano del 54 en Alfambra donde Carmen y Miguel pasan sus vacaciones estivales y donde sus vidas se entrecruzan, inesperadamente, con las del Rubio y su familia. La novela refleja con rigurosidad la vida cotidiana en un pequeño pueblo que, como otros muchos de la geografía española, habían sufrido la guerra civil y sus consecuencias tanto económicas como sociales y políticas. Sin duda, el final de esta historia conseguirá sorprender al lector porque tiene la virtud de que sin ser del todo feliz parece que lo sea y además deja un buen sabor de boca.

□ Beatriz López

DESVIÓS

RENÉ CREVEL / TRADUCCIÓ D'ANDRÉS PAU

COL-LECCIÓ NARRATIVES

104 PÀGINES / 978-84-935601-3-3 / 15 EUROS

EL NADIR, VALÈNCIA, 2008

El primer error de la familia

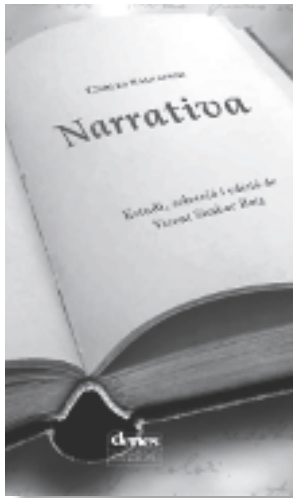
Desvíos es la primera novela del poco convencional escritor francés René Crevel (París 1900–1935).

Una novela, a ratos desconcertante, que muchos críticos han querido ver como autobiográfica, aunque el propio autor nunca lo reconoció. Crevel nos presenta la realidad de una manera original, imaginativa e irónica.

La novela nos cuenta la vida del joven Daniel, hijo único de una familia pequeño burguesa de la Francia de principios de siglo, que intenta desprenderse de los lastres familiares para poder encontrarse a sí mismo. Daniel comparte con el lector sus experiencias amorosas, sus ambiciones literarias, e incluso las juergas con sus amigos, en un camino que se convierte en una búsqueda personal que le sirve a la vez para darnos su visión de la sociedad moderna de principios del siglo xx. La editorial el Nadir ha traducido por primera vez al castellano esta magnífica novela en su colección Narrativas.

Entre las obras más conocidas del autor se encuentran: *¿Estáis locos?*, *La mort difficile*, o *Babylone*.

□ Beatriz López

NARRATIVA

CARLES SALVADOR

ESTUDI, SELECCIÓ I EDICIÓ DE VICENT SIMBOR ROIG

313 PÀGINES / 978-84-96545-64-9 / 12 EUROS

DENES EDITORIAL, VALÈNCIA, 2008

Redescobrint un origen pedagògic i compromés

Carles Salvador podria representar aqueixa botiga del cantó de casa on tenen de quasi tot però que es visita de tant en tant, singularment desconeguda per la proximitat. I aquest és el títol que es vol trencar amb aquest volum. Un llibre que representa una important aportació a la producció salvadoriana per la quantitat i l'acurada selecció de documentació aportada i la seriosa investigació que hi ha al darrere.

El llibre comença amb un estudi preliminar sobre la producció de Carles Salvador i el seu avantguardisme; a continuació es fa un repàs a la seua producció, influències i diferents temàtiques que va tractar; finalitza aquesta primera part amb una bibliografia específica sobre l'autor.

La segona part, i més extensa, és la referida a l'antologia, i està estructurada en quatre parts: la producció lligada a l'empremta de l'avantguardisme, la marcada per la influència d'Eugeni d'Ors, la temàtica «del poder de la carn contra l'esperit», i els contes infantils. Potser caldria haver recordat una mínima informació biogràfica sobre Carles Salvador, el seu temps i el seu compromís per l'escola valenciana i la renovació pedagògica.

□ Enric Ramiro

FILÓSOFOS, VIDA ÍNTIMA

PIERRE RIFFARD

TRADUCCIÓ D'AMPARO SALVADOR

239 PÀGINES / 978-84-95333-92-6 / 16,50 EUROS

EDITORIAL DIÀLOGO, VALÈNCIA, 2008

Filosofar

El filósofo y escritor francés Pierre Riffard, profesor de la Universidad de Antillas-Guyana, es el autor de este curioso libro publicado por la «filosófica» editorial Diálogo en su colección Avatar.

A través del libro, Riffard analiza y compara la vida de grandes pensadores: Platón, Plotino, Descartes, Pascal, Spinoza, Locke, Leibniz, Voltaire, Kant, Schopenhauer, Kierkegaard, Wittgenstein, Aristóteles, Maimónides, Thomas More, Hannah Arendt, Lévi-Strauss, Bertrand Russell, ect. Todos ellos, según Pierre Riffard, son comerciantes de ideas con las que deben convencer a los demás y el objeto de su trabajo son ellos mismos. El deseo de filosofar es propio del género humano perfectamente comparable a otros deseos y al final según las palabras del mismo autor «Quererse, un día, filósofo, es un descubrimiento, del mismo rango que descubrir una causa, un motivo, una esencia o una estrella».

□ Jorge Delgado

Fes *click* i accediràs a:

Consulta de base de dades
de les associacions, editorials,
distribuidors i llibreries
de la Comunitat Valenciana

Consulta dels premis
literaris més importants de
la Comunitat Valenciana

Guia del Llibre valencià

Legislació sobre el Llibre

Propietat intel·lectual i depòsit legal
Legislació i informació d'interés

Registre Territorial de la Propietat
Intel·lectual de la Comunitat Valenciana

Revista *Lletres Valencianes*
Cercador de continguts

Notícies d'interés

XML **RSS** Nou servei de notícies RSS

Informes i estadístiques

Convocatòries d'ajudes

Libros para toda la vida

Pocas librerías resultan tan entrañables como Carácteres, situada en pleno corazón de la ciudad de Valencia y regentada por José Hodar, un lector que un día decidió meterse a librero porque en ello adivinamos que le iba la vida.

Lo primero que a uno le llama la atención incluso antes de entrar en este suntuoso edificio (la fachada denota una historicidad artística incontestable) que acoge a la librería Carácteres, en plena plaza de la Merced, es el catálogo de intenciones, definitorio, que el visitante encuentra al alcance de la mano en el descansillo. Un reclamo, sí, pero también una advertencia; de un lado nos dicen que: «Hemos querido, con la creación de Carácteres, responder a los deseos de los clientes a quienes como a nosotros les encanta la literatura, y montar un nuevo tipo de librería donde todo se ha hecho para que el cliente esté a gusto y vuelva con gusto, y donde sea posible tener asesoramiento sin agobios». Y de otro: «Lo que no hemos querido ni queremos ser», nos advierten, para pasar a enumerar todo aquello que no querrían para su establecimiento, después de –suponemos– haber visto, vivido y analizado otras tipologías: «Un autoservicio de libros, un supermercado del libro, un lugar sin alma. El libro no es un producto cualquiera, hay que examinarlo, escogerlo, porque todos los libros son únicos. El libro no es un objeto de gran consumo anónimo e intercambiable, es un placer con el que vamos a pasar unas horas o unos días, pero que puede durarnos toda la vida». No se puede decir más claro. Antes de entrar, pues, uno ya sabe lo que se va a encontrar. O casi. Buenos libros, cuidadosamente escogidos, seguro. Otra cosa, no.

Cuando se franquea el umbral de entrada, aparece ante nosotros un espacio y ambientes sumamente agradables donde, intuimos, podríamos pasar horas y horas sin apenas darnos cuenta. Hemos vislumbrado algunos volúmenes de la excelsa Biblioteca Castro, otros de la célebre «Bibliothèque de la Pléiade» (la colección de clásicos que nació en París de la mano del exiliado ruso Jacques Schiffrin y que posteriormente se unió a la empresa editorial de Gaston Gallimard merced a las desinteresadas gestio-

nes del escritor André Gide, gran amigo y colaborador de aquél). Debe de ser, pienso, la única librería de la ciudad donde todavía se pueden encontrar estos libros en francés (buenas encuadernaciones, buen papel, inmejorables textos), no así la Biblioteca Castro, más fácilmente disponible. Obviamente, los fondos de Carácteres no se limitan a los clásicos españoles o franceses. Van mucho más allá. Sus ciento sesenta metros cuadrados le permiten acoger un amplio catálogo que se quiere en continuo crecimiento: literaturas como la china o la africana, cuasi perfectas desconocidas en nuestro país, tienen también cabida aquí. Cada vez más.

José Hodar está al frente de la librería. A él y a un socio francés le debemos esta particular iniciativa. Más que particular tal vez debiéramos calificarla de totalmente personal. Personal y, en cierto modo, original: se trata de un proyecto que parte de cero desde su puesta en marcha hace ya un año. De ello se entiende su carácter (o la suma de dos: carácteres, con acento para marcar aún más la diferencia, los de sus impulsores). Un proyecto poco convencional en estos días. Hasta en su organización. En las mesas, por ejemplo, percibimos cierto orden sin sentido. Me explico: los libros se extienden no según el orden al que estamos acostumbrados (siempre por género o ediciones), sino según el criterio de José, un granadino de acento entre andaluz y francés, que nos explica que lo más importante para él es escoger lo mejor, no ya de las novedades, sino de los fondos de los catálogos de todas las editoriales, grandes y pequeñas, que estén al alcance de la mano. Hacer visibles esos libros. Incluso los que llegan editados por cuenta de autor. Por eso, en estas mesas donde se nos ofrecen algunas de sus recomendaciones nos encontramos, en determinados lugares, montones (literalmente) de libros con varios títulos de un solo autor: Rudyard Kipling o Ches-

*Carácteres vive por y
para la literatura.
Casi exclusivamente.*

terton son algunos de los escritores reivindicados en Carácteres. Una curiosidad que pone de relieve la personalidad del librero y, lo que es aún más importante, su papel determinante como mediador entre el creador y el editor, de una parte, y el lector, de otra. Más: no hay libros de filosofía, historia u otras disciplinas: Carácteres vive por y para la literatura. Casi exclusivamente.

En la planta baja del establecimiento encontramos una amplia selección de lo que José ha bautizado como «literaturas del mundo». Esto es, literatura sin acotación geográfica ni –por supuesto– temporal: desde los clásicos volúmenes en rústica de Pío Baroja en la editorial del que fuera su cuñado, Rafael Caro Raggio, y que hoy lleva su sobrino Pío Caro, a los inconfundibles de Media Vaca, los que conforman la colección Aurea de Cátedra (*Las mil y una noches*, verbigracia) o los continuamente reeditados por Seix Barral: los libros de Juan Carlos Onetti o el recientemente reimpresso *Libro del desasosiego de Bernardo Soares*, de Fernando Pessoa. Literatura de aquí y de allá, sin pasaportes ni fecha de caducidad. Una de las cosas que llaman la atención y que es otro de los signos por los que se distingue Carácteres es esa mezcla de ediciones a la que aludíamos, poco o nada frecuente en los establecimientos del ramo: en las baldas se entremezclan los recios volúmenes con las colecciones de bolsillo. Aquí, queda claro, lo que importa es la literatura, los textos. No tanto las vestimentas de los libros, que, siendo importantes, no resultan determinantes. No en Carácteres. De ello se desprende una celebración de la literatura como forma de vida. Y una complicidad con los clientes que se acercan a buscar un determinado título.

Arriba, en la primera planta, se hallan los libros en valenciano, en francés, la poesía, el teatro y la literatura de temática gay y lesbiana, así como un espacio para exponer

obra artística. De los primeros hay una amplia selección de novela (en particular de la colección «Eclética», de la que tal vez sea nuestra editorial con mayor potencial hoy en día, Bromera). De los libros en francés, la citada «Bibliothèque de la Pléiade» (José nos cuenta que antes estaba ubicada en un armario, aparte, pero que tuvieron que entremezclarla con los otros libros para que la gente perdiera el miedo a cogerlos); ejemplares de la popularísima colección «Folio», la más clásica «Blanche» o la más monumental «Quarto», todas ellas pertenecientes al sello Gallimard; o Bouquins, otra de las editoriales que recoge lo mejor de la tradición literaria francesa. Lo más representativo, pues, de la escena editorial del país vecino. Hay, también, libros usados en esta sección: una iniciativa que pone a disposición del lector con menos recursos libros en buen estado. Una práctica habitual en Francia que todavía no ha cobrado fuerza entre nosotros. Al tiempo. En lo que concierne a la poesía, la selección es francamente buena y abundante: encontramos ejemplares de la editoriales de siempre (no por ello tan visibles en nuestras librerías, siendo como es la poesía un género minoritario: para la inmensa minoría, como escribiera lúcidamente Juan Ramón Jiménez); hablamos de Hiperión, Visor, Tusquets en su colección «Marginales» o DVD Ediciones, buen ejemplo de esta variedad que acoge nombres, clásicos modernos como Rainer Maria Rilke y Constantino Cavafis u otros más recientes, contemporáneos como el «maldito» Leopoldo María Panero o el antaño «novísimo» Pere Gimferrer. La literatura de temática gay y lesbiana también cuenta con una importante selección; una señal de que las cosas –como cantara Dylan– están cambiando en este país. Para bien, desde luego. En cuanto a las eventuales muestras de obra gráfica, todo depende del público. Hoy cuelga una litografía de Vladimir Velickovic, un artista residente en París del que

*Aquí no caben las prisas:
uno puede coger un libro,
dejarlo, hojearlo, sentarse
con él, ponerse con otro...
El lugar invita a ello.*

el Institut Français de Valencia, en el antiguo local de la calle de San Valero, en pleno barrio de Russafa, mostró hace unos años su obra más reciente. Si no se aprecia interés por esta iniciativa, el espacio, me cuenta José, será aprovechado para seguir ampliando el catálogo de la librería.

Mientras uno hojea este o aquel libro cabe la posibilidad de tomar un café o incluso de consultar el servicio de búsqueda bibliográfica que Carácteres ofrece a sus clientes a través de los ordenadores que se han dispuesto para tal menester. Aquí no caben las prisas: uno puede coger un libro, dejarlo, hojearlo, sentarse con él, ponerse con otro... El lugar invita a ello. El techo dispuesto en pequeñas bóvedas, los suelos de madera, la ornamentación modernista, la luz del día que entra por sus espaciosos ventanales, el silencio y la calma, todo ello, hacen que el cliente esté y se sienta como en el salón de su casa. O incluso mejor. La amabilidad y el buen hacer de José Hodar ponen el resto para que la visita a una librería, ésta en cuestión, se convierta en una experiencia placentera. Y tal vez irreplicable, dados los tiempos que corren.

Rafa Martínez
LIBRERÍA CARÁCTERES

*Plaça de la Merced, 4 baix, esq.
46001 València
Telèfon 96 351 65 75*

editorials valencianes

ADONAY

POLÍGONO LA PAHILLA
CARRER FUENTE FORRAJE 171
CHIVA 46370 VALÈNCIA
TEL.: 902 154 643
FAX: 962 521 739
info@adonay.com
www.adonay.com

ADUANA VIEJA

APARTADO DE CORREOS 380
VALENCIA 46080 VALÈNCIA
TEL.: 96 363 99 12
FAX: 96 363 99 12
info@aduanavieja.com
www.aduanavieja.com

AITANA EDITORIAL

CARRER COMTE D'ALTEA, 10
ALTEA 03590 ALICANTE
TEL.: 96 584 19 46
FAX: 96 688 08 47

ALBATROS

CARRER LA OLIVERETA, 28
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 22 50
FAX: 96 370 22 46
graficasoler@terra.es

ALETA EDICIONES

CARRER L'ALTER, 2
SUECA 46419 VALENCIA
TEL.: 659 733 679
FAX: 96 176 20 96
info@aletaediciones.com
www.aletaediciones.com

ALGAR EDITORIAL

RONDA TINTORERS, 117
POLÍGONO INDUSTRIAL I
ALZIRA 46600 VALÈNCIA
TEL.: 96 245 90 91
FAX: 96 240 31 91
algar@algareditorial.com
www.algareditorial.com

AMÓS BELINCHÓN

CARRER RAFEL RIVELLES, 39
PAIORTA 46200 VALÈNCIA
TEL.: 96 397 08 22
FAX: 96 397 08 22
amosbelinchon@terra.es

ANDANA EDICIONS

CARRER VALÈNCIA, 56-BAIX
ALGEMESÍ 46680 VALÈNCIA
TEL.: 96 248 43 82
FAX: 96 248 43 82
andana@andana.net
www.andana.net

ARAÑA EDITORIAL

PASSEIG DE LAS FACULTADES, 10 B

VALÈNCIA 46021 VALÈNCIA

TEL.: 96 369 93 85
FAX: 96 339 27 39
info@aranyaeditorial.com
www.aranyaeditorial.com

ARTICS

PASSEIG COLÓN, 39
TAVERNES DE LA VALLDIGNA
46760 VALÈNCIA
TEL.: 630 21 29 57
artics@artics.org
www.artics.org

AVANTPRESS EDICIONS

APART. 4012
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TELS.: 636 95 58 38 / 96 322 00 26
FAX: 96 333 86 91
edicion@avantpress.es
www.avantpress.es

BESTSELLER EDICIONES

CARRER ALMORIDA, 10
ELX 03203 ALACANT
TEL.: 96 542 52 31

BROSQUIL EDICIONS S.L.

PLAÇA PINTOR SEGRELLES, 1,
ESC. B, PTA 25
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 310 70 45
FAX: 96 341 83 41
alejandro@brosquilediciones.e.
telefonica.net
www.brosquilediciones.com

CAMACUC

CARRER DOCTOR MARAÑÓN, 30
PAIORTA 46200 VALÈNCIA
TEL.: 615 34 94 04
edcamacuc@hotmail.com

CAMPGRÀFIC

CARRER MATIAS PERELLÓ, 17-6ª
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 374 92 57
FAX: 96 374 92 57
campgrafic@campgrafic.com
www.campgrafic.com

CARENA, EDITORS

CARRER CHIVA 21-3º-11ª
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 333 33 09
FAX: 96 395 35 90
carena@carenaeditors.com
www.carenaeditors.com

CASTELLNOU EDITORA

VALENCIANA
CARRER SALABERT, 36
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 317 00 38

FAX: 96 357 12 50

editora@castellnoueditorial.com
www.castellnoueditorial.com

CEIC ALFONS EL VELL

PLAÇA REI EN JAUME I, 10
GANDIA 46701 VALÈNCIA
TEL.: 96 295 95 62
FAX: 96 295 95 66
ceicalfonsevell@gandia.org
www.ceicalfonsevell.com

CISS, S.A.

CARRER COLÓN, 1-5ª
VALÈNCIA 46004 VALÈNCIA
TEL.: 902 250 500
FAX: 902 250 502
clientes@ciss.es
www.ciss.es

CONSULTA DE DIFUSIÓN

VETERINARIA, S.L
AVINGUDA GODOFREDO
BUENOSAIRES, 22,
CASTELLÓ DE LA PLANA
12005 CASTELLÓ
TEL.: 96 472 44 66
FAX: 964 23 65 22
consulta@consultavet.net
www.consultavet.net

DEL SÉNIA AL SEGURA

CARRER CRONISTA CARRERES,
9-7º F
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 351 73 55
FAX: 96 351 73 55
editorial@delseniaalsegura.com

DYLAR EDICIONES

CARRER SANT BLAI, 62-APTD 20
BURRIANA 12530 CASTELLÓ
TEL.: 902 44 44 13
FAX: 964 59 11 14
dylar@dylar.es
www.dylar.es

ECIR, S.A.

CARRER VILA DE MADRID, 60
POLÍGONO INDUSTRIAL
FUENTE DEL JARRO
PATERNA 46988 VALÈNCIA
TEL.: 96 132 36 25
FAX: 96 132 36 05
ecir@ecir.com
www.ecir.com

EDICEP, C.B.

CARRER ALMIRANTE CADARSO, 11
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 20 45
FAX: 96 395 22 97
edicep@edicep.com
www.edicep.com

EDICIONES BRIEF

CARRER DANIEL BALACIART, 5-BAJO
VALÈNCIA 46020 VALÈNCIA
TEL.: 96 310 60 37
FAX: 96 362 00 77
info@edibrief.com
www.edibrief.com

EDICIONES DHARMA

CARRER ELIAS ABAD, 3
NOVELDA 03660 ALACANT
TEL.: 96 560 32 00
dharma@edicionesdharma.com
www.edicionesdharma.com

EDICIONES I

AVINGUDA ALFAHUIR, 41
VALÈNCIA 46019 VALÈNCIA
TEL.: 96 34 15 20 / 96 341 19 59 FAX:
96 34 15 20
integralia@edicionesi.com
info@revistadharmacom
www.edicionesi.com

EDICIONS ALFANÍ

CARRER LA FAROLA, 8
ALDAIA 46960 VALÈNCIA
TEL.: 96 150 47 48
FAX: 96 150 47 48
edicionsalfanic@yahoo.es

EDICIONS BROMERA

RONDA TINTORERS, 117.
POLÍGON INDUSTRIAL I
ALZIRA 46600 VALÈNCIA
TEL.: 96 240 22 54
FAX: 96 240 31 91
comercial@bromera.com
www.bromera.com

EDICIONS DE PONENT

AVINGUDA DE LA ESTACIÓ, 15
ALACANT 03003 ALACANT
TEL.: 966 14 67 19
FAX: 966 14 67 19
info@edicionsdeponent.com
www.edicionsdeponent.com

EDICIONS DEL BULLENT

CARRER DE LA TARONJA, 16
PICANYA 46210 VALÈNCIA
TEL.: 96 159 08 83
FAX: 96 159 08 45
info@bullent.net
www.bullent.net

EDICIONS LA XARA

AVINGUDA DE LA VALLDIGNA, 25
SIMAT DE LA VALLDIGNA
46750 VALÈNCIA
TEL.: 96 281 13 67
FAX: 96 281 13 67
eladi@edicionslaxara.com
www.edicionslaxara.com

EDICIONS LOCALS

CARRER SAN JOSÉ, 9
NOVELDA 03660 ALACANT
TEL.: 96 560 10 33
FAX: 96 560 10 33
agustobeltra@yahoo.es

EDICIONS VORAMAR-

VORAMAR/SANTILLANA
CARRER VALÈNCIA, 44
PICANYA 46210 VALÈNCIA
TEL.: 96 159 44 10
FAX: 96 159 19 24
voramar@santillana.es
www.santillana.es

EDICIONS 96

CARRER LA RIBERA, 4
CARCAIXENT 46740 VALÈNCIA
TEL.: 96 246 11 04
FAX: 96 246 14 90
edicions96@edicions96.com
www.edicions96.com

EDITILDE

CARRER GENERAL URRUTIA,
12-10ª, VALÈNCIA 46006 VALÈNCIA
TEL.: 96 316 30 14
FAX: 96 316 30 14
dialogoinfantil@ctv.es
www.editorialdialogo.es

EDITORIAL AFERS

AVINGUDA DR. GÓMEZ FERRER, 55
CATARROJA 46470 VALÈNCIA
TEL.: 96 126 93 94
afers@editorialafers.com
www.editorialafers.com

EDITORIAL AGUAUCLARA

CARRER ROSELLÓ, 55
ALACANT 03010 ALACANT
TEL.: 96 524 00 64
FAX: 96 525 93 02
edit.aguaclara@natural.es

EDITORIAL ALETHEIA

VÍA GRAN VIA MARQUES DEL
TURIA, 26
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 57 74
FAX: 96 316 13 01
aletheia@aletheiaeditorial.com
www.aletheiaeditorial.com

EDITORIAL ALFREDO ORTELLS

CARRER SAGUNTO, 5-1ª
VALÈNCIA 46009 VALÈNCIA
TEL.: 96 347 10 00
FAX: 96 347 39 10
editorial@ortells.com
www.ortells.com/

EDITORIAL ANTINEA

CARRER DOCTOR FLEMING, 6
VINARÒS 12500 CASTELLÓ
TEL.: 964 45 45 25
FAX: 964 45 20 12
antinea@editorialantinea.com
www.editorialantinea.com

EDITORIAL CLUB UNIVERSITARIO

CARRER COTTOLENGO, 25
ALACANT 03690 ALACANT
TEL.: 96 567 61 33
FAX: 96 566 39 36
ecu@ecu.fm
www.ecu.fm

EDITORIAL DE LA UNIVERSIDAD

POLITÉCNICA DE VALÈNCIA
CAMINO DE VERA, S/N
VALÈNCIA 46021 VALÈNCIA
TEL.: 96 387 70 12
FAX: 96 387 79 12
public@upvnet.upv.es
www.editorial.upv.es

EDITORIAL DENES

CARRER ARTS GRÀFIQUES, 58
PAIPORTA 46200 VALÈNCIA
TEL.: 96 397 44 66
FAX: 96 397 48 42
denes@editorialdenes.com
www.editorialdenes.com

EDITORIAL I SEE BOOKS

CARRER DON GENEROSO
HERNÁNDEZ 1
VALÈNCIA 46001 VALÈNCIA
TEL.: 96 3914824
info@iseebooks.com

EDITORIAL INSTITUTO DE

ESTUDIOS MODERNISTAS S.L.
AVINGUDA PÉREZ GALDOS, 118-27
VALÈNCIA 46008 VALÈNCIA
TEL.: 96 385 09 02
FAX: 96 385 09 02
edinesmo@yahoo.com

EDITORIAL MARFIL SA

CARRER SAN ELOY, 17
ALCOI 03804 ALACANT
TEL.: 96 552 33 11
FAX: 96 552 34 96
editorialmarfil@editorialmarfil.es
www.editorialmarfil.com

EDITORIAL PARTENOPE

CARRER CAMP DE MORVEDRE, 28
SAGUNT 46520 VALÈNCIA
TEL.: 696 99 36 80
a.garcia@yahoo.es
www.partenope.es

EDITORIAL PENCIL

CARRER REY DON JAIME, 5
ALBORAYA 46120 VALÈNCIA
TEL.: 96 133 81 68
FAX: 96 133 65 71
correo@editorialpencil.es
www.editorialpencil.es

EDITORIAL PRE-TEXTOS

CARRER LUIS SANTÀNGEL, 10
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 333 32 26
FAX: 96 395 54 77
info@pre-textos.com
www.pre-textos.com

EDITORIAL PROMOLIBRO

CARRER BACHILLER, 27 BAIX
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 361 20 29
FAX: 96 393 31 38
libreriaiapau@terra.es
www.psyli.com

EDITORIAL TIRANT LO BLANCH

CARRER ARTES GRÀFICAS, 14
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 361 00 48
FAX: 96 369 41 51
tlb@tirant.es
www.tirant.net

EDITORIAL TRES I QUATRE

OCTUBRE CENTRE DE CULTURA
CONTEMPORÀNIA
CARRER SAN FERRAN, 12
VALÈNCIA 46002 VALÈNCIA
TEL.: 96 315 77 99
FAX: 96 315 51 65
tresiquatre@tresiquatre.com
www.tresiquatre.com

EL CABALLERO DE LA BLANCA LUNA

CARRER EN BORRÁS 16 BAJO
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL: 96 391 66 78

EL NADIR EDICIONES, S.L.

PASSATGE VENTURA FELIÚ, 12-8ª
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 317 21 72
FAX: 96 380 95 12
info@editorialelnadir.com
www.editorialelnadir.com

ELLAGO EDICIONES, S.L.

CARRER PEROT DE GRANYANA,
11 BAJO
CASTELLÓ DE LA PLANA
12004 CASTELLÓ
TEL.: 964 22 70 51
ellagoediciones@ellagoediciones.com
www.ellagoediciones.com

ENGLIBA

GRUPO DE COMUNICACIÓN
CARRER GOBERNADOR VIEJO, 29-13
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 315 89 00
FAX: 96 391 59 04
ribera@engloba.net
www.engloba.net

ESSER EDITORIAL

CARRER SANT CRISTÒFOL, 22
CARCAIXENT 46740 VALÈNCIA
TELS.: 96 243 41 31/ 637 51 68 00
FAX: 96 243 41 31
adria@editarunlibro.com
www.essereditorial.com

FAXIMIL EDICIONS DIGITALS

CARRER PROGRESO, 100
VALÈNCIA 46011 VALÈNCIA
TEL.: 96 371 17 31
FAX: 96 382 87 46
info@faximil.com
www.faximil.com

FEDERICO DOMÉNECH

CARRER GREMIOS, 1
VALÈNCIA 46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 320 11 15
FAX: 96 359 69 41
editorial@federicodomech.com
www.lasprovincias.es/editorial/in-
dex.htm

FORPAX

CARRER TENOR GARCÍA ROMERO, 2
VALÈNCIA 46015 VALÈNCIA
TEL.: 96 394 43 85
FAX: 96 340 11 14
formacion@forpax.es
www.forpax.es

GERMANIA

CARRER DOCTOR JOSÉ GONZÁLEZ,
99, ALZIRA 46600 VALÈNCIA
TEL.: 96 241 98 54
FAX: 96 240 60 70
germania@germania.es
www.germania.es

GRATACELS EDICIONS

CALLE EN BLANCH, 5
VALENCIA 46003 VALENCIA
TEL.: 96 316 37 13

INSTITUCIÓ ALFONS

EL MAGNÀNIM
CARRER CORONA, 36
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 388 31 69
FAX: 96 388 31 70
iam@alfonselmagnanim.com
www.alfonselmagnanim.com

**INSTITUT VALENCIÀ DE
CINEMATOGRAFIA RICARDO
MUÑOZ SUAY**

PLAÇA AYUNTAMIENTO, 17
VALÈNCIA 46002 VALÈNCIA
TEL.: 96 353 93 21
FAX: 96 353 93 30
lopez_niemen@gva.es
ivac-lafilmoteca.es

**INSTITUTO DE ESTUDIOS DE
MODA Y COMUNICACIÓN**

CARRER GOBERNADOR VIEJO, 29
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 303 04 78
FAX: 96 391 59 04
edicion@engloba.net

**IRTA INTERVENCIONS CULTURALS
AL PAIS VALENCIÀ**

CARRER POETA QUINTANA 1B
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 351 29 72

IRV LIBROS

AVINGUDA DR. TOMÁS SALA, 43 B
VALÈNCIA 46017 VALÈNCIA
TEL.: 600 508 651
FAX: 963 580 096
irvlibros@yahoo.es
www.inruval.com

LA IMPRENTA CG

CARRER CIUDAD DE CARTAGENA
2-A
PATERNA 46988 VALENCIA
TEL.: 96 134 12 77
FAX: 96 134 03 82
laimprenta@laimprentacg.com
http://laimprentacg.com

L'EIXAM EDICIONS

CARRER AUSIÀS MARCH, 36
TAVERNES BLANQUES
46016 VALÈNCIA
TEL.: 96 185 43 14
Fax: 96 186 28 11
eixam@eixamedicions.com
www.eixamedicions.com

LLAMBERT PALMART

CARRER CARCAIXENT, 10
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 380 37 76
llambert_palmart@yahoo.com

L'ORONELLA

APARTAT DE CORREUS 6126
VALENCIA 46011 VALENCIA
TEL.: 96 356 26 56
oronella@oronella.com www.oro-
nella.com

MARJAL-GRUP EDEBÉ
CARRER ALT PALÀNCIA, 6
MISLATA 46920 VALÈNCIA
TEL.: 96 313 59 70
FAX: 96 313 47 55
valència@edebe.net
www.edebedigital.com

MEDIA VACA
CARRER SALAMANCA, 49-13ª
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 69 27
FAX: 96 395 69 27
mediavaca@mediavaca.net
www.mediavaca.com

MISÈRIA I COMPANYIA
Llibreters, Editors i Paperaires
CARRER SAN NICOLÁS, 40
ALCOI 03801 ALACANT
TEL.: 96 544 973
buzon@libroantiguo.com
www.libroantiguo.com

NAU LLIBRES
CARRER PERIODISTA BADÍA, 10
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 360 33 36
FAX: 96 332 55 82
nau@naullibres.com
www.naullibres.com

NUMA EDITORIAL
CARRER GENERAL URRUTIA, 10-15
VALÈNCIA 46006 VALÈNCIA
TEL.: 96 329 01 94
FAX: 96 329 01 94
numa@numa.es
www.numa.es

OBRABIERTA EDITORIAL S.L.
CARRER FLORESTA 23
VALÈNCIA 46022 VALÈNCIA
TEL: 619 61 06 81
vicentevercher@obrabierta.com
www.obrabierta.com

ONADA EDICIONS
PLAZA DE L'AJUNTAMENT, LOCAL 3
BENICARLÓ 12580 CASTELLÓ
TEL.: 96 447 46 41
FAX: 964 46 82 53
onada@onadaedicions.com

PAGINACERO EDICIONES
CARRER ALBERIQUE, 4-8ª
VALÈNCIA 46008 VALÈNCIA
TEL.: 96 385 99 40
FAX: 96 322 85 87
pag.cero@teletel.es

PERIFÈRIC EDICIONS
CARRER SÈQUIA DE MONCADA, 13
CATARROJA 46470 VALÈNCIA
TEL.: 609 426 131
periferic@periferic.es
www.periferic.es

PHD ÀRISTOS EDITOR
URBANITZACIÓ SAN LUIS
AVINGUDA DESA, 155
TORREVIEJA 03184 ALACANT
TEL.: 96 678 49 39
FAX: 96 678 49 39
stl_aristos@telefonica.net

PILES, EDITORIAL DE MÚSICA
CARRER ARCHENA, 33
VALÈNCIA 46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 40 27
FAX: 96 370 49 64
info@pilesmusic.com
www.pilesmusic.com

PRODIDACTA ABRIL EDICIONS
CARRER JAUME I, 48
ALAQUÀS 46970 VALÈNCIA
TEL.: 96 150 60 52
FAX: 96 150 60 52
prodidacta@wanadoo.es
www.prodidacta.com

PUBLICACIONES DE LA GENERALITAT VALENCIANA
CARRER BAILÍA, 1
VALÈNCIA 46071 VALÈNCIA
TEL.: 96 386 77 30
FAX: 96 386 60 91
lilig@gva.es
www.pre.gva.es/lilig

SAÓ EDICIONS
CARRER ANGEL DEL ALCAZAR,
14-12ª
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 58 41
FAX: 96 370 57 55
sao@arrakis.es

TABARCA LLIBRES
AVENIDA AUSIÀS MARCH, 184
VALÈNCIA 46026 VALÈNCIA
TEL.: 96 318 60 07
FAX: 96 318 64 32
tabarca@futurnet.es
www.tabarcallibres.com

TÀNDEM EDICIONS
CARRER SAN VICENTE, 93-1ª
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 317 20 47
FAX: 96 317 22 01
tandem@tandemedicions.net
www.tandemedicions.com

THE MAGIC RIDER
CARRER GERONA, 19
ALACANT 03001 ALICANTE
TEL.: 966 004 956
FAX: 966 004 956
tmr.editores@gmail.com
info@primaci.net

UNED CENTRO ASOCIADO ALZIRA - VALÈNCIA «FRANCISCO TOMÁS Y VALIENTE»
CARRER CASA DE LA MISERICORDIA, 34,
VALÈNCIA 46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 313 26 21
FAX: 96 350 27 11
fih@valencia.uned.es
www.uned.es/ca-alzira-valencia

UNIVERSITAT D'ALACANT. SERVEI DE PUBLICACIONS / UNIVERSIDAD DE ALICANTE. SERVICIO DE PUBLICACIONES
CAMPUS DE SANT VICENT DEL RASPEIG.
APARTAT DE CORREUS, 99
ALACANT 03080 ALACANT
TEL.: 96 590 34 80
FAX: 96 590 94 45
publicaciones@ua.es
http://publicaciones.ua.es

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA. SERVEI DE PUBLICACIONS
CARRER ARTES GRÀFICAS, 13
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 386 41 15
FAX: 96 386 40 67
publicacions@uv.es
www.uv.es/publicacions

UNIVERSITAT JAUME I PUBLICACIONS
EDIFICIO RECTORAT
CAMPUS RIU SEC S/N,
CASTELLÓ DE LA PLANA 12071
CASTELLÓ DE LA PLANA
TEL.: 96 472 88 21
FAX: 96 472 88 32
publicacions@uji.es
www.uji.es/publ

VERSOS Y TRAZOS
PLAÇA DEL TOSSAL, 3
VALÈNCIA 46001 VALÈNCIA
TEL.: 96 206 11 21
FAX: 96 206 11 21
literaria@versosytrazos.com
www.versosytrazos.com

